

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 20 септември 2023 г.
(OR. en)

13215/23

ECOFIN 902
FIN 937
UEM 250

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 19 септември 2023 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2023) 545 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА относно прилагането на Механизма за възстановяване и
устойчивост: Продължаваме напред

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2023) 545 final.

Приложение: COM(2023) 545 final

Брюксел, 19.9.2023 г.
COM(2023) 545 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост:
Продължаваме напред**

Съдържание

Съкращения	4
1. Резюме.....	5
2. Актуално състояние на прилагането на МВУ	8
2.1. Актуално състояние на изпълнението на плановете за възстановяване и устойчивост	8
2.2. По-голяма прозрачност при оценката на исканията за плащане	20
2.3. Преразглеждане на ПВУ	23
2.4. Актуално състояние на финансирането на МВУ	28
2.5. Контрол и одит при прилагането на МВУ	29
2.6. Външни взаимодействия във връзка с изпълнението на МВУ и прозрачност	32
3. Принос на механизма към постигането на залегналите в него цели	42
3.1. Принос на механизма за екологичния преход (стълб 1).....	43
3.2. Принос на механизма за цифровата трансформация (стълб 2).....	48
3.3. Принос на механизма за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (стълб 3)..	53
3.4. Принос на механизма за социалното и териториалното сближаване (стълб 4)	58
3.5. Принос на механизма за здравеопазването и икономическата, социалната и институционалната устойчивост с цел, наред с другото, увеличаване на капацитета за реагиране при кризи и готовността за действия при кризи (стълб 5)	65
3.6. Принос на механизма за политиките за следващото поколение, децата и младите хора, като например образованието и уменията (стълб 6)	73
3.7. Принос на механизма към социалната политика, включително равенството между половете, както и към децата и младежите	77
3.8. Принос за трансгранични и многонационални проекти	84
3.9. Принос към изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки.....	87
4. План REPowerEU	89
4.1. Мерки, включени в главите за REPowerEU	90
4.2. Финансиране на план REPowerEU.....	94
5. Заключение	98

Фигури:

Фигура 1: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите, които е следвало да бъдат постигнати в миналото (за периода от първото тримесечие на 2020 г. до първото тримесечие на 2023 г.).....	13
Фигура 2: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите, които следва да бъдат постигнати в бъдеще (за периода от второто тримесечие на 2023 г. до второто тримесечие на 2024 г.).....	13
Фигура 3: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите, свързани с реформи и с инвестиции	13
Фигура 4: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите по стълбове на МВУ	14
Фигура 5: Видове ключови етапи и цели, по които има изоставане	15
Фигура 6: Състояние на напредъка по отношение на общите показатели	18
Фигура 7: Промяна в икономите в годишното потребление на първична енергия в MWh на година.....	18
Фигура 8: Промяна в броя на подпомогнатите предприятия.....	19
Фигура 9: Промяна в броя участници, ангажирани с образование или обучение	20
Фигура 10: Процедура за спиране на плащанията.....	22
Фигура 11: Разпределение на най-големите крайни получатели по държави членки	37
Фигура 12: Принос на получените от 100-те най-големи крайни получатели суми и свързаните с тях мерки към шестте стълба на политиката.....	38
Фигура 13: Дял на средствата по МВУ, с които се допринася за отделните стълбове на политиката.....	42
Фигура 14: Разбивка на разходите за подкрепа на екологичния преход по области на политиката.....	43
Фигура 15: Принос към целите в областта на климата като дял от разпределените средства по ПВУ	44
Фигура 16: Брой мерки по стълб 1 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката	45
Фигура 17: Разбивка на разходите в подкрепа на цифровата трансформация по области на политиката	48
Фигура 18: Принос към целите в областта на цифровизацията като дял от разпределените средства по ПВУ	49
Фигура 19: Брой мерки по стълб 2 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката	50
Фигура 20: Разбивка на разходите в подкрепа на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж по области на политиката	54
Фигура 21: Брой мерки по стълб 3 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката	55
Фигура 22: Разбивка на разходите в подкрепа на социалното и териториалното сближаване по области на политиката	59
Фигура 23: Брой мерки по стълб 4 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката	59

Фигура 24: Разбивка на разходите в подкрепа на здравеопазването и устойчивостта по области на политиката.....	65
Фигура 25: Брой мерки по стълб 5 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката	66
Фигура 26: Разбивка на разходите в подкрепа на политиките за следващото поколение, по области на политиката	73
Фигура 27: Брой мерки по стълб 6 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката	73
Фигура 28: Дял на социалните разходи по МВУ по основни социални категории.....	77
Фигура 29: Дял (в %) на мерките с акцент върху равенството между половете в приетите ПВУ	78
Фигура 30: Настоящо равнище на изпълнение на специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019—2020 г.	87
Фигура 31: Изпълнение на специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019—2022 г.: годишна оценка за всяка поредна година спрямо изпълнението до днешна дата.....	87

Таблицы:

Таблица 1: Обработка на исканията за плащане	9
Таблица 2: Актуално състояние на изпълнението на исканията за плащане по МВУ	10
Таблица 3: Брой и среден период на ключовите етапи и целите с отложена или по-ранна докладвана целева дата на изпълнение, с разбивка по реформи и инвестиции	15
Таблица 4: Обзорна таблица — предоставяне на изменените ПВУ и главите за REPowerEU	24
Таблица 5: Правно основание, използвано от държавите членки за изменението на техните ПВУ	25
Таблица 6: Изменение на размера на безвъзмездната финансова подкрепа съгласно член 18 от Регламента за МВУ.....	26
Таблица 7: Заеми, поискани от държавите членки до 31 август 2023 г.	27
Таблица 8: Многонационални проекти, свързани с мерки по стълба за екологичен преход.....	84
Таблица 9: Цифрови многонационални проекти	85
Таблица 10: Обзорен преглед на съдържанието на приетите глави за REPowerEU.....	89
Таблица 11: Налична допълнителна безвъзмездна подкрепа по държави членки.....	94
Таблица 12: Прехвърляне на разпределени средства по РППБ.....	95

Съкращения

РППБ	Резерв за приспособяване във връзка с последиците от Брексит
РИС	Решения за изпълнение на Съвета
COVID-19	Коронавирусна болест от 2019 г.
СДП	Специфични за всяка държава препоръки
ОГРДВ	Образование и грижи в ранна детска възраст
ИФК	Икономически и финансов комитет
БВЕП	Бюра за връзка на Европейския парламент
СТЕ	Система за търговия с емисии
EUR	Евро (€)
MWh	Мегаватчас
NextGenerationEU	Инструмент на Европейския съюз за възстановяване
НИИ	Научни изследвания и иновации
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
МВУ	Механизъм за възстановяване и устойчивост
ПВУ	Планове за възстановяване и устойчивост
МСП	Малки и средни предприятия
ИТП	Инструмент за техническа подкрепа

1. Резюме

Две години и половина след създаването му Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ) продължава да е в основата на европейските действия за повишаване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. След публикуването на последния годишен доклад (март 2022 г.) настъпиха съществени промени в икономическия и геополитическия контекст. Непровокираната агресия на Русия срещу Украйна причини рязко увеличение на цените на енергията през 2022 г., като показва различните видове уязвимост вследствие на зависимостта от руските изкопаеми горива и доведе до невиджани от десетилетия равнища на инфлацията и до криза, свързана с издръжката на живота, за много домакинства.

В този контекст МВУ трябваше да бъде адаптиран, за да се отговори на тези нови предизвикателства и да се отрази опитът, придобит от прилагането в продължение на две години на този иновативен, основан на резултатите инструмент. Днес, когато приближаваме средата на краткия срок на действие на механизма, в настоящия доклад се прави преглед на напредъка, постигнат в неговото прилагане и развитие — от приемането на Регламента за МВУ¹ през февруари 2021 г., през изменението на Регламента за МВУ през февруари 2023 г., с което в плановете за възстановяване и устойчивост (ПВУ)² бяха добавени глави за REPowerEU, до последните плащания, извършени към 1 септември 2023 г.

Настоящият доклад показва, че е постигнат значителен напредък по отношение на i) последователното прилагане на МВУ, ii) повишаването на прозрачността при прилагането на механизма и iii) защитата на финансовите интереси на ЕС чрез засилване на усилията за контрол и одит.

Прилагането на МВУ продължава с добър темп при строгите ограничения, наложени от срока на действие на механизма. До 1 септември 2023 г. Комисията е получила 31 искания за плащане от 19 държави членки и е изплатила средства в размер общо на 153,4 млрд. евро. Съветът прие положителната оценка на първоначалните плановете на всички държави членки. Освен това Съветът вече прие положителна оценка на четири преработени плана с глави за REPowerEU, а 16 преработени плана понастоящем се оценяват от Комисията. В доклада са представени подробно множество примери за конкретни реформи и инвестиции, финансирани по линия на МВУ, с които се допринася за шестте стълба на политиката, определени в Регламента за МВУ, включително екологичния преход и цифровата трансформация.

Същевременно Комисията подпомага държавите членки в преодоляването на възникнали трудности при изпълнението. Някои държави членки срещат трудности

---

¹ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

² Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост (ОВ L 63, 28.2.2023.1 г., стр. 1).

при администрирането на фондовете, отчасти поради проблеми с административния капацитет или инвестиционни затруднения. Някои други държави членки срещат трудности при изпълнението на първоначално разработените ПВУ поради променени икономически обстоятелства, като висока инфлация или затруднения в доставките. Комисията помага на всички държави членки да ускорят изпълнението и преразглеждането на своите планове, включително чрез Инструмента за техническа подкрепа³.

През 2023 г. Комисията положи значителни усилия за повишаване на яснотата и прозрачността при прилагането на механизма. На 21 февруари 2023 г. Комисията публикува своите методики за i) оценяване на задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите и ii) изчисляване на сумите, чието изплащане е спряно в случай на неизпълнение на ключов етап или цел. Днес, заедно с настоящия доклад, Комисията публикува своята рамка за справяне с потенциални ситуации, при които ключови етапи и цели, първоначално оценени като задоволително изпълнени от Комисията, впоследствие са отменени от държавата членка.

Освен това с измененията на Регламента за МВУ от държавите членки се изисква да публикуват информация за 100-те крайни получатели на най-голямо финансиране от МВУ. Комисията бързо предостави необходимите насоки, като поиска от държавите членки да предоставят тези данни възможно най-скоро и да ги актуализират два пъти годишно, и консолидира публикуваната информация в набора от показатели за възстановяване и устойчивост. Тази информация ще се използва и за попълване на картата на финансираните от МВУ проекти, която беше публикувана за първи път на 9 март 2023 г. и оттогава се актуализира редовно. Взети заедно, всички тези елементи водят до значително повишаване на отчетността във връзка с решенията на Комисията, свързани с прилагането на МВУ.

През 2023 г., като взе предвид също препоръките на Европейския парламент, Съвета и Европейската сметна палата, Комисията допълнително подсили надеждността на своята рамка за контрол с цел да се получи допълнителна увереност по отношение на надлежното използване на средствата от МВУ и ефективната защита на финансовите интереси на Съюза. До 1 септември 2023 г. Комисията извърши 14 основани на риска последващи одита на ключови етапи и цели, за да получи допълнителна увереност, че предоставената от държавата членка информация за задоволителното им изпълнение е вярна (7 през 2022 г. и 7 през 2023 г.). След като провери адекватността на системите за контрол на държавите членки по отношение на защитата на финансовите интереси на Съюза към момента на оценката на ПВУ, Комисията проведе и 27 одита на системите на държавите членки (16 през 2022 г. и 11 досега през 2023 г.), като до края на 2023 г. ще е одитирала всички държави членки поне веднъж. От 2023 г. се обръща специално внимание на задълженията на държавите членки за спазване на правилата в областта на обществените поръчки и държавните помощи съгласно член 22, параграф 2, буква а) от Регламента за МВУ. Декларацията за

³ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument_en

увереност по отношение на МВУ, която е резултат от тази рамка за контрол, е напълно съгласувана с декларациите, издавани от други генерални дирекции от 2022 г. насам.

МВУ скоро ще навлезе във втората половина на своя срок на действие като инструмент с доказана способност да стимулира структурните реформи, да засилва въздействието на инвестициите и да осигурява достатъчно равнище на гъвкавост с цел адаптиране към променящите се обстоятелства. Тези постижения се дължат на ключовата, основана на резултатите характеристика на механизма, при която изплащането на средства е обвързано с постепенното изпълнение на реформи и инвестиции чрез договорени ключови етапи и цели. Тези постижения нямаше да са възможни без ангажираността и решимостта на държавите членки да изпълнят своите планове за възстановяване и устойчивост, както и без приноса на институции като Европейския парламент и Европейската сметна палата и на заинтересованите страни на обществено и местно равнище.

Работата обаче далеч не е приключила и предстои нелек период на изпълнение. Текущото преразглеждане на националните планове, при което се използва натрупаният до момента богат опит, ще допринесе за ускоряване на прилагането на инструмента. Повишената прозрачност на изпълнението, допълнителните ресурси за REPowerEU и съсредоточаването на вниманието върху разгръщането на административния капацитет на държавите членки са фактори, които създават предпоставки за допълнително ускоряване на изпълнението през 2024 г. и в периода до края на 2026 г.

2. Актуално състояние на прилагането на МВУ

В настоящия доклад са представени подробно актуалното състояние на прилагането на МВУ (раздел 2), приносът на механизма за постигане на залегналите в него цели (раздел 3) и актуалното състояние на главите за REPowerEU (раздел 4). В приложението са представени фишове по държави, в които е описан напредъкът по всеки ПВУ.

Освен когато е посочено друго, предоставената в настоящия доклад информация се основава на съдържанието на приетите планове, както са оценени от Комисията, на данните, докладвани от държавите членки до април 2023 г. като част от техните задължения за докладване два пъти годишно, на данните от набора от показатели за възстановяване и устойчивост⁴ към 1 септември 2023 г. и на динамиката в изпълнението на механизма до 1 септември 2023 г.⁵

2.1. Актуално състояние на изпълнението на плановете за възстановяване и устойчивост

Приемане на плановете за възстановяване и устойчивост

След публикуването на последния годишен доклад на 1 март 2022 г. Съветът прие оставащите пет решения за изпълнение на Съвета относно ПВУ на България и Швеция — на 4 май 2022 г., Полша — на 17 юни 2022 г., Нидерландия — на 4 октомври 2022 г. и Унгария — на 16 декември 2022 г. Комисията оцени своевременно всеки план по последователен и прозрачен начин, като следваше 11-те критерия, определени в член 19, параграф 3 от Регламента за МВУ. По време на процеса на оценяване Комисията поддържаше тесни контакти с държавите членки, за да може да извърши цялостна оценка. Комисията подкрепи държавите членки да представят амбициозни планове с ясни и реалистични ключови етапи и цели, за да може да бъде осъществяван мониторинг на напредъка им по време на изпълнението. След като всички ПВУ са одобрени и приети, сега цялото внимание е насочено към изпълнението на плановете и към текущото им преразглеждане.

Оперативни договорености

Досега Комисията е подписала оперативни договорености с 24 държави членки. В съответствие с Регламента за МВУ, в тези двустранни споразумения се уточняват допълнително редът и условията за мониторинг и сътрудничество, както и аспектите, свързани с изпълнението. Освен това с оперативните договорености се определя по-подробно механизмът за проверка на всеки ключов етап и всяка цел и при

---

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

⁵ Данните в раздел 3 от настоящия годишен доклад отразяват най-скорошните планове за възстановяване и устойчивост на Естония и Франция, приети съответно на 16 юни 2023 г. и 14 юли 2023 г., но не и най-скорошните планове на Малта и Словакия, приети на 14 юли 2023 г., тъй като все още не бяха налични всички данни за тези две държави членки.

необходимост се включват допълнителни стъпки за мониторинг с цел проследяване на изпълнението на плана. За да насърчи прозрачността, Комисията предоставя оперативните договорености на своя уебсайт⁶.

Сключването и подписването на оперативните договорености са ключови стъпки в изпълнението на ПВУ. Въпреки че подписването на оперативните договорености не е задължително условие за получаването на предварително финансиране, то е предварително условие, за да може съответната държава членка да подаде първото си искане за плащане. В зависимост от националната уредба на държавата членка процесът на сключване на оперативните договорености в някои случаи може да отнеме повече време, отколкото в други. Към 1 септември 2023 г. само три държави членки все още бяха в процес на финализиране на оперативните си договорености или предстоеше скоро да ги подпишат (Германия, Нидерландия и Унгария)⁷.

Искания за плащане

До 1 септември 2023 г. Комисията е получила 31 искания за плащане от 19 държави членки и е изплатила средства в размер на общо 153,4 млрд. евро. Тази сума включва предварителното финансиране по МВУ в размер на 56,6 млрд. евро, предоставено на 21 държави членки до 31 декември 2021 г. 106,3 млрд. евро от общата сума, изплатена на държавите членки, са за безвъзмездна подкрепа, а 47,1 млрд. евро — за заеми. В таблици 1 и 2 са представени обобщени данни за подадените от държавите членки искания за плащане и съответните суми, изплатени от Комисията след положителна оценка на ключовите етапи и целите, обхванати от съответното искане за плащане.

Таблица 1: Обработка на исканията за плащане⁸

	Поискана сума	Брой ключови етапи и цели	Дата на подаване	Дата на плащане
Испания	10 млрд. евро	52	11 ноември 2021 г.	27 декември 2021 г.
Франция	7,4 млрд. евро	38	26 ноември 2021 г.	4 март 2022 г.
Гърция	3,6 млрд. евро	15	29 декември 2021 г.	8 април 2022 г.
Италия	21 млрд. евро	51	30 декември 2021 г.	13 април 2022 г.
Португалия	1,1 млрд. евро	38	25 януари 2022 г.	9 май 2022 г.
Хърватия	700 млн. евро	34	15 март 2022 г.	28 юни 2022 г.
Словакия	398,7 млн. евро	14	29 април 2022 г.	29 юли 2022 г.
Испания	12 млрд. евро	40	30 април 2022 г.	29 юли 2022 г.
Румъния	2,6 млрд. евро	21	31 май 2022 г.	27 октомври 2022 г.
Латвия	201 млн. евро	9	17 юни 2022 г.	7 октомври 2022 г.
Италия	21 млрд. евро	45	29 юни 2022 г.	8 ноември 2022 г.
Кипър	85 млн. евро	14	28 юли 2022 г.	2 декември 2022 г.
България	1,37 млрд. евро	22	31 август 2022 г.	16 декември 2022 г.
Хърватия	700 млн. евро	25	19 септември	16 декември 2022 г.

⁶ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages_bg

⁷ Оперативните договорености за Германия бяха подписани от Комисията на 4 септември. Очаква се тези за Унгария да бъдат подписани през третото тримесечие на 2023 г. Подписването на договореностите за Нидерландия ще бъде възможно едва след като бъде приета преразгледаната версия на плана.

⁸ Към 1 септември 2023 г.

	Поискана сума	Брой ключови етапи и цели	Дата на подаване	Дата на плащане
			2022 г.	
Португалия	1,8 млрд. евро	20	30 септември 2022 г.	8 февруари 2023 г.
Гърция	3,56 млрд. евро	28	30 септември 2022 г.	19 януари 2023 г.
Словения	49,6 млн. евро	12	20 октомври 2022 г.	20 април 2023 г.
Словакия	708,8 млн. евро	16	25 октомври 2022 г.	22 март 2023 г.
Испания	6 млрд. евро	29	11 ноември 2022 г.	31 март 2023 г.
Чехия	928,2 млн. евро	37	25 ноември 2022 г.	22 март 2023 г.
Литва	542 млн. евро	33	30 ноември 2022 г.	10 май 2023 г.
Дания	301,5 млн. евро	25	16 декември 2022 г.	26 април 2023 г.
Румъния	2,8 млрд. евро	51	16 декември 2022 г.	Приета предварителна оценка на Комисията
Малта	52,3 млн. евро	19	19 декември 2022 г.	8 март 2023 г.
Австрия	700 млн. евро	44	22 декември 2022 г.	20 април 2023 г.
Люксембург	25 млн. евро	26	28 декември 2022 г.	16 юни 2023 г.
Италия	19 млрд. евро	55	30 декември 2022 г.	Приета предварителна оценка на Комисията
Гърция	1,72 млрд. евро	42	16 май 2023 г.	Оценката на Комисията е в процес на изготвяне
Естония	286 млн. евро	29	30 юни 2023 г.	Оценката на Комисията е в процес на изготвяне
Хърватия	700 млн. евро	45	24 юли 2023 г.	Оценката на Комисията е в процес на изготвяне
Франция	10,3 млрд. евро	55	31 юли 2023 г.	Оценката на Комисията е в процес на изготвяне

Бележка: Данните са представени в хронологичен ред по дата на подаване на искането за плащане и след приспадане на предварителното финансиране.

Източник: Европейска комисия.

Таблица 2: Актуално състояние на изпълнението на исканията за плащане по МВУ

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 плана, одобрени от Комисията и приети от Съвета																											
21 плащания по предварителното финансиране (56,6 млрд. евро)		▲					*										▲		▲		▲						▲
24 подписани оперативни договарености																											

В съответствие с член 27 от Регламента за МВУ държавите членки са длъжни да докладват два пъти годишно в контекста на европейския семестър за постигнатия напредък по изпълнението на своите ПВУ. Това задължение е уточнено в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2106 на Комисията, с който са определени крайните срокове за шестмесечното докладване — съответно до 30 април и до 15 октомври. Държавите членки докладват за напредъка си по отношение на ключовите етапи и целите, които е следвало да бъдат постигнати в миналото, и тези, които следва да бъдат постигнати пред следващите 12 месеца. Въпреки че данните се докладват самостоятелно от държавите членки и не се проверяват от Комисията, те представляват изчерпателен поглед върху изпълнението на всички планове и позволяват да се наблюдава напредъкът по изпълнението на ПВУ.

Държавите членки продължават да докладват за добър напредък по изпълнението на ПВУ, като те докладват също така, че все още незавършени или забавени са малка част от ключовите етапи и целите. Съгласно данните от шестмесечния цикъл на докладване преобладаващата част от ключовите етапи и целите със срок до април 2023 г. са отчетени като изпълнени¹⁰ или като завършени¹¹ (фигура 1). Окуражителен е също напредъкът по предстоящите ключови етапи и цели, като много от тях са отчетени като изпълнявани по график¹² или вече завършени (фигура 2).

Нараства балансът между броя на реформите и броя на инвестициите, отчетени като изпълнени или завършени. Напредъкът по отношение на реформите — по-специално приемането на правни текстове и подготовката на съответните политики — беше по-силно изразен в предишните цикли на докладване, тъй като реформите често бяха залагани на по-ранен етап в ПВУ на държавите членки с цел да се създаде рамка, позволяваща следващите инвестиционни проекти да имат по-голямо въздействие. Освен това за постигането на инвестиционните цели, като например изграждането на инфраструктурни обекти, е нужно известно време и тези цели обикновено са по-слабо представени в първите графици на исканията за плащане дори когато действителното им изпълнение вече е започнало. Напредъкът по отношение на инвестициите обаче вече е по-видим, като през следващите 12 месеца ще бъдат завършени повече ключови етапи и цели, свързани с инвестициите, отколкото такива, свързани с реформите (фигура 3). Тази динамика е очаквана за МВУ, като изпълнението постепенно преминава от ключови етапи и цели с акцент предимно върху реформите към ключови етапи и цели с акцент предимно върху инвестициите.

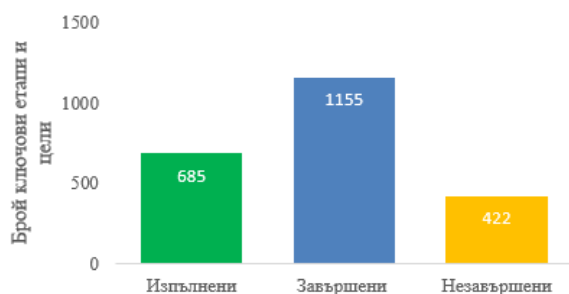
---

¹⁰ Ключовите етапи и целите, вече оценени като задоволително изпълнени от Комисията в контекста на искане за плащане, са със статус „изпълнено“.

¹¹ Статусът на напредъка по предходните ключови етапи и цели (т.е. тези, които е планирано да бъдат постигнати до тримесечието преди датата на докладване) може да е или „завършено“, или „незавършено“.

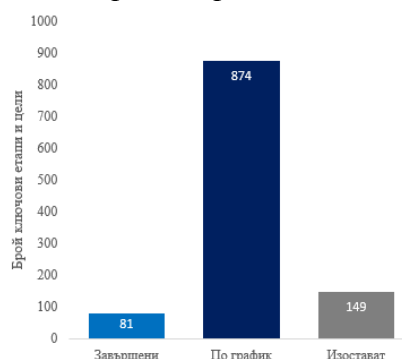
¹² Статусът на предстоящите ключови етапи и цели (т.е. тези, които е планирано да бъдат постигнати през тримесечието на датата на докладване и през следващите три тримесечия) може да е „завършено“, „по график“ или „изостава“.

Фигура 1: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите, които е следвало да бъдат постигнати в миналото (за периода от първото тримесечие на 2020 г. до първото тримесечие на 2023 г.)

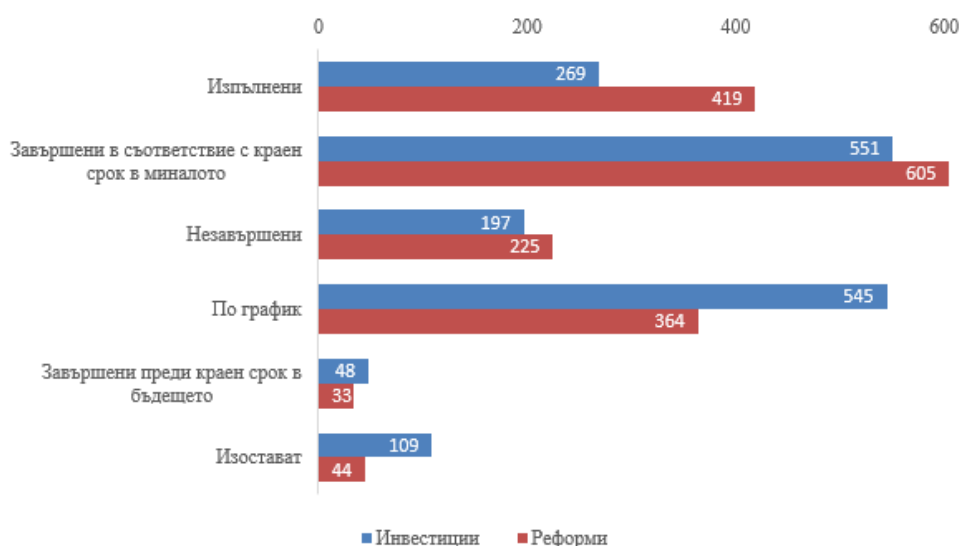

Източник: Европейска комисия.

Фигура 2: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите, които следва да бъдат постигнати в бъдеще (за периода от второто тримесечие на 2023 г. до второто тримесечие на 2024 г.)

Фигура 3: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите, свързани с реформи и с инвестиции

Източник: Европейска комисия.

Изпълнението на ключовите етапи и целите изглежда сравнително равномерно разпределено между шестте стълба на политиката, залегнали в МВУ¹³, според данните от шестмесечното докладване. Най-голям напредък е докладван за мерките, допринасящи за стълб 3 „интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“, стълб 5 „здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост“ и стълб 4 „социално и териториално сближаване“ (фигура 4). Тези стълбове — заедно със стълб 1

¹³ На диаграмата е показан приблизителният брой ключови етапи и цели, определен въз основа на методиката за разпределяне по стълбове, използвана за набора от показатели за възстановяване и устойчивост. Съгласно методиката на Комисията всяка мярка попада в една основна и една допълнителна област на политиката въз основа на списък с области на политиката, свързани с шестте стълба. Ето защо отделните ключови етапи и цели са свързани с няколко стълба.

„екологичен преход“ — са подкрепени от най-голям брой мерки, така че не е изненадващо, че по тях е постигнат най-голям напредък.

Фигура 4: Напредък по отношение на ключовите етапи и целите по стълбове на МВУ

Източник: Европейска комисия.

Както показват данните от шестмесечното докладване, **въпреки че броят на ключовите етапи и целите, за които се отчита изоставане, е като цяло малък, повече забавяне на изпълнението се наблюдава при¹⁴ подготовката на политики, новите обществени услуги и процеси, както и модернизиранието на инфраструктурата (фигура 5).** Тъй като тези три области обхващат голям брой ключови етапи и цели през настоящия отчетен период, възможно е закъсненията да не са значителни или несъразмерни в сравнение с останалите области.

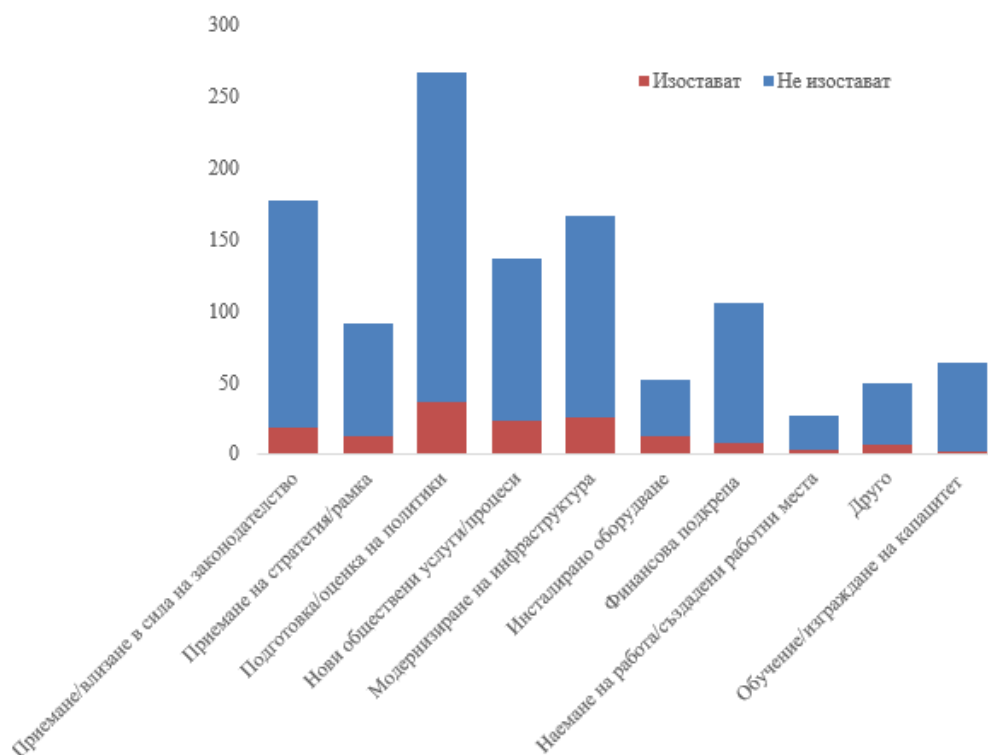
В своите обяснения за закъсненията държавите членки съобщават за трудности при спазването на крайния срок за подписване на договорите и за неочаквани забавяния в строителните работи. Като цяло държавите членки не предоставят последователно подробни обяснения за закъсненията и по принцип не ги считат за съществени.

Докато индикативните целеви дати на някои ключови етапи и цели бяха отложени, други бяха изтеглени напред. Според данните от последното шестмесечно докладване отлагането на целевите дати на изпълнение, докладвано от държавите членки, засяга предимно ключови етапи и цели, които първоначално е трябвало да бъдат изпълнени през 2022 г. (таблица 3), като докладваните закъснения са средно 181 дни. При ключовите етапи и целите, чието изпълнение първоначално бе планирано за 2023 г., понастоящем изглежда има по-малко закъснения. Заслужава да се отбележи

¹⁴ Класификацията на ключовите етапи и целите в настоящия параграф бе разработена от Европейската комисия и не е докладвана като такава от държавите членки при шестмесечното докладване.

също така, че за няколко ключови етапи и цели целевата дата на изпълнение бе изтеглена напред¹⁵.

Фигура 5: Видове ключови етапи и цели, по които има изоставане

Бележка: Класификацията на ключовите етапи и целите във фигурата по-горе бе разработена от Европейската комисия и не е докладвана като такава от държавите членки при шестмесечното докладване.

Източник: Европейска комисия.

Таблица 3: Брой и среден период на ключовите етапи и целите с отложена или по-ранна докладвана целева дата на изпълнение, с разбивка по реформи и инвестиции

			Първоначална целева дата на изпълнение				
			2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Ключови етапи и цели, за които държавите членки са отложили докладваната целева дата на изпълнение	Реформи	Брой ключови етапи и цели	8	51	135	40	2
		Средно закъснение (в дни)	48,5	91	181	182,5	320
	Инвестиции	Брой ключови етапи и цели	0	32	139	59	7
		Средно закъснение (в дни)	Не е приложимо	120	181	274	275
Ключови етапи и цели, за които държавите членки са изтеглили напред докладваната	Реформи	Брой ключови етапи и цели	5	20	20	14	1
		Средно изпреварване (в дни)	115	149	246	308	366
	Инвестиции	Брой ключови	0	7	20	21	4

¹⁵ Докладваната целева дата на изпълнение на тези ключови етапи и цели е поне едно тримесечие (т.е. 91 дни) по-рано от първоначално предвидената в решението за изпълнение на Съвета, прието за съответната държава членка.

целева дата на изпълнение	етапи и цели					
	Средно изпреварване (в дни)	Не е приложимо	131	318	365	458

Бележка: Тази таблица се основава на данни, предоставени самостоятелно от държавите членки в контекста на шестмесечното докладване на напредъка по отношение на предстоящите ключови етапи и цели до второто тримесечие на 2024 г. В резултат на това не са налични данни за потенциалните закъснения, засягащи ключовите етапи и целите, които трябва да бъдат изпълнени през 2025 г. и 2026 г. Ключовите етапи и целите се считат за изпълнени по-рано от предвиденото, когато са изпълнени през тримесечието, предхождащо първоначално планираното.

Източник: Европейска комисия.

Качество на изпълнението на механизма въз основа на общите показатели

Общите показатели показват напредъка по изпълнението на ПВУ спрямо общите цели и качеството на изпълнението на МВУ като цяло. Докато в рамките на МВУ изпълнението на ключовите етапи и целите представлява основният показател за изпълнението на всеки ПВУ, общите показатели представляват 14 показателя, определени с Делегиран регламент 2021/2106¹⁶ на Комисията от 28 септември 2021 г., които имат за цел да показват качеството на изпълнението на механизма като цяло и напредъка по отношение на залегналите в него цели¹⁷.

Държавите членки докладват два пъти годишно за постигнатия от тях напредък по отношение на общите показатели. Съгласно Делегиран регламент 2021/2106 държавите членки докладват до 28 февруари (за отчетния период юли—декември на предходната година) и до 31 август (за отчетния период януари—юни на същата година). Комисията публикува данните за общите показатели в набора от показатели за възстановяване и устойчивост¹⁸, след като извърши няколко проверки на данните, за да гарантира тяхната съпоставимост¹⁹. В съответствие с изискванията в посочения делегиран регламент на Комисията, когато данните се публикуват на равнището на всяка държава членка, те се представят в относително изражение.

Данните, докладвани от държавите членки до момента, показват, че по отношение на МВУ вече е постигнат значителен напредък към постигането на общите показатели и във всички стълбове на политиката. Към днешна дата са прегледани и публикувани в набора от показатели за възстановяване и устойчивост данните от три цикъла на докладване, които обхващат постигнатия напредък в периода февруари 2020 г. — декември 2022 г. Тъй като общите показатели са предназначени да отразяват напредъка, постигнат на място, по-ранните етапи от изпълнението на мерките в ПВУ често не са отразени в данните. На фигура 6 е показано настоящото състояние на

¹⁶ Делегиран регламент (ЕС) 2021/2106 на Комисията от 28 септември 2021 г. за допълване на Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост чрез определяне на общите показатели и подробните елементи на набора от показатели за възстановяване и устойчивост.

¹⁷ Тези показатели обхващат елементи, които са общи за повечето ПВУ, но не са предназначени да обхванат всички аспекти на плановете поради значителната им разнородност и ограничения им брой.

¹⁸ Вж. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

¹⁹ Комисията няма основания да одитира или проверява качеството на данните, предоставяни от държавите членки, нито да променя или отказва конкретна докладвана от тях информация.

напредъка по отношение на общите показатели, което отразява съществени постижения към постигането на целите на механизма и ключовите приоритети на ЕС.

Например благодарение на подкрепата по линия на МВУ до декември 2022 г. вече са постигнати около 22 милиона мегаватчаса (MWh) икономии в годишното енергопотребление (фигура 7). Намаляването на енергопотреблението и повишаването на енергийната ефективност са сред основните приоритети на ЕС и предпоставка за прехода към чиста енергия, а общ показател (1) отразява намалението на годишното потребление на първична енергия, постигнато благодарение на подкрепата от МВУ. За контекст, постигнатите до момента икономии на енергия съответстват приблизително на инсталираните електроенергийни мощности в Белгия. Примери за това са намаляването на енергопотреблението в сгради, училища, болници или предприятия.

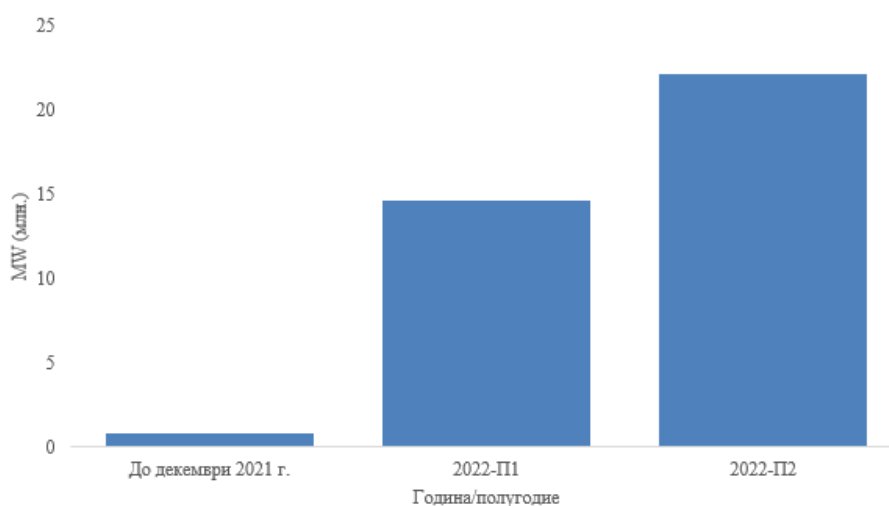
До декември 2022 г. по линия на МВУ е предоставена подкрепа в пари или натура на 1,43 милиона предприятия (фигура 8). Кризата, свързана с COVID-19, имаше тежки последици за цялата икономика на ЕС, като малките и средните предприятия (МСП) пострадаха особено силно от нея. Що се отнася до подкрепата, предоставена за стимулиране на икономиките в ЕС и за подпомагане на предприятията, общ показател (9) показва броя на предприятията, подкрепени чрез мерки по МВУ.

Фигура 6: Състояние на напредъка по отношение на общите показатели²⁰

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

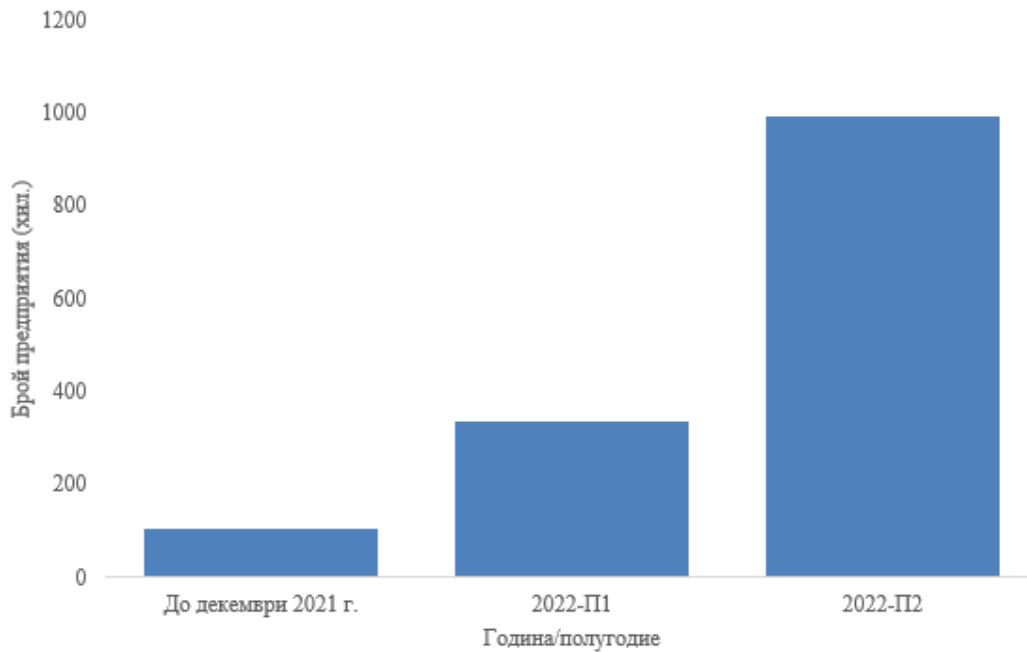
Фигура 7: Промяна в икономите в годишното потребление на първична енергия в MWh на година

²⁰ Данните на фигурата по-долу съответстват на тези, предоставени от държавите членки в докладването от февруари 2023 г., което обхваща периода февруари 2020 г. — декември 2022 г. За повече информация вж. набора от показатели за възстановяване и устойчивост.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

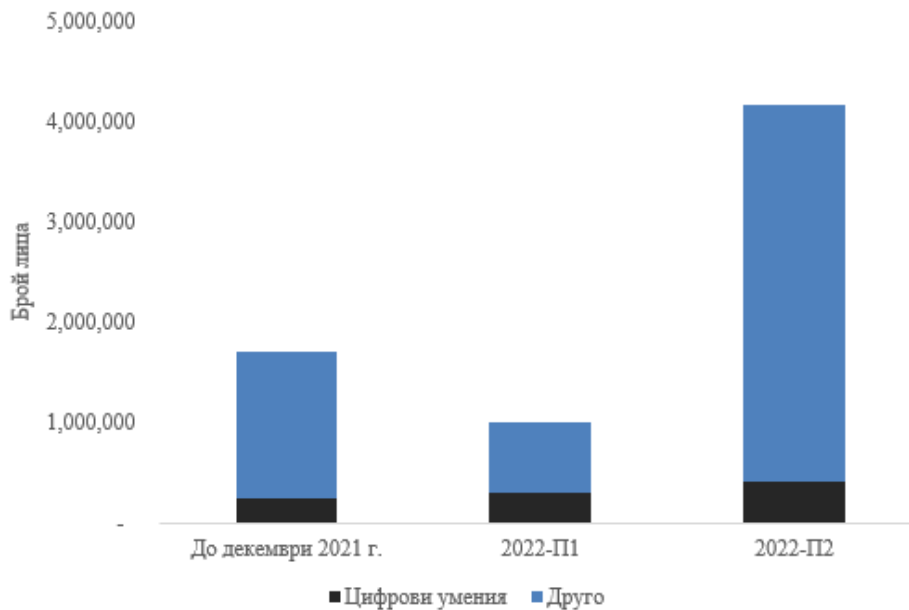
Фигура 8: Промяна в броя на подпомогнатите предприятия

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

През втората половина на 2022 г. с подкрепата от МВУ са обучени над 4 милиона души (фигура 9). Кризата, свързана с COVID-19, също така причини сериозни смущения в системите на ЕС за образование и обучение, а общ показател (10) отразява приноса на МВУ за образованието и обучението и за развитието на умения, като показва броя на участниците, ангажирани с образование и обучение, които са получили подкрепа чрез мерки по МВУ. Реформите и инвестициите в образованието и обучението са от решаващо значение за подготовката на гражданите за днешните предизвикателства, по-специално за цифровия и екологичния преход, както и за осигуряването на възможности да развият необходимите им умения. Особено внимание се отделя на обученията за подобряване на цифровите умения с оглед на все по-голямото им значение на пазара на труда и в обществото.

Фигура 9: Промяна в броя участници, ангажирани с образование или обучение

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

2.2. По-голяма прозрачност при оценката на исканията за плащане

Съгласно член 24 от Регламента за МВУ **средствата от МВУ се изплащат само при условие че е налице задоволително изпълнение на съответните ключови етапи и цели, обхванати от искането за плащане.** Оценяването от страна на Комисията на ключовите етапи и целите е основна характеристика на МВУ, като за този процес се изисква подробен анализ с цел да се определи дали държавите членки са изпълнили задълженията си по задоволителен начин.

Със съобщението си по повод на двегодишнината от въвеждането на МВУ, публикувано на 21 февруари 2023 г.²¹, Комисията увеличи предвидимостта и прозрачността, като представи инструментите за изпълнение, използвани при оценката на исканията за плащане. В съобщението и приложенията към него се съдържа подробно описание както на рамката, използвана за оценка на ключовите етапи и целите, така и на методиката за спиране на плащанията.

Рамка за оценка на ключовите етапи и целите съгласно Регламента за МВУ

През февруари 2023 г. Комисията публикува своята рамка за оценка на задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите, за да помогне на националните органи, заинтересованите страни и широката общественост да разберат как изпълнението на мерките, подкрепяни по линия на МВУ, се оценява преди всяко изплащане на средства.

²¹ Вж. [COM\(2023\) 99 final](#).

Задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите се оценява въз основа на решенията за изпълнение на Съвета, с които се одобряват съответните ПВУ. Комисията разглежда описанието на всеки ключов етап и всяка цел във връзка с контекста и предназначението на съответния етап и съответната цел, за да определи изискванията, които държавите членки трябва да изпълнят. След това тя преценява дали конкретният ключов етап или конкретната цел са изпълнени задоволително въз основа на надлежните подкрепящи документи, предоставени от държавите членки. При ограничен брой обстоятелства и в съответствие с прилагането на принципа *de minimis* могат да бъдат приети минимални отклонения от сумите, формалните изисквания, сроковете или съдържанието. Цялата методика, представляваща рамката, която Комисията използва при извършването на оценката на искането за плащане, е представена в приложение I към съобщението, публикувано на 21 февруари 2023 г.²².

Процедура за спиране на плащанията

През февруари 2023 г. Комисията публикува също своята методика за определяне на сумата, чието плащане следва да бъде спряно в случай на незадоволително изпълнение на ключов етап или цел, при пълно спазване на принципите на равно третиране и пропорционалност. В Регламента за МВУ се съдържа уредба за извънредните обстоятелства, при които държавите членки могат да изпитат закъснения при изпълнението на мерките, които се отразяват на своевременното изпълнение на някои ключови етапи и цели. Такива случаи не следва да са пречка за извършването на плащания за ключовите етапи и целите, които са изпълнени задоволително²³. Поради това в регламента е предвиден механизъм за предоставяне на държавите членки на допълнително време (до шест месеца), за да изпълнят съответния ключов етап или съответната цел. За тези случаи в Регламента за МВУ е предвидена възможност Комисията да спре частично или изцяло плащанията, като по този начин се гарантира и спазването на принципа на добро финансово управление.

Спирането на плащанията позволява на държавите членки да подадат искане за плащане дори ако все още не са изпълнени всички ключови етапи и цели. Чрез процедурата за спиране (фигура 10) се предоставя време на държавите членки да изпълнят съответните ключови етапи и съответните цели, които се считат за неизпълнени, в срок до шест месеца след приемането на решение за спиране. Ако в крайна сметка държавата членка не е в състояние да изпълни съответния ключов етап или съответната цел в този шестмесечен срок, размерът на финансовото участие или на заема за тази държава членка се намалява за постоянно в съответствие с член 24, параграф 6 от Регламента за МВУ. Цялата методика за изчисляване на подлежащата на спиране сума е представена подробно в приложение II към съобщението, публикувано на 21 февруари 2023 г.

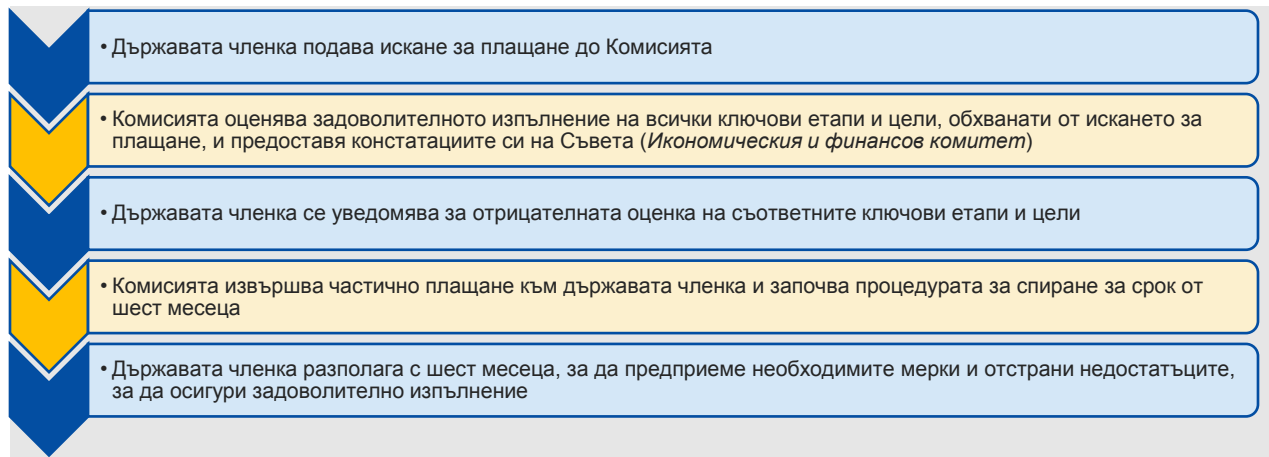
---

²² Вж. [COM\(2023\) 99 final](#).

²³ Не се позволява частично спиране в случай на неизпълнение на ключови етапи или цели, свързани със системата за контрол на съответната държава членка, които са необходими за защитата на финансовите интереси на Съюза. В тези случаи винаги се спира изплащането на целия транш — и на всички бъдещи траншове — до отстраняване на неизпълнението.

През 2023 г. Комисията установи първите случаи на незадоволително изпълнение²⁴. Във всеки от случаите Комисията изложи в писмо до съответната държава членка причината, поради която ключовите етапи или целите са счестени за неизпълнени, както и подлежащата на спиране сума в съответствие с процедурите, предвидени в Регламента за МВУ. Прерогатив на съответната държава членка е да предостави тази информация на Икономическия и финансов комитет (ИФК). Досега засегнатите държави членки са предоставили изпратените до тях писма на ИФК.

Фигура 10: Процедура за спиране на плащанията

Източник: Европейска комисия.

2.3. Отмяна на ключови етапи и цели по МВУ

Съгласно член 24, параграф 3, изречение второ от Регламента за МВУ „[з]адоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите предполага съответната държава членка да не е отменила мерките, свързани със задоволително изпълнените по-рано ключови етапи и цели“.

Днес, заедно с настоящия доклад, Комисията публикува своята рамка за прилагане на тази разпоредба (вж. приложение II). Рамката е съобразена с препоръка на Европейската сметна палата²⁵ и осигурява правна яснота и прозрачност по отношение на процедурата, която следва да се прилага в случай на отмяна, като гарантира непрекъснатото прилагане на МВУ и защитата на финансовите интереси на ЕС. С натрупването на все повече опит с прилагането на тази методика Комисията може да я преразгледа и промени.

2.4. Преразглеждане на ПВУ

В плана REPowerEU се признава, че МВУ може да играе важна роля за осигуряването на достъп до сигурна, финансово достъпна и чиста енергия, а измененият Регламент за МВУ влезе в сила през февруари 2023 г. като част от реакцията на Комисията на последните промени в областта на енергетиката и

²⁴ За искането за плащане на Литва вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1286.

²⁵ Специален доклад № 7/2023 „Система на Комисията за контрол на Механизма за възстановяване и устойчивост“.

геополитиката. Регламентът за МВУ беше изменен именно с цел да бъдат подкрепени нови или увеличени по мащаб реформи и инвестиции, насочени към диверсифициране на енергийните доставки (по-специално на изкопаеми горива), увеличаване на икономите на енергия, ускоряване на прехода към чиста енергия и в крайна сметка повишаване на издръжливостта, сигурността и устойчивостта на енергийната система на Съюза. За да могат да се използват допълнителните средства, с изменения Регламент за МВУ държавите членки се приканват да преразгледат своите ПВУ с цел да добавят нови или „увеличени по мащаб“ реформи и инвестиции, свързани с енергетиката, чрез специална „глава за REPowerEU“. В изменения регламент е въведен също набор от цели за REPowerEU, които следва да бъдат постигнати чрез добавените мерки (вж. член 21, буква в) от изменения Регламент за МВУ).

Бързото изпълнение на ПВУ остава основният приоритет, а преразглеждането на ПВУ и представянето на главите за REPowerEU не следва да са пречка за спазването от държавите членки на сроковете, предвидени в решенията за изпълнение на Съвета. Държавите членки следва да продължат да полагат всички възможни усилия, за да представят навреме исканията за плащане и да гарантират постигането на напредък по реформите и инвестициите, което ще позволи своевременно отпускане на средствата.

От влизането в сила на изменения Регламент за МВУ през февруари 2023 г. досега 20 държави членки са представили изменените си ПВУ, включително главите за REPowerEU, чрез които ще се допринесе за прехода на държавите членки към възобновяеми енергийни източници, ще се повиши енергийната ефективност и ще се намали зависимостта на Европа от руски изкопаеми горива.

Актуално състояние на измененията на ПВУ и подаването на глави за REPowerEU

Държавите членки могат да подадат мотивирано искане до Комисията да изготви предложение за изменение или за замяна на съществуващите им ПВУ на четири основания за преразглеждане²⁶. Първо, държавите членки следва да предложат нови или „увеличени по мащаб“ реформи и инвестиции в областта на енергетиката чрез специална „глава за REPowerEU“. Второ, съгласно член 18, параграф 2 държавите членки могат да предложат корекция на своите мерки в посока нагоре или надолу, за да бъде взет под внимание актуализираният размер на максималното финансово участие, публикуван на 30 юни 2022 г. Трето, съгласно член 21 от Регламента за МВУ държавите членки имат възможност да поискат изменение на плана си, ако един или повече ключови етапи и една или повече цели в техните ПВУ вече не са постижими поради обективни обстоятелства. И накрая, до 31 август 2023 г. държавите членки можеха да поискат подкрепа по кредитния компонент на МВУ и да извършат съответното преразглеждане на плановете си, като ги представят на Комисията за

---

²⁶ За допълнителна информация за процедурата за изменение на съществуващите плановете и условията за изготвяне на глави за REPowerEU вж. известието на Комисията „Насоки относно плановете за възстановяване и устойчивост в контекста на плана REPowerEU“ ([2023/C 80/01](#)).

оценка. Повече информация за кредитния компонент е предоставена в следващия раздел.

До 1 септември 2023 г. Комисията е получила 25 изменени ПВУ и 20 глави за REPowerEU (таблица 4). Съветът е приел осем изменени ПВУ (Германия, Естония, Ирландия, Люксембург, Малта, Словакия, Финландия и Франция), четири от които съдържат глави за REPowerEU (Естония, Малта, Словакия и Франция). Към момента на изготвяне на настоящия годишен доклад Комисията оценяваше измененията, предложени от 16 държави членки. В таблица 5 са посочени правните основания, използвани от държавите членки за изменение на техните ПВУ в съответствие с Регламента за МВУ.

Таблица 4: Обзорна таблица — предоставяне на изменените ПВУ и главите за REPowerEU²⁷

	Дата на подаване	Подадена ли е глава за REPowerEU	Дата на положителната оценка на Комисията	Дата на приемане от Съвета
Белгия	20 юли 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
България				
Чехия	30 юни 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Дания	31 май 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Германия	9 декември 2022 г.	Не	17 януари 2023 г.	14 февруари 2023 г.
Естония	9 март 2023 г.	Да	12 май 2023 г.	16 юни 2023 г.
Ирландия	22 май 2023 г.	Не	26 юни 2023 г.	14 юли 2023 г.
Гърция	31 август 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Испания	6 юни 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Франция	20 април 2023 г.	Да	26 юни 2023 г.	14 юли 2023 г.
Хърватия	31 август 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Италия	11 юли 2023 г.	Не	28 юли 2023 г.	Все още не е прието
	7 август 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Кипър	1 септември 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Латвия				
Литва	30 юни 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Люксембург	11 ноември 2022 г.	Не	9 декември 2022 г.	17 януари 2023 г.
Унгария	31 август 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Малта	26 април 2023 г.	Да	26 юни 2023 г.	14 юли 2023 г.
Нидерландия	6 юли 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Австрия	14 юли 2023 г.	Да	В процес на оценяване	

²⁷ Към 1 септември 2023 г. (включително).

	Дата на подаване	Подадена ли е глава за REPowerEU	Дата на положителната оценка на Комисията	Дата на приемане от Съвета
Полша	31 август 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Португалия	26 май 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Румъния				
Словения	14 юли 2023 г.	Да	В процес на оценяване	
Словакия	26 април 2023 г.	Да	26 юни 2023 г.	14 юли 2023 г.
Финландия	26 януари 2023 г.	Не	28 февруари 2023 г.	7 март 2023 г.
Швеция	24 август 2023 г.	Да	В процес на оценяване	

Източник: Европейска комисия.

Таблица 5: Правно основание, използвано от държавите членки за изменението на техните ПБУ

	Добавяне на глава за REPowerEU (член 21в)	Корекция след актуализирането на максималния размер на финансовото участие (член 18, параграф 2)	Изменение поради обективни обстоятелства (член 21)	Добавяне на мерки с цел вземане на допълнителни заеми по МВУ (член 14)
Белгия	•	•	•	•
България				
Чехия	•	•	•	•
Дания	•			
Германия			•	
Естония	•	•	•	
Ирландия			•	
Гърция	•		•	•
Испания	•	•	•	•
Франция	•	•	•	
Хърватия	•	•	•	•
Италия	•	•	•	
Кипър	•	•	•	
Латвия				
Литва	•	•	•	•
Люксембург		•		
Унгария	•		•	•
Малта	•	•	•	
Нидерландия	•		•	
Австрия	•		•	
Полша	•	•	•	•
Португалия	•	•	•	•
Румъния				
Словения	•	•	•	•
Словакия	•	•	•	
Финландия		•		
Швеция	•	•		

Източник: Европейска комисия.

Преразгледан размер на безвъзмездната подкрепа по МВУ

Съгласно член 18, параграф 2 от Регламента за МВУ държавите членки могат да актуализират своите ПВУ, за да вземат предвид актуализирания размер на максималното финансово участие, публикуван на 30 юни 2022 г. Държавите членки, за които максималното финансово участие е намалено, могат да извършат съответното преразглеждане на плановете си. Държавите членки, за които максималното финансово участие е увеличено, могат да използват тези допълнителни ресурси за финансиране на инвестиции и реформи, включени в техните преразгледани плановете или в главата за REPowerEU. В таблица 6 по-долу е представен обзорен преглед на измененията по държави членки на размера на безвъзмездната подкрепа съгласно член 18.

Таблица 6: Изменение на размера на безвъзмездната финансова подкрепа съгласно член 18 от Регламента за МВУ

	Изменение на размера на безвъзмездната финансова подкрепа съгласно член 18 (в евро, по текущи цени)
Белгия	-1,400,569,368
България	-578,533,524
Чехия	603,614,884
Дания	-122,251,741
Германия	2,405,023,531
Естония	-106,027,582
Ирландия	-74,597,916
Гърция	-343,234,449
Испания	7,701,317,190
Франция	-1,919,823,196
Хърватия	-785,114,933
Италия	143,242,804
Кипър	-90,187,539
Латвия	-128,150,411
Литва	-125,059,297
Люксембург	-10,834,458
Унгария	-1,363,094,805
Малта	-58,127,595
Нидерландия	-1,253,935,169
Австрия	289,454,205
Полша	-1,330,690,569
Португалия	1,633,096,593
Румъния	-2,119,187,698
Словения	-285,970,648
Словакия	-322,838,535
Финландия	-263,289,938
Швеция	-107,279,840

Източник: Европейска комисия.

Заеми по МВУ

За да финансират новите инвестиции и реформи, включени в главата за REPowerEU, държавите членки могат да се възползват и от заеми по МВУ с изключително благоприятни условия за финансиране, които заеми те трябваше да поискат до 31 август 2023 г. В таблица 7 по-долу е представен обзорен преглед на исканията (включително размера на заемите), подадени от държавите членки в

законоустановения срок. Тази информация беше предоставена също на Европейския парламент и на Съвета на 1 септември 2023 г.

Таблица 7: Заеми, поискани от държавите членки до 31 август 2023 г.

	Размер на заемите, за които са поети ангажименти по първите ПВУ (в евро, по текущи цени)	Размер на заемите, поискани допълнително с преразглеждането на ПВУ (в евро, по текущи цени)	Общ размер на заемите, за които ще бъдат поети ангажименти* (в евро, по текущи цени)	Искания, надвишаващи тавана от 6,8 % от БНД или равни на него
Белгия		264,200,000	264,200,000	Не
България				Не
Чехия		818,100,000	818,100,000	Не
Дания				Не
Германия				Не
Естония				Не
Ирландия				Не
Гърция	12,727,538,920	5,000,000,000	17,727,538,920	Да
Испания		84,267,050,000	84,267,050,000	Не
Франция				Не
Хърватия		4,442,508,187	4,442,508,187	Да
Италия	122,601,810,400		122,601,810,400	Да
Кипър	200,320,000		200,320,000	Не
Латвия				Не
Литва		1,722,000,000	1,722,000,000	Не
Люксембург				Не
Унгария		3,920,000,000	3,920,000,000	Не
Малта				Не
Нидерландия				Не
Австрия				Не
Полша	11,506,500,000	23,034,803,518	34,541,303,518	Да
Португалия	2,699,000,000	3,191,756,353	5,890,756,353	Не
Румъния	14,942,153,000		14,942,153,000	Да
Словения	705,370,000	587,000,000	1,292,370,000	Не
Словакия				Не
Финландия				Не
Швеция				Не
ЕС 27	165,382,692,320	127,247,418,058	292,630,110,378	

Бележка: * Исканията за заеми, подадени до 31 август 2023 г., все още предстои да бъдат оценени от Комисията в съответствие с член 19 от Регламента за МВУ, а преразглежданите планове — да бъдат одобрени от Съвета. По тази причина данните в таблицата представляват само предварителен преглед на потенциалния общ размер на заемите, за които могат да бъдат поети ангажименти по МВУ.

Източник: Европейска комисия.

По линия на REPowerEU държавите членки ще могат да получат предварително финансиране на два транша в периода 2023 — 2024 г. Това ще бъде възможно след представянето на главата за REPowerEU, при условие че Съветът е приел съответните решения за изпълнение до 31 декември 2023 г. За мерките, включени в главите за REPowerEU, държавите членки ще могат да поискат предварително финансиране в размер до 20 % от допълнителните източници на финансиране за REPowerEU от квотите по системата за търговия с емисии (СТЕ) и прехвърлянията от резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит (РППБ), увеличения размер на разпределените средства от МВУ след актуализациите до юни 2022 г., както и по оставащия кредитен компонент на МВУ.

2.5. Актуално състояние на финансирането на МВУ

Актуално състояние на финансирането на NextGenerationEU

Съгласно условията на NextGenerationEU Комисията може да набере средства в размер до 806,9 млрд. евро в периода от средата на 2021 г. до 2026 г. чрез емитиране на облигации на ЕС. По този начин ЕС става един от най-големите емитенти на дълг в евро през този период. Въпреки нестабилността на пазарите през изминалата година Комисията успя да изпълни своевременно всички свои ангажименти за изплащане на средства по NextGenerationEU и да продължи да преследва целите си за набиране на средства на пазарите по ефективен и ефикасен начин.

През юни 2022 г. Комисията обяви своя план за финансиране за периода от юни до края на декември 2022 г. В съответствие с този план за финансиране Комисията набра още 50 млрд. евро под формата на дългосрочно финансиране за NextGenerationEU, допълнени от емисии краткосрочни съкровищни бонове на ЕС. Емитираните облигации бяха комбинация от конвенционални и „зелени“ облигации при пълно спазване на рамката за „зелени“ облигации по NextGenerationEU. С тези сделки общият размер на непогасените облигации по NextGenerationEU достигна 171 млрд. евро, от които 36,5 млрд. евро бяха набрани чрез емитиране на „зелени“ облигации. Общият размер на непогасените съкровищни бонове на ЕС към края на декември беше 17 млрд. евро²⁸.

През декември 2022 г. Комисията обяви плана си за финансиране за периода от януари до края на юни 2023 г., който се състоеше от операции по дългосрочно финансиране в размер до 80 млрд. евро. В крайна сметка бяха емитирани облигации на ЕС на стойност 78 млрд. евро със среден срок от около 14 години. За да бъдат посрещнати нуждите от краткосрочно финансиране, през първата половина на 2023 г. Комисията също така емитира чрез двумесечни търгове съкровищни бонове на ЕС със срок от три и шест месеца, като към края на юни 2023 г. непогасените съкровищни бонове на ЕС бяха в размер на 17,9 млрд. евро. На дванадесет търга бяха емитирани 24 съкровищни бона на ЕС със среден размер от по около 1 млрд. евро.

Благодарение на тези успешни емисии ЕС успя да продължи безпрепятственото финансиране на МВУ на държавите членки чрез своевременно изплащане на набраните средства. Комисията извършваше всички плащания към държавите членки по МВУ веднага след настъпването на падежа им — средно до шест работни дни след одобряване на плащането. Не бяха отбелязани закъснения.

Рамка за „зелени“ облигации

---

²⁸ Облигациите на ЕС са основният инструмент за финансиране на Комисията в рамките на нейния единен подход за финансиране. Те са със срок от три или повече години. В изпълнение на своя план за финансиране Комисията емитира облигации на ЕС с базов срок (3, 5, 7, 10, 15, 20, 25, 30 години). Комисията започна да емитира съкровищни бонове на ЕС — ценни книжа с по-кратък падеж, а именно под една година — през септември 2021 г. С програмата за съкровищни бонове на ЕС се осигурява допълнителна гъвкавост за Комисията като емитент и се поддържа ликвидността на нейните ценни книжа. Съкровищните бонове на ЕС са със срок от три до шест месеца.

През 2020 г. Комисията обяви, че 30 % от облигациите за NextGenerationEU (NGEU) ще бъдат емитирани като „зелени“ облигации. Това е доказателство за ангажимента на Комисията към финансирането за устойчиво развитие, тъй като на пазара излиза нов „зелен“ актив с висок рейтинг и ликвидност, дава се достъп до екосъобразни инвестиции на широк кръг инвеститори и се засилва ролята на Европейския съюз и еврото на пазарите на финансиране за устойчиво развитие.

С постъпленията от „зелени“ облигации за NextGenerationEU се финансира делът на свързаните с климата разходи в МВУ. Всяка държава членка трябва да отдели поне 37 % от общата стойност на националния си ПВУ за инвестиции и реформи, свързани с климата. Държавите членки надминаха тази цел, като свързаните с климата разходи понастоящем се оценяват на около 40 %.

Комисията емитира първата си „зелена“ облигация по NextGenerationEU през октомври 2021 г. Чрез тази 15-годишна облигация Комисията набра 12 млрд. евро, което я превръща в най-голямата сделка със „зелени“ облигации в света до момента.

Постъпленията от „зелени“ облигации по NextGenerationEU досега бяха използвани за финансиране на разходи, свързани главно с енергийната ефективност (47,6 % от разпределените разходи) и с чистия транспорт и инфраструктура (42 %). Адаптирането към изменението на климата е третата по големина категория разходи (възлизаща на 5,6 % от разходите) сред деветте категории разходи, за които могат да бъдат разпределяни постъпленията от „зелени“ облигации по NextGenerationEU.

2.6. Контрол и одит при прилагането на МВУ

МВУ е инструмент, основан на резултатите. Плащанията на Комисията към държавите членки се извършват въз основа на задоволителното изпълнение на предварително определени ключови етапи и цели, посочени в ПВУ. По отношение на всеки ПВУ в решението за изпълнение на Съвета се определят свързаният набор от ключови етапи и цели и съответният размер на всеки транш. В резултат на това законосъобразността и редовността на плащанията по МВУ се основават единствено на задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите. Държавите членки са бенефициерите на средствата по МВУ, които след отпускането им влизат в националния бюджет.

Рамката за контрол на МВУ е съобразена с уникалния характер на МВУ като разходна програма на ЕС и се основава на два основни стълба: от една страна, законосъобразността и редовността на трансакциите, което е основната отговорност на Комисията, и от друга — защитата на финансовите интереси на Съюза, за която отговорност носят основно държавите членки, но по отношение на която Комисията също извършва специален контрол.

Комисията увеличи още повече надеждността на рамката за контрол на МВУ, включително на своята одитна дейност. Резултатите и наблюденията от одитите не водят до установяването на критични или високи рискове, които биха довели до квалифициране на декларацията за увереност, предоставена от генералния директор на ГД „Икономически и финансови въпроси“ в частта за МВУ от годишния отчет за дейността.²⁹

Контрол върху законосъобразността и редовността на ангажиментите и плащанията

Контролната среда на Комисията се състои от две равнища — предварителен контрол преди извършване на плащането и последващи одити след това.

Когато дадена държава членка подаде искане за плащане, на равнището на предварителния контрол Комисията оценява задоволителното изпълнение на всички ключови етапи и цели, за които държавата членка е посочила, че са завършени. За да се провери дали ключовите етапи и целите са изпълнени задоволително, предоставените от държавата членка данни се оценяват от специализирани по държави екипи, съставени от представители на различни структури в Комисията. Преди да извърши плащането, Комисията може да поиска допълнителна информация и да реши да извърши допълнителни проверки, за да получи необходимата допълнителна увереност за постигането на ключовите етапи и целите. Ако някои от ключовите етапи и целите не са изпълнени задоволително, плащането може да бъде частично спряно.

През 2022 г. Комисията извърши оценка на 13 искания за плащане, включващи 366 ключови етапи и цели, като стигна до извода, че всички ключови етапи и цели са изпълнени задоволително. В резултат на това през 2022 г. не беше необходимо спиране или намаляване на плащанията.

Комисията също така извършва основани на риска последващи одити на ключовите етапи и целите, за да получи допълнителна увереност, че предоставената от държавата членка информация е била вярна. В съответствие със своята одитна стратегия за 2022 г. Комисията извърши седем последващи одита на ключови етапи и цели във връзка с първите искания за плащане, подадени от Франция, Италия, Португалия, Хърватия и Румъния, както и на вторите искания за плащане, подадени от Хърватия и Испания. Въз основа на оценката на риска одитната дейност обхваща всички 15 ключови етапи и цели, определени като „високорискови“, както и 12, определени като „среднорискови“. През 2023 г. се извършват още седем одита на искания за плащане от Австрия, Гърция, Дания, Испания, Люксембург, Словакия и Чехия. Въз основа на изготвените до момента окончателни одитни доклади Комисията прави извод, че одитираните ключови етапи и цели са изпълнени задоволително. Ако

---

²⁹ Годишен отчет за дейността за 2022 г. — Икономически и финансови въпроси, вж. https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2022-economic-and-financial-affairs_en

при последващите одити Комисията беше преценила, че даден ключов етап или дадена цел не са изпълнени задоволително, тя щеше да предприеме финансови корекции, за да си възстанови неправомерно извършената част от плащането.

Контрол за осигуряване на адекватна защита на финансовите интереси на Съюза по начина, предвиден в член 22 от Регламента за МВУ

Задължение на всяка държава членка е да въведе и поддържа ефективни и ефикасни системи за контрол и да предприема подходящи действия за защита на финансовите интереси на Съюза. Всяка държава членка трябваше да опише подробно своята национална система за контрол в националния си ПВУ, която система Комисията можеше да оцени като „достатъчна“ (А) или като „недостатъчна“ (С). Ако предложените от държавата членка механизми бяха оценени като недостатъчни, планът нямаше да бъде одобрен. При оценката на петте плана за възстановяване и устойчивост, одобрени през 2022 г. след приемането на предишния годишен доклад, Комисията направи извод, че в тях се предвижда адекватна система за контрол, както и в останалите 22 ПВУ. Както и при предишните оценки, Комисията установи също някои недостатъци във всеки от петте ПВУ, оценени положително през 2022 г., и изиска от съответните държави членки да предприемат допълнителни корективни мерки, като добавят в съответните си ПВУ специфични ключови етапи по отношение на одита и контрола. Съответните ключови етапи и цели са включени в приложението към решението за изпълнение на Съвета и трябва да бъдат изпълнени, преди да бъде извършено редовно плащане. След като получи съответното искане за плащане, Комисията оценява задоволителното изпълнение на тези ключови етапи на одита и контрола и анализира представените декларации за управлението и обобщения на одитите.

Освен това и в съответствие със своята одитна стратегия Комисията извършва одити на системите, които се основават на наличната в Комисията информация, както и на обобщенията на одитите и декларациите за управлението, представени от държавите членки заедно с техните искания за плащане. В контекста на тези одити на системите Комисията проверява процедурите, въведени в държавите членки за предотвратяване, разкриване и отстраняване на измами, корупция и конфликт на интереси, както и на двойното финансиране. Това включва също основани на риска проверки на системите за събиране и съхранение на данни относно бенефициерите, изпълнителите, подизпълнителите и действителните собственици. Комисията е оправомощена да си възстанови средства или да предприема финансови корекции, ако бъдат установени случаи на измами, корупция или конфликт на интереси, които не са отстранени от държавите членки, или в случай че държавите членки извършат сериозни нарушения на задълженията, включени в споразуменията за финансиране и заем.

Комисията извърши 16 одита на системи през 2022 г.³⁰ и още 11 през 2023 г. досега³¹, като при необходимост издаде препоръки със стриктни срокове за изпълнение, а до края на 2023 г. ще одитира всички държави членки поне веднъж. В контекста на тези одити на системите Комисията също така проверява дали в системите на държавите членки по принцип е предвидено и дали се проверява съответствието с правилата на ЕС и националните правила, включително конкретни елементи на процедурата за възлагане на обществени поръчки и правилата за държавна помощ. В изпълнение на препоръките на Европейската сметна палата Комисията засили още повече одитната си дейност, като включи например по-целенасочени одити на системите в случай на открити слабости или рискове.

Освен това Комисията извършва и **одити на работата на националните одитни органи в държавите членки**. Целта на тези одити за съответствие е да се оцени надеждността на работата, извършвана на национално равнище по отношение както на одитите на ключовите етапи и цели, така и на одитите на националните системи за контрол, за да се гарантира спазването на правилата на ЕС и националните правила и защитата на финансовите интереси на ЕС.

2.7. Външни взаимодействия във връзка с изпълнението на МВУ и прозрачност

Институционален диалог и обмен

От самото начало на прилагането на МВУ Комисията работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент и Съвета. Комисията продължава да предоставя без забавяне на Европейския парламент и на Съвета при равни условия всички МВУ и изменените планове, представени от държавите членки, както и всички предварителни оценки на исканията за плащане. Това гарантира прозрачен поток от информация с високо равнище на взаимодействие между институциите през целия етап на изпълнение.

Що се отнася до Европейския парламент, Комисията обсъжда хоризонтални теми, свързани с МВУ, като провежда редовен обмен на мнения. След създаването на МВУ Комисията беше поканена и взе участие в единадесет диалога на високо равнище по въпросите на възстановяването и устойчивостта. Освен това Комисията редовно взаимодейства с членовете на Европейския парламент в постоянната работна група на съвместните комитети ECON-BUDG, като участва общо в 32 заседания. Комисията също така е канена редовно в различни други комитети за обмен на мнения по въпроси, свързани с МВУ, включително комитетите REGI, CONT и ENVI. Освен това Комисията

---

³⁰ Обхванати бяха България, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Малта, Полша, Словакия, Словения, Финландия и Чехия.

³¹ Обхванати бяха Австрия, Белгия, Германия, Италия, Люксембург, Португалия, Румъния и Швеция, Унгария, Франция и Хърватия.

публикува на специален уебсайт всички презентации, изнесени в рамките на постоянната работна група³².

Комисията създаде и неформална експертна група за обмен с държавите членки относно прилагането на МВУ и често организира обмен на мнения и добри практики. Тази група е важен форум, на който експертите от държавите членки и Комисията обсъждат междусекторни аспекти на МВУ. Темите, обсъждани в този формат, са много разнообразни и включват широк диапазон от въпроси — от финансите до управлението, одита и контрола — както и въпроси, свързани със специфични области на политиката. Например 19-ата среща през март 2023 г. беше посветена на подпомагането на държавите членки да включат и интегрират *съображенията за равенство* в главата за REPowerEU и в преразгледаните МВУ. Въпросите, свързани с административния капацитет, също бяха разгледани на 20-ата среща през май 2023 г. и ще бъдат допълнително обсъдени на друга среща, насрочена за есента на 2023 г. Експертната група насърчава и съдейства за обмена на добри практики по отношение на много елементи от прилагането на МВУ. Комисията публикува на специален уебсайт всички съответни документи, като дневен ред, протоколи, доклади, становища, препоръки и други³³.

Досега Комисията е организираща 21 срещи на неформалната експертна група по МВУ. През декември 2022 г. Комисията организира първата целодневна присъствена среща с всички експерти от държавите членки. На тази 16-ата среща на групата държавите членки представиха своите добри практики по три теми: 1) ролята на координиращия орган и управлението на прилагането на МВУ, 2) участието на заинтересованите страни в подготовката и изпълнението на ПВУ и 3) аспекти на МВУ, свързани с комуникацията и видимостта. Друга присъствена среща на експертната група се очаква през есента на 2023 г.

Изисквания за комуникация и видимост

Както и при другите фондове на Съюза, държавите членки са задължени да гарантират, че получателите на финансиране от Съюза в рамките на МВУ изтъкват произхода и осигуряват видимост на финансирането. В това отношение в член 34, параграф 2 от Регламента за МВУ и в разпоредбите за практическото му прилагане съгласно член 10 от споразуменията за финансиране между Комисията и държавите членки са определени редица изисквания за комуникация и видимост. Те включват изготвяне на комуникационна стратегия, поставяне, когато е приложимо, на емблемата на Съюза и на подходящо указание за финансирането, както и създаване и поддържане на единно уеб пространство. Въпреки съществуването на тези задължения за комуникация и публичност, резултатите от проучването на Евробарометър от 2022 г.³⁴ показват, че макар на гражданите на ЕС да е добре известно наличието на

³² [Информация относно плановете за възстановяване и устойчивост, предоставена на Европейския парламент или на Съвета \(europa.eu\)](#)

³³ [Регистър на експертните групи към Комисията и други подобни органи \(europa.eu\)](#)

³⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2653>

ПВУ за техните държави (с разлики между отделните държави членки), те не са достатъчно осведомени за факта, че ПВУ се финансират (изцяло или частично) от ЕС. Това показва, че е необходимо държавите членки да увеличат усилията си. Комисията продължава да води обсъждания с държавите членки, за да гарантира спазването на техните задължения. Спазването на изискванията за комуникация също така е неотменна част от последващите одити на ключовите етапи и целите, извършвани от Комисията. Комисията предоставя насоки на държавите членки чрез двустранен обмен и чрез мрежата INFORM EU, която обединява специалисти по комуникация от държавите членки и Комисията от всички фондове на ЕС, включително МВУ. В този контекст Комисията също така продължава да оказва подкрепа на държавите членки при изпълнението на техните комуникационни стратегии, включени в МВУ. Понастоящем осем държави членки участват в подкрепен от ИТП многонационален проект за изграждане на капацитет за ефективна комуникация на ползите от МВУ.

Интерактивна карта на подкрепените от МВУ проекти

За ускореното прилагане на Механизма за възстановяване и устойчивост и ефективното постигане на неговите цели се изисква все по-високо равнище на прозрачност относно функционирането на механизма и конкретното използване на средствата от него от страна държавите членки. За тази цел Комисията редовно публикува информация на специалния уебсайт за МВУ³⁵ (включително за отделните ПВУ в специални страници за отделните държави³⁶) и конфигурира набора от показатели за възстановяване и устойчивост³⁷, чрез който се предоставя информация в реално време за изплатените средства и постигнатия от държавите членки напредък, както и допълнителни данни, показатели и тематични анализи.

За да повиши още повече видимостта и прозрачността на МВУ, Комисията създаде интерактивна карта на проектите³⁸, подкрепени по линия на МВУ във всяка държава членка. На картата е представена обзорна информация за избрани реформи и инвестиции, указано е географското им местоположение и е предоставена информация за актуалното им състояние. Картата включва също връзки към онлайн ресурси с по-подробна информация, като например националните уебсайтове за МВУ и уебсайтовете на конкретните проекти, финансирани от МВУ, когато такива уебсайтове съществуват. Картата беше официално представена на 31 март 2023 г. Тя ще бъде редовно актуализирана и допълвана с още информация за изпълнението. Първата актуализация беше извършена на 24 май 2023 г., с което общият брой на представените понастоящем проекти във всички държави членки е над 430.

Карта на подкрепените от МВУ проекти

³⁵ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_bg

³⁶ Страниците [по държави](#) бяха обновени на 19 септември 2023 г., за да бъдат отразени ролята на МВУ в изпълнението на план REPowerEU и други промени в ПВУ на държавите членки.

³⁷ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

³⁸ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en#map

Крайни получатели по МВУ

Регламентът за REPowerEU засилва прозрачността по отношение на използването на средствата от МВУ чрез включване на ново задължение за държавите членки да публикуват данни за крайните получатели. По смисъла на МВУ краен получател е последният субект, получаващ средства по МВУ, различен от изпълнител или подизпълнител, например граждани, регионални или местни органи или МСП, от което следва, че крайният получател може да е или юридическо, или физическо лице. Разпоредбата на новия член 25а от изменения Регламент за МВУ изисква от държавите членки да създадат публичен и лесен за използване портал, в който да публикуват данни за 100-те крайни получатели на най-голямо финансиране за изпълнението на мерките по механизма, и да актуализират тези данни два пъти годишно³⁹. На Комисията е възложено да централизира и публикува данните в набора от показатели за възстановяване и устойчивост заедно с линкове към националните портали на държави членки.

За тази цел Комисията предостави насоки на държавите членки за улесняване на публикуването на данни за 100-те най-големи крайни получатели и за осигуряване на съпоставимост, последователност и равно третиране, включително в контекста на 20-ата и 21-ата среща на неформалната експертна група по прилагането МВУ. Държавите членки следва да докладват за всяка включена в ПВУ мярка, по която вече е извършено плащане към краен получател, независимо от това дали държавата членка вече е подала искане за плащане и получила финансиране по механизма, тъй като държавите членки получават редовни плащания на последваща база — след като Комисията е оценила, че съответните ключови етапи и цели са изпълнени задоволително. За да се гарантира последователност и съгласуваност при представянето на данните в набора от показатели за възстановяване и устойчивост, Комисията също така поиска от държавите членки да предоставят структурирани данни чрез FENIX — нейният ИТ инструмент за МВУ — и специален образец.

³⁹ В регламента са посочени и видовете информация, която следва да бъде публикувана от държавите членки, а именно пълното наименование или имената на получателя, идентификационния номер по ДДС или данъчния идентификационен номер (или друг уникален идентификатор) в случая на юридическо лице, размера на получената сума и съответните мерки, за които на получателя е предоставено финансиране.

Към днешна дата 15 държави членки са предоставили данни за 100-те крайни получатели на най-голямо финансиране за изпълнението на мерките в своите ПВУ, като тези данни са публикувани и в набора от показатели възстановяване и устойчивост⁴⁰. В своите насоки относно МВУ в контекста на REPowerEU, публикувани през февруари 2023 г., Комисията предложи първото докладване на информацията да се извърши успоредно с шестмесечното докладване през април 2023 г. Много държави членки се съобразиха с тези насоки и вече публикуваха данни за 100-те най-големи крайни получатели на своите национални портали. От 16-те държави членки, които са предоставили данни, по-голямата част (12 държави членки, а именно Австрия, Германия, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Португалия, Словакия, Словения, Унгария, Хърватия, Чехия, Швеция) са публикували данните на своите национални портали и са предоставили структурирани данни на Комисията, а три държави членки (Естония, Полша и Финландия) са публикували данните на своя национален портал. Тъй като всички държави членки имат задължението да публикуват и актуализират данните два пъти годишно, считано от влизането в сила на Регламента за REPowerEU на 1 март 2023 г., очаква се останалите държави членки да последват и да публикуват данни за 100-те най-големи крайни получатели по техните ПВУ през 2023 г.

Комисията насърчава държавите членки, които все още не са предоставили данни за 100-те най-големи крайни получатели, да направят това без забавяне, за да спазят установените в регламента нормативни изисквания и да осигурят необходимата прозрачност за получателите на средства от МВУ.

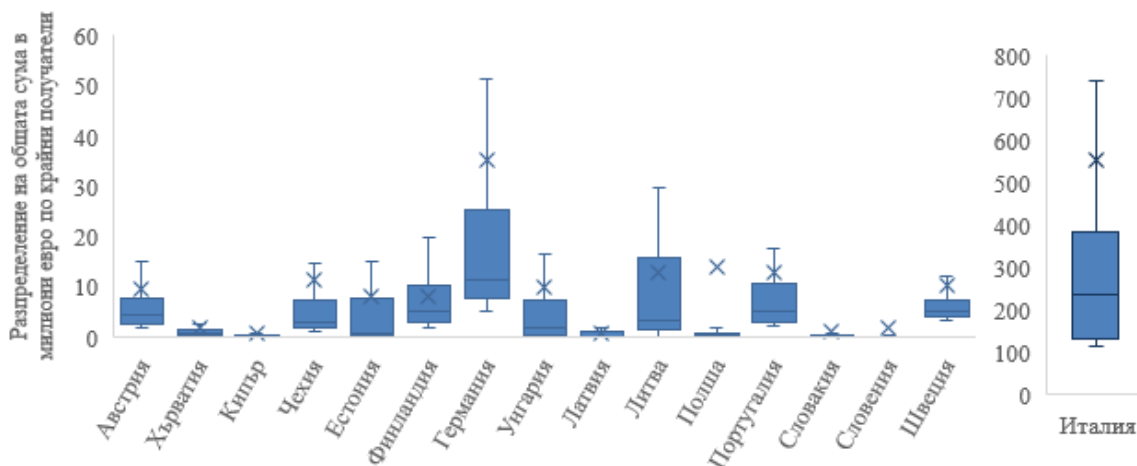
От анализа на данните за най-големите крайни получатели във всяка държава членка може да бъдат получени ценни сведения и изводи за прилагането на МВУ. Данните дават възможност да се увеличи прозрачността за това накъде се насочват финансовите потоци от МВУ и за ефекта на МВУ на място, и допълват вече наличните данни за изпълнението на ПВУ, например по отношение на изпълнените ключови етапи и цели и изплатените средства по стълбове.

Размерът на плащанията към 100-те най-големи крайни получатели варира значително в държавите членки, за които са налични данни. Това се обяснява с различния размер на разпределените на държавите членки средства и с разнородния характер на ПВУ. Най-голямата сума, получена от посочен в списъка краен получател, е над 20 млрд. евро, а най-малката — 2450 евро. Средната стойност на всички получени суми е близо 49 млн. евро, а медианната стойност е значително по-малка — около 3 млн. евро. В рамките на всяка държава членка се наблюдава подобно разсейване на разпределението на средствата от МВУ между 100-те най-големи крайни получатели и съответните най-големи и най-малки получени суми (вж. фигура 11).

---

⁴⁰ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry

Фигура 11: Разпределение на най-големите крайни получатели по държави членки⁴¹⁴²

Източник: Собствени изчисления на Европейската комисия въз основа на данните за крайните получатели, предоставени от държавите членки.

По-голямата част от десетте най-големи крайни получатели са публични субекти, като мерките, за които те са получили финансиране по МВУ, са разпределени сравнително равномерно между залегналите в механизма стълбове на политиката. Според оценките на Комисията средно почти две трети от десетте най-големи крайни получатели са публични субекти, а приблизително 27 % са частни субекти (останалите крайни получатели са различни видове субекти)⁴³. Като цяло делът на средствата, получени от десетте най-големи крайни получатели във всяка държава членка (в 16-те държави членки, за които са налични данни), възлиза на 12,7 % от всички средства по МВУ, получени от тези 16 държави членки. Що се отнася конкретно до частните субекти сред десетте най-големи получатели, делът на получените от тях средства възлиза приблизително на 1,9 % от всички средства по МВУ на тези 16 държави членки. Освен тези получатели във всички ПВУ има още много инвестиции и схеми, които са насочени по-специално към МСП. Анализът на съответните мерки, за които крайните получатели са получили финансиране, също може да даде ясна представа за това кои цели на политиката и кои широки сектори са били подкрепени от финансирането по МВУ. Наличните данни⁴⁴ за 100-те най-големи крайни получатели

⁴¹ На стълбовата диаграма са показани средната, долната или горната граница и двете удължения („мустаци“) на разпределението на непрекъснатата променлива. Долната и горната граница съответстват на първия и третия квартил (25-ия и 75-ия перцентил). Горните и долните удължения се простират съответно от горната и долната граница до най-голямата стойност, отдалечена най-много на 1,5 пъти интерквартилния размах (IQR). Освен това са включени маркери за средната стойност, за да се посочи асиметричността на разпределението.

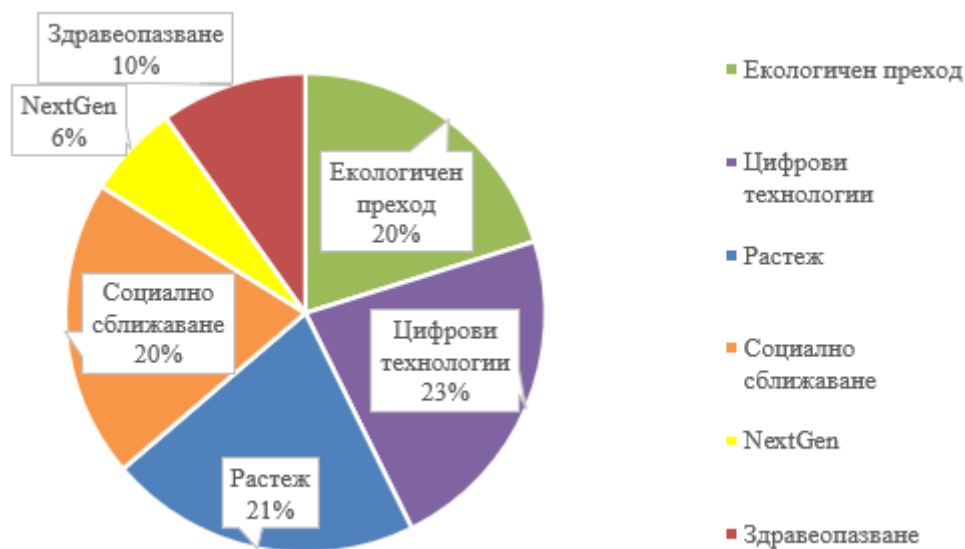
⁴² Поради по-големия размер на разпределените финансови средства по МВУ, 100-те крайни получатели на най-голямо финансиране по ПВУ в Италия са получили суми, които са значително по-големи от тези в другите държави членки, за които са налични данни. Поради това и с цел да се подобри прегледността на диаграмата крайните получатели по италианския план са показани отделно.

⁴³ Съгласно член 25а от изменения Регламент за МВУ от държавите членки не се изисква при предоставянето на данни да разделят крайните получатели на публични и частни субекти. Представените тук данни се основават на собствени оценки на Комисията.

⁴⁴ Не са включени данни за крайните получатели в Естония и Финландия, както и в Полша, доколкото на Комисията не са предоставени структурирани данни, свързани със стълбовете на политиката и съответните области на политиката.

показват, че свързаните с тях мерки са разпределени между шестте стълба на политиката по общо взето балансиран начин (вж. фигура 12), което затвърждава схващането, че предоставяната по МВУ подкрепа на държавите членки е всеобхватна и балансирана с оглед на икономическата и социалната ситуация. Наличните до момента данни показват също така, че най-големите крайни получатели по МВУ са участвали предимно в изпълнението на мерки, чрез които се допринася за цифровия преход, следвани плътно от инвестициите в интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, в социално и териториално сближаване и „зелените“ инвестиции, което показва значението, отдавано от държавите членки на ускоряването на икономическото и социалното възстановяване след кризата, свързана с COVID-19, както и на подготовката на икономиките, обществата и публичните администрации на ЕС за екологичния и цифровия преход, в условия на допълняемост с фондовете по политиката на сближаване⁴⁵.

Фигура 12: Принос към шестте стълба на политиката на сумите, постъпили при 100-те най-големи крайни получатели суми и на свързаните с тях мерки⁴⁶

Източник: Собствени изчисления на Европейската комисия въз основа на данните за крайните получатели, предоставени от държавите членки.

Най-големите плащания са свързани с инфраструктурни проекти, цифровизация и мобилност, а крайните получатели най-често са получавали финансова

⁴⁵ Политиката на сближаване обхваща сходни видове инвестиции и се осъществява в условия на полезни взаимодействия с МВУ. След началото на пандемията по линия на политиката на сближаване са изплатени 217,3 млрд. евро в подкрепа, наред с другото, на екологичния и цифровия преход и за повишаване на издръжливостта на държавите членки.

⁴⁶ Тези данни се основават на методиката за разпределяне по стълбове, разработена за целите на набора от показатели за възстановяване и устойчивост, според която всяка мярка в ПВУ се отнася към основна и към допълнителна област на политиката, за да се отрази фактът, че с дадена мярка може да се допринася за повече от една цел на политиката. Шестте стълба на политиката са: екологичен преход; цифрова трансформация; интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, социално и териториално сближаване; здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост; политики за следващото поколение.

подкрепа за мерки в областта на образованието и други инвестиции в човешкия капитал. Най-големите суми, постъпили при крайните получатели в държавите членки, за които са налични данни, са свързани с инвестиции в териториална инфраструктура и услуги, електронно управление, цифрови обществени услуги и устойчива мобилност — области на политиката, в които инвестициите обикновено са големи и по-скъпи. Ако вместо получените суми се разгледа броят на свързаните с тях мерки, се установява, че 100-те най-големи крайни получатели най-често са получавали финансиране от МВУ за изпълнение на мерки в областта на общото, професионалното и висшето образование, електронното управление и цифровите обществени услуги, човешкия капитал в областта на цифровизацията и енергийната ефективност. Това отразява акцента, който много държави членки са поставили в своите планове върху мерките за образование и обучение и за повишаване на квалификацията и преквалификация на работещите, безработните и по-широките групи от населението за целите на цифровия преход, както и върху по-нататъшното осъществяване на екологичния и цифровия преход.

В перспектива Комисията ще продължи да разглежда наличните данни, за да може да прави изводи за прилагането на механизма. Данните относно 100-те най-големи получатели ще бъдат използвани и за попълване на гореспоменатата интерактивна карта на проектите по МВУ.

Годишни събития, посветени на МВУ

Годишните събития са ключов момент за комуникация относно изпълнението на МВУ на национално равнище. Изискването Комисията и държавите членки да провеждат съвместни комуникационни дейности относно финансирането по МВУ е залегнало в член 34 от Регламента за МВУ и член 10 от споразуменията за финансиране. На тези събития се събират ключови институции, заинтересовани страни (включително социални партньори и представители на гражданското общество), получатели на подкрепа от МВУ и т.н., за да обсъдят напредъка в изпълнението на различните проекти, предложени от държавите членки в техните национални ПВУ. За участие в тези събития се канят също бюрата за връзка на Европейския парламент в държавите членки, националните представители в Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

До 1 септември 2023 г. са проведени 22 годишни събития в също толкова държави членки. Между служителите по европейския семестър в представителствата на Комисията и националните администрации съществува добре установено сътрудничество в областта на комуникацията по МВУ. Съвместните усилия от страна на високопоставени представители на държавите членки и Комисията при организирането на годишните събития водят до увеличаване на видимостта на МВУ. Тези събития предоставят отлични възможности за взаимодействие с пресата, като по този начин аудиторията се разширява отвъд обичайните заинтересовани страни и се достига до много по-широки кръгове от обществеността. Всъщност повечето събития бяха също така излъчвани на живо, а записите от тях, както и други комуникационни материали, са налични в страниците по държави на уебсайта за МВУ и в набора от

показатели за възстановяване и устойчивост. Успоредно с напредването на изпълнението на ПБУ, включително новоприетите глави за REPowerEU, по-късно през 2023 г. и през следващата година са предвидени още събития.

Консултации със заинтересованите страни

Държавите членки са възприели различни подходи към консултациите със заинтересованите страни в контекста на подготовката и изпълнението на своите планове за възстановяване и устойчивост. В Регламента за МВУ от държавите членки се изисква като част от техните ПБУ да представят обобщение на проведените консултации със заинтересованите страни, включително социалните партньори, организациите на гражданското общество, както и местните и регионалните органи. В преразгледания Регламент за МВУ от държавите членки се изисква да предоставят допълнително обобщение на резултатите от процеса на консултации със заинтересованите страни, включително местните и регионалните органи, относно мерките, включени в главата за REPowerEU. Резюмето следва да включва също описание как при разработването на мерките за REPowerEU са взети предвид получените становища и да се посочи как тези становища все така ще бъдат вземани предвид по време на изпълнението. Мненията относно процесите на консултации на национално равнище, споделени с Комисията от заинтересованите страни, като цяло са разнородни — от редовни и подробни консултации до по-ограничени такива. Местните и регионалните власти често считат, че участието им в многобройните мерки на политиките, съдържащи се в програмите, е неравномерно. Това отчасти се дължи на различния темп на изпълнение на реформите и инвестициите, както и на сложността и разнообразието на мерките, включени в ПБУ в някои държави членки. В това отношение включването на главата за REPowerEU е наистина възможност да се създадат условия за по-голямо участие на всички съответни заинтересовани страни, включително социалните партньори, организациите на гражданското общество, както и местните и регионалните власти.

На етапа на изпълнение Комисията призоваваше и продължава да призовава всички държави членки да взаимодействат активно и ефективно със социалните партньори, с местните и регионалните власти и с други заинтересовани страни, по-специално с представители на организациите на гражданското общество, чрез редовен обмен на мнения. Изпълнението на ПБУ е възможност за участие в по-широката програма за координиране на политиките в областта на икономиката, заетостта, социалната сфера и устойчивото развитие и ще допринесе за съвместното идентифициране на трудностите и определяне на решенията. Ефективното участие е наистина от решаващо значение, тъй като със своя принос и ангажираност заинтересованите страни ще способстват да се гарантира стабилността, успехът и навременността на планираните реформи и инвестиции. Освен това чрез привличането на съответни участници се осигурява хоризонтална платформа за обмен на мнения относно изпълнението и за тясно сътрудничество. През януари 2023 г. Комисията

публикува съобщение относно укрепването на социалния диалог в ЕС⁴⁷, както и предложение за препоръка на Съвета относно ролята на социалния диалог, която беше приета от Съвета на 12 юни 2023 г. В препоръката държавите членки се призовават да включват социалните партньори систематично, съдържателно и своевременно в разработването и изпълнението на политиките по заетостта и социалните политики и, когато е целесъобразно, на публичните политики в икономическата и други области, включително в контекста на европейския семестър.

Взаимодействие с медиите

От самото начало на прилагането на МВУ Комисията обстойно информира медиите за прилагането на МВУ. Комисията се погрижи да установи връзки с националните кореспонденти и специализираните журналисти, за да осигури широко отразяване и разбиране от обществеността на основните въпроси, свързани с МВУ и неговото прилагане на място, като издаде над 200 съобщения и материали за медиите и организира множество пресконференции и технически брифинги както в Брюксел, така и в държавите членки с подкрепата на представителствата на Комисията. Комисията също така предостави обширни и навременни коментари както в писмен вид, така и устно на национални и международни журналисти в отговор на постоянно високия им интерес към инструмента.

Допълнителни комуникационни дейности по МВУ от представителствата на Европейската комисия в държавите членки

Разясняването на ползите от националните програми за регионално развитие също е основна комуникационна задача на всички представителства на Европейската комисия в държавите членки. Освен годишните събития, в тясно сътрудничество със служителите по европейския семестър и други екипи в представителствата се осъществяват и редица други дейности сред обществеността. Чести участници в комуникационните усилия са също заинтересовани страни, национални и регионални органи и други външни партньори. Различни обществени дискусии и медийни събития са повод за широко обсъждане на ефекта от националните ПВУ за икономиката и качеството на живот на гражданите.

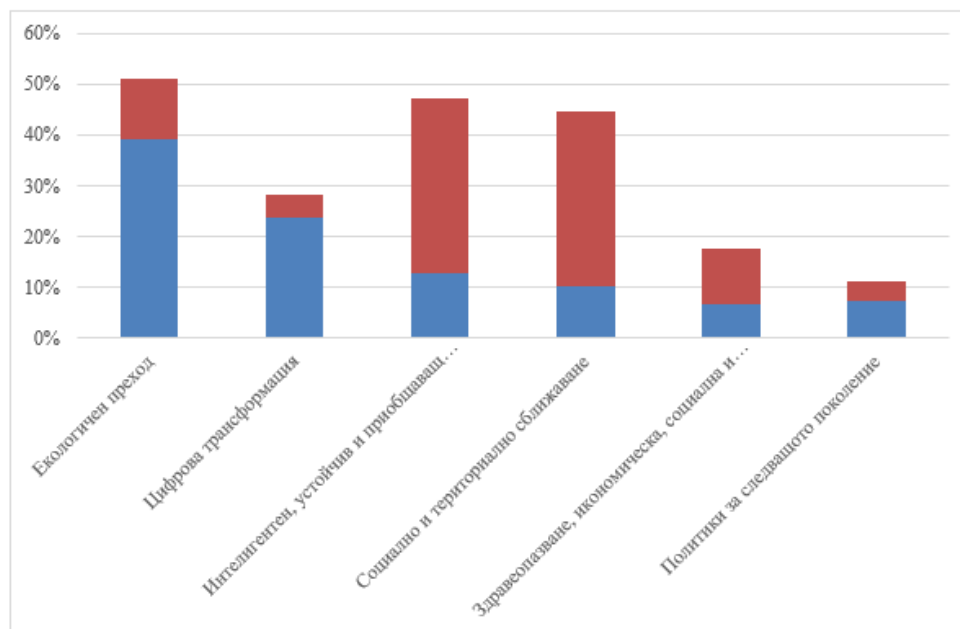
⁴⁷ Съобщение относно *Укрепване на социалния диалог в Европейския съюз: оползотворяване на пълния му потенциал за управление на справедливи преходи*, 25 януари 2023 г., COM/2023/40 final и предложение за препоръка на Съвета относно укрепването на социалния диалог в Европейския съюз, 25 януари 2023 г., COM/2023/38 final.

3. Принос на механизма към постигането на залегналите в него цели

Съгласно член 3 от Регламента за МВУ реформите и инвестициите, включени в ПВУ, следва да допринасят за шестте стълба на политиката⁴⁸, определящи обхвата на механизма, като същевременно се вземат предвид специфичните условия и трудности в държавите членки. В Регламента за МВУ също така се изисква всяка държава членка да отдели поне 37 % от общия размер на отпуснатите по нейния ПВУ средства за мерки, чрез които се допринася за постигането на целите в областта на климата, и най-малко 20 % от общия размер на отпуснатите средства — за целите в областта на цифровите технологии, въз основа на предварителната оценка на разходите за тези мерки.

Комисията разработи методика за докладване относно приноса на всеки план към шестте стълба на механизма, като всяка мярка и подмярка е отнесена в една основна и една допълнителна област на политиката (съгласно списък на областите на политиката, изготвен от Комисията), които области са свързани с един от шестте стълба, за да се отрази фактът, че дадена реформа или инвестиция може да е свързана с няколко стълба. Доколкото е възможно, докладването по стълбове е съгласувано с други отнесени към тях дейности (в областта на климата, цифровите технологии, социалните разходи). Делът на средствата по МВУ, с които се допринася за отделните стълбове на политиката, е илюстриран на фигура 13.

Фигура 13: Дял на средствата по МВУ, с които се допринася за отделните стълбове на политиката

⁴⁸ Шестте стълба са: i) екологичен преход, ii) цифрова трансформация, iii) интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, включително икономическо сближаване, работни места, производителност, конкурентоспособност, научни изследвания, развитие и иновации, както и добре функциониращ единен пазар със силни малки и средни предприятия (МСП), iv) социално и териториално сближаване, v) здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост с цел, наред с другото, увеличаване на капацитета за реагиране при кризи и готовността за действие при кризи и vi) политики за следващото поколение, децата и младите хора, като например образованието и уменията.

Бележка: Тъй като с всяка мярка се допринася за два от шестте стълба на политиката, общият принос за всички стълбове, показан на фигурата, възлиза на 200 % от средствата по МВУ, отпуснати на държавите членки. Показаните проценти на приноса към стълбовете за екологичния преход и цифровата трансформация са различни от процентите, показани за приноса към целите, свързани с климата и цифровите технологии, тъй като последните се изчисляват по различна методика (подробно описана в приложения VI и VII към Регламента за МВУ). Оцветените в син цвят части на колоните (долу) представляват мерките, които са маркирани и отнесени към стълба като основна област на политиката, а частите с червен цвят (горе) — мерките, отнесени към допълнителна област на политиката.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Член 3.1. Принос на механизма за екологичния преход (стълб 1)

МВУ ще способства за постигането на целите на ЕС за намаляване на нетните емисии на парникови газове с 55 % до 2030 г. и за постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г. С подкрепяните от МВУ мерки се допринася за постигане на амбицията на ЕС в областта на климата чрез насърчаване на устойчивата мобилност, повишаване на енергийната ефективност и създаване на благоприятни условия за по-широкото използване на възобновяеми енергийни източници. Те ще осигурят също напредък по отношение на адаптирането към изменението на климата и други екологични цели, като например намаляване на замърсяването на въздуха, насърчаване на кръговата икономика или възстановяване и опазване на биологичното разнообразие. Общо 254 млрд. евро⁴⁹ — или 50 % общия размер на разпределените на държавите членки средства досега — са предназначени за мерки, с които се допринася за стълба за екологичен преход, като те могат да бъдат разделени в 11 области на политиката (вж. фигура 14)⁵⁰.

Фигура 14: Разбивка на разходите за подкрепа на екологичния преход по области на политиката

⁴⁹ Посочените в раздел 3 суми в евро, предоставени за мерки, които допринасят за стълбовете по МВУ, се основават на предварителна оценка на разходите.

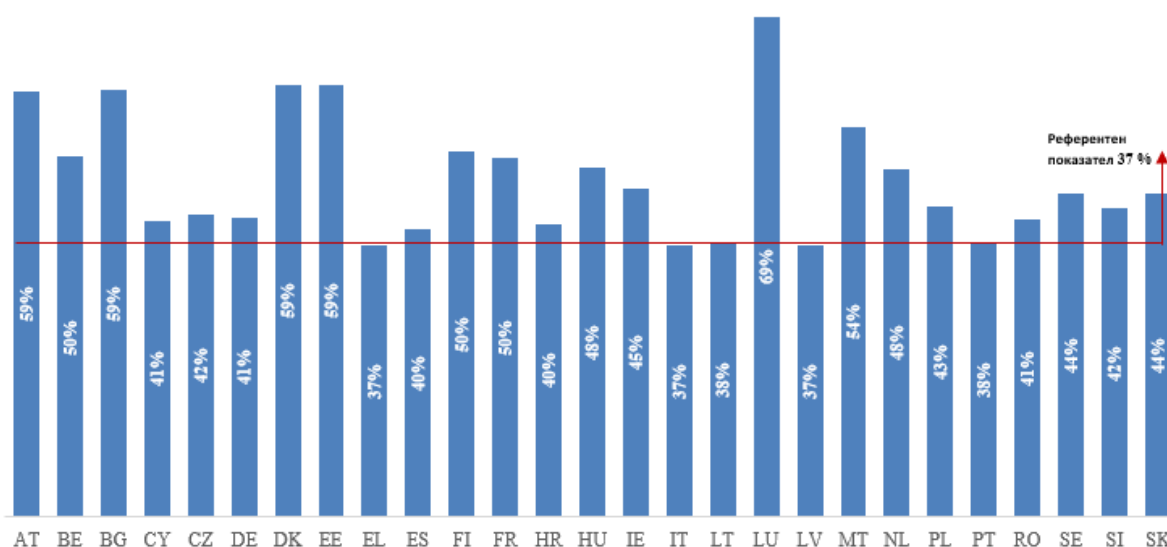
⁵⁰ Тази сума показва прогнозираните разходи въз основа на методиката за разпределяне по стълбове за целите на набора от показатели за възстановяване и устойчивост и съответства на мерките, разпределени към екологичния преход като основен или допълнителен стълб.

Бележка: На диаграмата е показана разбивка на прогнозния принос към стълба на политиката съгласно списъка с области на политиката, изготвен от Европейската комисия. Процентът се отнася до общия дял на плана, отнесен към този стълб на политиката.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Делът на реформите и инвестициите в подкрепа на целите в областта на климата, залегнали в ПВУ на държавите членки, надхвърли определената в Регламента за МВУ цел от 37 % от общия размер на отпуснатите средства (фигура 15). Общите прогнозни разходи в областта на климата в приетите планове възлизат на 204 млрд. евро, което представлява около 40 % от общия размер на средствата по плановете, изчислени съгласно методиката за отнасяне към областта на климата⁵¹.

Фигура 15: Принос към целите в областта на климата като дял от разпределените средства по ПВУ

Бележка: В плановете за възстановяване и устойчивост следваше да се посочи и обоснове до каква степен всяка мярка допринася изцяло (100 %), частично (40 %) или не оказва въздействие (0 %) върху целите в областта на климата. Приносът към целите в областта на климата е изчислен, като са използвани съответно приложения VI и VII към Регламента за МВУ. Като се съчетаят коефициентите с прогнозните разходи за всяка мярка, може да се изчисли до каква степен плановете допринасят за постигането на целите в областта на климата.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

От 705-те задоволително изпълнени⁵² ключови етапа и цели до момента, 261 допринасят за стълб 1, включително 246 ключови етапа и цели, изпълнени задоволително след 1 март 2022 г., т.е. от последния годишен доклад за МВУ. От 1 март 2022 г. насам най-голям напредък е постигнат в областите на политиката за

⁵¹ В ПВУ следваше да се уточни и обоснове до каква степен всяка мярка допринася изцяло (100 %), частично (40 %) или не оказва въздействие (0 %) за целите в областта на климата, като се използва приложение VI към Регламента за МВУ. Като се съчетаят коефициентите с прогнозните разходи за всяка мярка, може да се изчисли до каква степен плановете допринасят за постигането на целта в областта на климата. Следва да се обърне внимание, че приносът към стълба за екологичен преход е по-голям от приноса към целите в областта на климата, както е определено в приложение VI към Регламента за МВУ, тъй като има разлики между методиките. Разликите възникват главно поради допускането, че приносът на прогнозните разходи за всички обхванати мерки за целите по стълба възлиза на 100 %, докато приносът на прогнозните разходи на някои мерки за целите в областта на климата, както е определено в приложение VI към регламента, е само 40 %. Освен това стълбът за екологичен преход включва също коефициенти за екологични цели, които са по-широки от целите в областта на климата съгласно приложение VI към Регламента за МВУ.

⁵² Даден ключов етап и цел може да допринася за повече от един стълб.

енергийна ефективност (63 ключови етапа и цели, изпълнени по 52 мерки от 1 март 2022 г. насам), устойчива мобилност (60 ключови етапа и цели по 47 мерки) и възобновяема енергия и мрежи (40 ключови етапа и цели по 30 мерки), като се вземат предвид основните и допълнителните области на политиката (фигура 16). Повечето ключови етапи и цели са първата стъпка в изпълнението на мерките, които допринасят за екологичния преход. В следващото каре са представени няколко примера за мерки по стълба за екологичен преход, изпълнени от 1 март 2022 г. насам.

Фигура 16: Брой мерки по стълб 1 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката

Източник: Европейска комисия.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за екологичен преход

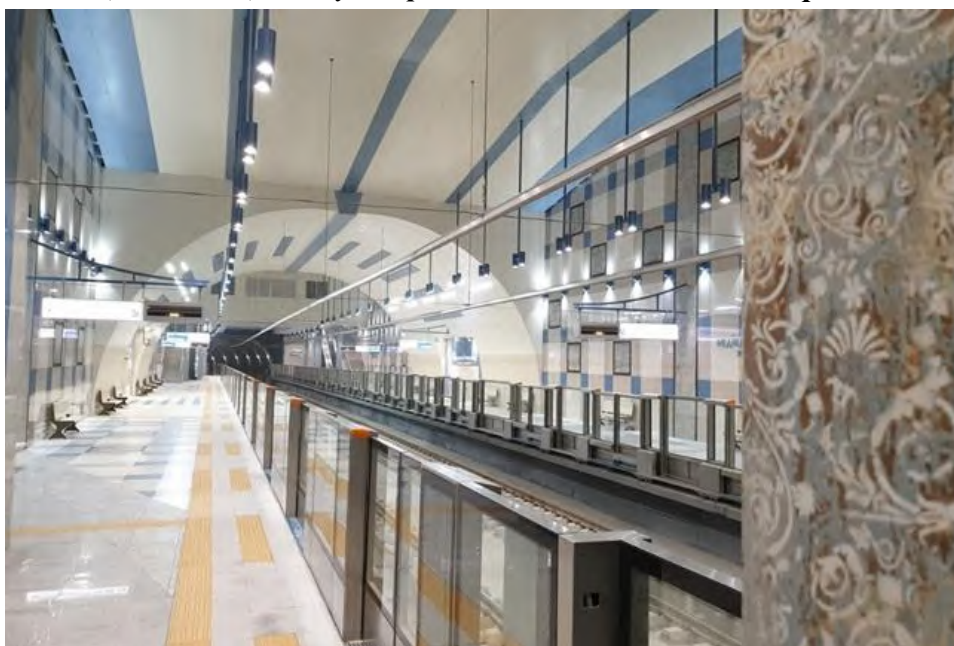
Реформи

- **Словакия** одобри законодателство за подобряване на управлението на отпадъците в сектора на строителството и разрушаването.
- **Гърция** въведе реформа, с която се рационализира и цифровизира рамката за лицензиране в областта на възобновяемите енергийни източници и прие закон за прилагането на система, основана на гаранции за произход, в подкрепа на възобновяемата енергия за домакинствата.
- **Дания** въведе реформа, която включва по-високо данъчно облагане на емисиите на парникови газове, стимулиране на намаляването на емисиите от датските предприятия и данъчни облекчения за насърчаване на „зелените“ инвестиции.

Инвестиции

- **България** въведе инвестиции в подкрепа на екологични и ефективни услуги в областта на обществения транспорт, както и реформа, която да подпомогне по-нататъшното осъществяване на екологичния енергиен преход. По линия на МВУ бяха предоставени 110,5 млн. евро за изграждането на участък от линия 3 на софийското метро с обща дължина 3 километра и три метростанции, чрез които ще се осигури чиста, бърза и ефективна обществена услуга за превоз за пътници с интермодални връзки. Очаква се благодарение на инвестицията към 2026 г. да се превозват средно 7,6 милиона пътници годишно и да се намалят количеството на парниковите газове и замърсяването на въздуха.

Станция „Медицински университет“ от линия 3 на метрото

Авторско право: българските органи.

- **Чехия** инвестира в устойчив транспорт, като завърши проекти за шосейна и железопътна безопасност и ремонтира железопътни мостове и тунели.
- **Хърватия** осъществи инвестиции за изграждане и обновяване на обществени водоснабдителни мрежи.
- **Испания** въведе механизми за подкрепа на инвестициите във внедряване на възобновяеми енергийни източници в сгради и промишлени процеси, както и за подкрепа на инициативи, осъществявани от енергийни общности.

Устойчива мобилност

Мерките в подкрепа на устойчивата мобилност представляват около една трета от разходите в областта на климата, финансирани от механизма, което прави устойчивата мобилност най-подпомаганата част от стълба за екологичен преход (31 % от отпуснатите средства или 79,4 млрд. евро). Тези мерки се състоят, наред с

другото, от инвестиции в превозни средства с нулеви или ниски емисии, инвестиции в развитието на градския обществен транспорт и инвестиции в инфраструктура за презареждане. Повечето средства (42 млрд. евро) са за инвестиции в модернизацията на железопътната инфраструктура, включително закупуването на модерен подвижен състав. В някои МВУ също така са залегнали амбициозни реформи, насочени към установяване на данъчни режими или промяна на регулаторната среда с цел да се създадат условия за разгръщането на мобилността с нулеви емисии. Реформите са насочени към цялостната нормативна уредба и включват стратегии за подкрепа на устойчивата градска мобилност и колективния транспорт. Плановете включват също така реформи, насочени към въвеждането на конкуренция в пристанищните услуги, както и реформи в морския сектор и сектора на вътрешните водни пътища.

Енергийна ефективност

Енергийната ефективност представлява 29 % от общите разходи по стълба за екологичен преход (общо разходи в размер на 72,8 млрд. евро). В своите планове държавите членки са включили големи инвестиции в енергийното обновяване на частни и обществени сгради и инвестиции в изграждането на нови сгради с висока енергийна ефективност. По-голямата част от инвестициите се отнасят до енергийната ефективност на жилищните сгради (31 млрд. евро), като обикновено целта е намаляване на първичното енергийно потребление с 30 % или повече. Освен в сградния фонд, инвестициите в други сектори ще способстват за декарбонизацията на производствените процеси в малките и средните предприятия (МСП), в по-големите предприятия и в системите за централно отопление, например като се насърчава интегрирането на по-чисти и по-ефективни технологии в производствените процеси и централизираното производство на топлинна енергия (7 млрд. евро). За тази цел в някои МВУ са предвидени също реформи за преодоляване на препятствията пред енергийната ефективност, като например изменения на нормативната уредба или хармонизиране на механизмите за подкрепа чрез обслужване на едно гише.

Енергия от възобновяеми източници и мрежи

Като цяло общите прогнозни разходи за чиста енергия — енергия от възобновяеми източници и мрежи — представляват 14 % от общите разходи по стълба за екологичен преход (общо разходи в размер на 35,3 млрд. евро). В редица МВУ са включени мерки, насочени към чистата енергия, като например инвестиции в производството на енергия от възобновяеми източници, отнасящи се както до вече развити технологии, така и до иновативни решения в областта на възобновяемите източници. Приблизително две трети от средствата за всички инвестиции в тази област ще бъдат вложени в технологии за енергия от възобновяеми източници (24 млрд. евро), а останалата част ще бъде разпределена за инвестиции в енергийни мрежи и инфраструктура (11 млрд. евро). За увеличаването на дела на възобновяемите енергийни източници се изисква също амбициозна програма за реформи. За тази цел включените в плановете реформи са насочени към създаване на стабилна регулаторна среда и подходящи полезни взаимодействия между публичните и частните инвестиции,

опростяване на административните процедури и приемане на нови или удължаване на действието на съществуващи схеми за подпомагане.

3.2. Принос на механизма за цифровата трансформация (стълб 2)

МВУ има значителен принос за цифровата трансформация в Съюза. Плановете обхващат редица мерки, включително внедряване на цифрови инфраструктури от следващо поколение и авангардни технологии, развитие на цифровите умения на населението и работната сила и подкрепа за цифровизацията на предприятията и на обществените услуги. Приносът към стълба за цифрова трансформация ще възлезе общо на 144 млрд. евро, разпределени между политиките в областта на цифровизацията, както е показано на фигура 17⁵³.

Фигура 17: Разбивка на разходите в подкрепа на цифровата трансформация по области на политиката

Бележка: На диаграмата е показана разбивка на прогнозния принос към стълба на политиката съгласно списъка с области на политиката, изготвен от Европейската комисия. Процентът се отнася до общия дял на плана, отнесен към този стълб на политиката.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

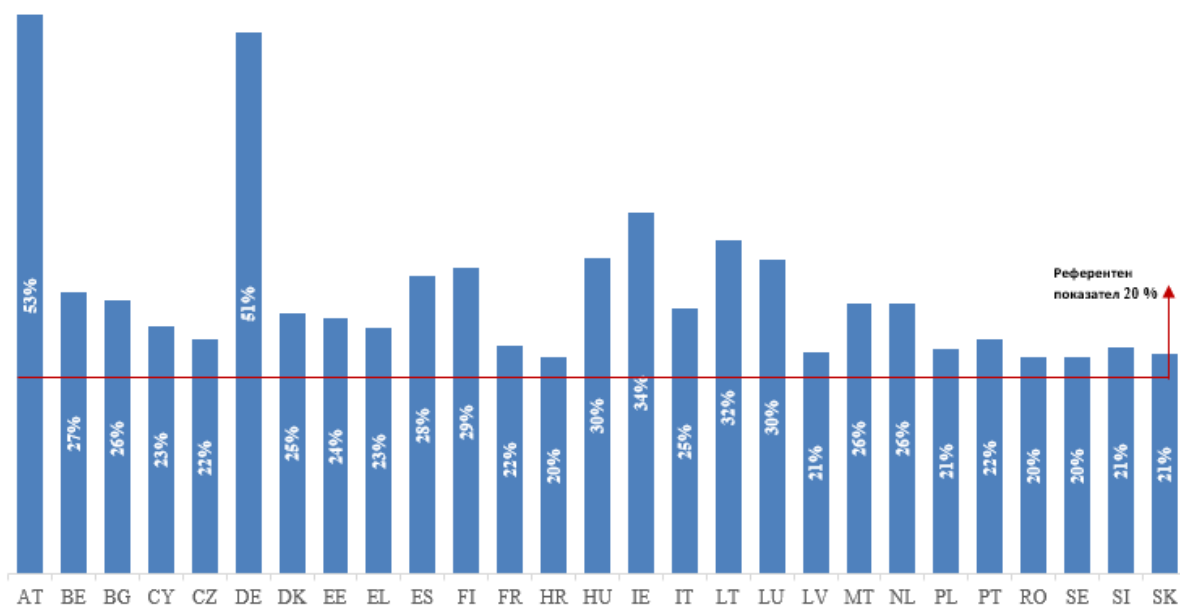
Делът на реформите и инвестициите в подкрепа на целите в областта на цифровизацията, залежали в МВУ на държавите членки, надхвърли целта от 20 % от общия размер на отпуснатите средства по МВУ (фигура 18). Понастоящем общите прогнозни разходи за цифровизация в приетите планове възлизат на 130 млрд.

⁵³ Тази сума показва прогнозните разходи въз основа на методиката за разпределяне по стълбове за целите на набора от показатели за възстановяване и устойчивост и съответства на мерките, разпределени към цифровата трансформация като основен или допълнителен стълб.

евро — 26 % от общия размер на средствата по плановете, изчислени съгласно методиката за разпределяне към областта на цифровизацията⁵⁴.

За стълб 2 допринасят 184 от 705-те задоволително изпълнени ключови етапи и цели досега, включително 178 ключови етапа и цели, изпълнени задоволително от 1 март 2022 г. насам. Най-голям напредък е постигнат в областите на политиката, отнасящи се до електронното управление, цифровите обществени услуги и местните цифрови екосистеми (85 ключови етапа и цели, изпълнени по 72 мерки от 1 март 2022 г. насам), човешкия капитал в областта на цифровизацията (40 ключови етапа и цели по 30 мерки) и цифровизацията на предприятията (29 ключови етапа и цели по 20 мерки) (фигура 19). В следващото каре са представени няколко примера от исканията за плащане, които са оценени положително. Акцентът е върху ключови области, свързани с политиката в областта на цифровизацията, но от значение са и други области като свързаността.

Фигура 18: Принос към целите в областта на цифровизацията като дял от разпределените средства по ПВУ

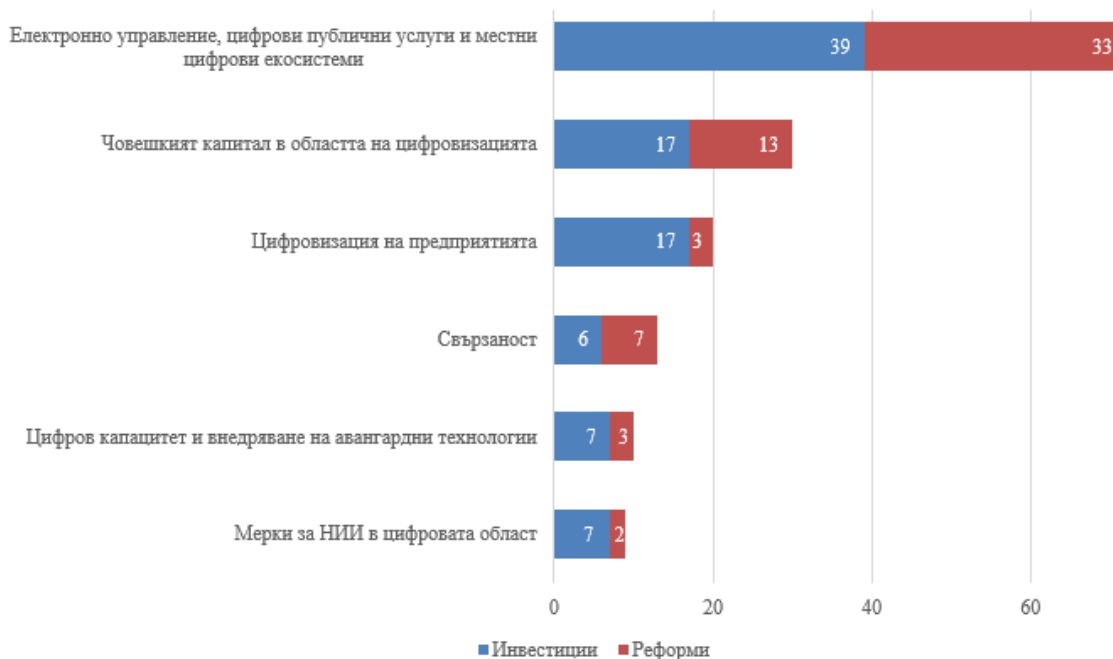

Бележка: В плановете за възстановяване и устойчивост следваше да се посочи и обоснове до каква степен всяка мярка допринася изцяло (100 %), частично (40 %) или не оказва въздействие (0 %) върху целите в областта на цифровизацията. Приносът към целите в областта на цифровизацията е изчислен, като са използвани съответно приложения VI и VII към Регламента за МВУ. Съчетаването на коефициентите с оценките на разходите за всяка мярка позволява да се изчисли до каква степен плановете допринасят за постигането на целите в областта на цифровите технологии.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

⁵⁴ В ПВУ следваше да се уточни и обоснове до каква степен всяка мярка допринася изцяло (100 %), частично (40 %) или не оказва въздействие (0 %) за целите в областта на цифровизацията, като се използва приложение VII към Регламента за МВУ. Съчетаването на коефициентите с оценките на разходите за всяка мярка позволява да се изчисли до каква степен плановете допринасят за постигането на целта в областта на цифровизацията.

Фигура 19: Брой мерки по стълб 2 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката

Източник: Европейска комисия.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за цифрова трансформация

Реформи

- **Румъния** прие реформа за ускоряване на изграждането на 5G мрежи в национален мащаб в съответствие с разпоредбите за сигурност и за осигуряване на широколентово покритие на „белите зони“ (малки селски общини, изолирани местности, населени места в неравностойно положение), която реформа е насочена към преодоляване на цифровото разделение между селските и градските райони, намаляване на административната тежест и рационализиране на процедурите и таксите, като по този начин се създадат необходимите предпоставки за равен достъп до цифрови услуги и интернет.
- **Словакия** одобри национална концепция за информатизация на публичната администрация, с която се определя рамка за реформите в областта на цифровизацията в съответствие с ПВУ. По-специално, в контекста на реформата в областта на киберсигурността, въз основа на националната концепция ще се определи рамка за стандартизиране на изискванията за киберсигурност, като същевременно се пояснява, че ще са необходими допълнителни конкретни действия за определяне на техническите и процедурните стандарти за киберсигурност.
- **Словения** създаде Съвет за развитие на информатиката, който действа като централно звено на публичната администрация за координация на оперативно

равнище по отношение на инвестициите в информационни технологии, стандартите и други технологични разработки, по-специално когато съвместимостта на системите е от съществено значение за тяхното ефективно функциониране и поддръжка.

Инвестиции

- **Австрия** въведе мерки в подкрепа на цифровизацията на училищата и образованието, за да осигури справедлив и равен достъп до основни цифрови умения. По МВУ беше финансирана инвестиция в размер на 171,7 млн. евро за осигуряване на лаптопи и таблети на учениците от началния етап на средното образование. Тази инвестиция е придружена от реформа, насочена към подобряване на инфраструктурата в различните училищни сгради, за да се осигури оптимално използване на предоставените на учениците цифрови устройства.

Училище в Инсбрук (Тирол, Австрия) с компютри, придобити с подкрепа от МВУ

Авторско право: Представителство на Европейската комисия в Австрия/APA-Fotoservice/ Hetfleisch.

- **Дания** разработи и предостави на разположение нови цифрови решения с цел да се подобри свързаността на здравната система след пандемията от COVID-19. Решенията включват използването на цифрови технологии и видеоконсултации.
- **Испания** инвестира в цифровизацията на големи културни институции като Националния музей Prado, Националния музей Centro de Arte Reina Sofía, Испанската национална библиотека, както и на други библиотечни активи на държавната администрация или частни субекти, архивни системи, хранилища и записи на историческо наследство, включително аудиовизуално наследство.
- **Италия** възложи обществени поръчки за всички пет проекта за свързаност, които са част от инвестицията „Бързи интернет връзки“. Целта е чрез тези обществени поръчки да се завърши изграждането на националната свръхбърза и 5G телекомуникационна мрежа на цялата територия на Италия.

- **Малта** започна внедряването на защитени цифрови решения и инструменти в подкрепа на потребителите в сектора на правосъдието чрез опростяване на процесите, увеличаване на достъпа до правосъдие (по отношение на документацията, но и на свидетелските показания от разстояние) и повишаване на ефективността на правосъдната система в съответствие със стратегията за цифровизация на правосъдието.
- **Португалия** създаде Academy Portugal Digital — онлайн платформа, която позволява на потребителите да оценяват своите цифрови умения и да се възползват от персонализирано обучение в областта на цифровите технологии.

Електронно управление и цифрови обществени услуги

Мерките в подкрепа на цифровизацията на обществените услуги и електронното управление съставляват повече от една трета от разходите в областта на цифровизацията, финансирани по механизма, което прави електронното управление и цифровите обществени услуги най-подпомаганата част от политиката в областта на цифровизация (37 % от разходите по стълба за цифрова трансформация или 53 млрд. евро). Целта на тези мерки е да се модернизират и подобрят процесите в публичната администрация, за да бъдат по-лесни за ползване, ориентирани към гражданите и оперативно съвместими, както и за да се насърчи достъпът до цифрови обществени услуги и използването на тези услуги от гражданите и предприятията. В много ПВУ са включени реформи, насочени към въвеждането или подобряването на решения за електронно управление, като например въвеждане на електронна идентификация, към гарантиране на оперативната съвместимост на цифровите публични платформи, както и към подобряване на събирането и управлението на данни. В редица ПВУ са включени и инвестиции, насочени към интегрирането на модерни технологии (например държавна облачна информационна система) в процесите на управление, както и към укрепване на капацитета на публичния сектор в областта на киберсигурността. В много ПВУ присъстват също мерки, насочени към цифровизацията на националните системи на здравеопазване и правосъдие.

Цифровизацията на обществените услуги засяга няколко области на политиката и осигурява полезни взаимодействия с другите пет стълба, подкрепяни от механизма. Например — в подкрепа на стълба за екологичния преход — някои инвестиции отразяват ключовата роля на цифровизацията за повишаване на устойчивостта и издръжливостта на транспортните системи на ЕС, например чрез технологии за интелигентни транспортни системи (ИТС), инструменти за управление на градската мобилност, системи за продажба на билети и предоставяне на информация на пътниците за мултимодални видове транспорт, както и разширяване на обхвата на Европейската система за управление на железопътния транспорт.

Цифровизация на предприятията

Във всички ПВУ са включени мерки в подкрепа на цифровизацията на предприятията, чиято обща стойност възлиза на 27 млрд. евро или 19 % от стълба за цифрова трансформация. С мерките в тази област се предвиждат ключови реформи, най-важните от които са насочените към опростяване на административните процедури за предприятията и към създаване на основа за цифрова среда за развитие на стопанска дейност, като се предприемат действия в областта на цифровизацията на процесите на създаване и регистрация на предприятия, доверието и киберсигурността. Очаква се тези мерки да доведат до повишаване на равнището на доверие към внедряването на цифрови технологии, което ще окаже положително въздействие както върху тяхното възприемане, така и върху интензивността на използването им. Реформите, свързани с цифровизацията на фактурирането, също така се очаква да окажат положително въздействие върху цифровизацията на предприятията и да доведат до увеличаване на прозрачността. В редица планове са включени също инвестиции в подкрепа на интегрирането на модерни цифрови технологии в производствените процеси на предприятията (например автоматизация, изкуствен интелект).

Човешки капитал

ПВУ обхващат също широк набор от мерки в подкрепа на развитието на цифрови умения, чиято обща стойност възлиза на 29 млрд. евро или 20 % от стълба за цифрова трансформация. В повечето планове са включени мерки за повишаване на равнището на цифровите умения сред населението като цяло и сред икономически активните лица. В някои планове са включени също така мерки за развитие на задълбочени цифрови умения и за обучение на специалисти в областта на ИКТ чрез разработване на модули за обучение в областта на модерните цифрови технологии, предназначени за висшето образование и професионалното обучение. В резултат на пандемията от Covid-19 стана явна необходимостта от цифровизация на образованието, като редица ПВУ включват мерки за тази цел.

3.3. Принос на механизма за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (стълб 3)

Всички 27 ПВУ допринасят за интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж (стълб 3) с над 1500 мерки на стойност около 214,6 млрд. евро. Тези мерки се отнасят до различни области — от реформи в подкрепа на средата за развитие на стопанска дейност или конкурентоспособността до подкрепа за МСП, за научноизследователска и развойна дейност и иновации или за културния сектор (фигура 20).

Фигура 20: Разбивка на разходите в подкрепа на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж по области на политиката

Бележка: На диаграмата е показана разбивка на прогнозния принос към стълба на политиката съгласно списък с области на политиката, изготвен от Европейската комисия. Процентът се отнася до общия дял на плана, отнесен към този стълб на политиката.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Понастоящем са изпълнени 350 ключови етапа и цели, допринасящи за стълб 3, като 321 ключови етапа и цели са изпълнени от 1 март 2022 г. насам. Напредък е постигнат по-специално в областите на политиката, свързани с регулаторните промени за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (85 ключови етапа и цели, изпълнени по 67 мерки от 1 март 2022 г. насам), научните изследвания, развитието и иновациите (49 ключови етапа и цели по 42 мерки) и средата за развитие на стопанска дейност/предприемачеството (52 ключови етапа и цели по 37 мерки) (фигура 21).

Фигура 21: Брой мерки по стълб 3 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката

Източник: Европейска комисия.

Научни изследвания, развитие и иновации по стълб 3

В 25 МВУ са включени мерки, свързани с област на политиката „научни изследвания, развитие и иновации“ по стълб 3, чиято обща стойност възлиза на 38,1 млрд. евро. Размерът на инвестициите в НИИ по стълб 3 обикновено съставлява между 4 % и 18 % от отпуснатата безвъзмездна подкрепа по МВУ на държавата членка, с няколко рязко отличаващи се стойности под или над този диапазон, като средната стойност е около 8 %.

Мерките в областта на НИИ по стълб 3 обхващат широк спектър от цели. Реформите в областта на НИИ в рамките на стълб 3 са насочени към намаляване на разпокъсаността на системите за научни изследвания, намаляване на административната тежест за достъп до публично финансиране на дейности в областта на НИИ, подпомагане на трансфера на знания и технологии, премахване на пречките пред сътрудничеството между академичните среди и предприятията и подобряване на координацията между различните равнища на управление на НИИ и образованието. В голям брой ПВУ се съдържат тематични инвестиции за НИИ по стълб 3, чрез които ще стане възможно мобилизирането на капацитет за НИИ с цел ускоряване на екологичния и цифровия преход и повишаване на устойчивостта в съответствие с програмите на равнище ЕС (около 27 % и 23 % от прогнозните разходи за мерки в областта на НИИ са

определени като допринасящи съответно за целите в областта на екологичния преход и на цифровизацията).

Към днешна дата са изпълнени 53 ключови етапа и цели, свързани с област на политиката „научни изследвания, развитие и иновации“ (от общо 705 изпълнени ключови етапа и цели), включително 49 задоволително изпълнени от 1 март 2022 г. насам.

Важно е да се подчертае, че някои мерки по стълбове 1 и 2 също допринасят за научните изследвания и развитието⁵⁵. Оцененият принос на инвестициите в НИИ като цяло (т.е. включително съответните мерки, отнесени към стълбове 1, 2 и 3) възлиза на приблизително 48 млрд евро, което представлява средно около 10 % от безвъзмездната финансова подкрепа на дадена държава членка по МВУ.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (област на политиката „научни изследвания, развитие и иновации“)

Реформи

- **Словакия** внесе изменения в два нормативни акта за преобразуване на Словашката академия на науките в публична научноизследователска организация, за да се даде възможност за финансиране от различни източници и за засилено сътрудничество с частния сектор с цел осъществяване на съвместни проекти и насърчаване на научните изследвания и трансфера на технологии.

Инвестиции:

- **Италия** възложи поръчки за подкрепа на създаването или укрепването на поне 30 научноизследователски инфраструктури/институции със стратегическо значение, посочени в Националния план за изследователски инфраструктури за периода 2021—2027 г., и на свързаните с тях инфраструктури за иновации.

Мярката е насочена към развитието на изследователски съоръжения, подпомагането на процесите на иновации и трансфер на технологии и насърчаването на публично-частните партньорства.

⁵⁵ Стълб 1 за екологичен преход включва специфични за този стълб мерки за НИИ, категоризирани в област на политиката „НИИ в екологосъобразни дейности“, а стълб 2 за цифрова трансформация включва специфични мерки за цифровизация на НИИ, категоризирани в област на политиката „свързани с цифровизацията мерки в областта на научните изследвания, развитието и иновациите“.

- **Испания** подкрепи 68 дружества (39 големи и 29 малки и средни предприятия), които имат проекти за НИИ в областта на устойчивото автомобилостроене, за да се повиши технологичният капацитет на тези дружества в редица области, включително: разработване на системи за съхранение на енергия с много ниски емисии и висока степен на рециклиране, високоефективни системи за водородна мобилност, автономно управление и свързана мобилност или адаптиране на производствената среда с безопасни и надеждни системи за взаимодействие между човека и машината в интелигентната производствена среда.

Подкрепа за предприятията (включително МСП, достъп до финансиране и финансови инструменти)

Повечето ПВУ включват мерки за предоставяне на пряка подкрепа на МСП в размер на общо 45 млрд. евро, които съставляват приблизително 22 % от общите прогнозни разходи за стълб 3. Подкрепа на МСП се предоставя по общо 159 мерки с 332 ключови етапа и цели.

Обхватът на мерките за МСП, включени в ПВУ, обхваща широк кръг от области — от подобряването на средата за развитие на стопанска дейност и достъпа до обществени поръчки до цифровизацията на МСП и подобряването на екологичната им устойчивост. Редица мерки са насочени и към подобряване на растежа и устойчивостта на МСП чрез по-добър достъп до финансиране, преквалификация и повишаване на квалификацията на техните служители или укрепване на капацитета им за научни изследвания и развитие.

Към днешна дата са изпълнени 51 ключови етапа и цели, свързани с мерки за подкрепа на МСП (от общо 705 изпълнени ключови етапа и цели), включително 49 задоволително изпълнени от 1 март 2022 г. насам.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (област на политиката „подкрепа

на МСП⁶⁾

Инвестиции:

- **Хърватия** създаде финансов инструмент за подкрепа на инвестициите, осъществявани от микро-, малки и средни предприятия, чрез който се насърчават инвестициите в нови технологии, закупуването на модерни машини и оборудване и увеличаването на производствения и сервизния капацитет, както и мерките, насочени към екологичния преход.
- **Гърция** обяви покани за представяне на предложения за финансиране на схема за ваучери за инвестиции, насочени към технологии и услуги за повишаване на цифровизацията на малките и средните предприятия (като например приложения за електронни плащания, електронни продажби и електронни фактури, инструменти за цифрова реклама, повишаване на квалификацията в областта на цифровизацията, системи за киберсигурност, облачни инфраструктури и услуги и т.н.).
- **Италия** създаде финансов инструмент за финансиране на стартиращи предприятия, за която цел беше подписано споразумение между правителството и партньора по изпълнението Cassa Depositi e Prestiti (CDP).

3.4. Принос на механизма за социалното и териториалното сближаване (стълб 4)

Държавите членки са предвидили значителен брой мерки в подкрепа на социалното и териториалното сближаване, които допринасят по-специално за прилагането на Европейския стълб на социалните права и главите в него, посветени на равните възможности и достъпа до пазара на труда, справедливите условия на труд и социалната закрила и приобщаване. По-конкретно, съгласно приетите от Съвета 27 ПВУ стълб 4 ще бъде подпомогнат с около 220,6 млрд. евро. Разбивка на разходите в обхвата на стълба е показана на фигура 22.

За стълб 4 допринасят 253 от изпълнените досега 705 ключови етапи и цели, включително 237, изпълнени след последния годишен доклад от март 2022 г. Най-голям напредък е постигнат в областите на политиката за териториална инфраструктура и услуги (106 ключови етапа и цели, изпълнени по 84 мерки от 1 март 2022 г. насам), социална закрила (58 ключови етапа и цели по 52 мерки) и образование и обучение за възрастни (41 ключови етапа и цели по 27 мерки) (фигура 23). Следва да се подчертае, че 149 от изпълнените ключови етапи и цели по стълб 4 от създаването на МВУ подкрепят социални цели в широк смисъл⁵⁶, което показва силния ангажимент на държавите членки да постигат резултати по социалното измерение още от началните етапи на изпълнение на МВУ. Тези мерки ще допринесат и за постигането на водещите цели на ЕС за 2030 г. в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността.

⁵⁶ Тези ключови етапи са свързани с мерки, допринасящи за социалните категории, както са определени в Делегиран регламент 2021/2105.

Фигура 22: Разбивка на разходите в подкрепа на социалното и териториалното сближаване по области на политиката

Бележка: На диаграмата е показана разбивка на прогнозния принос към стълба на политиката съгласно списъка с области на политиката, изготвен от Европейската комисия. Процентът се отнася до общия дял на плана, отнесен към този стълб на политиката. Методиката за отчитане на социалните разходи, както е определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, е напълно съгласувана с методиката за отчитане на разходите по шестте стълба и е изцяло интегрирана в нея. В рамките на този стълб областите на политиката, отбелязани със звездичка (*), се използват в методиката на социалните разходи.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Фигура 23: Брой мерки по стълб 4 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката

Бележка: Методиката за отчитане на социалните разходи, както е определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, е напълно съгласувана с методиката за отчитане на разходите по шестте стълба и е изцяло интегрирана в нея. В рамките на този стълб областите на политиката, отбелязани със звездичка (*), се използват в методиката за социалните разходи.

Източник: Европейска комисия.

Социална закрила, приобщаване, социално жилищно настаняване и социална инфраструктура

Всички ПВУ включват реформи или инвестиции, които допринасят за укрепване на системите на държавите членки за социална закрила. Над 300 мерки са насочени към широк спектър от предизвикателства, по-специално към тези, които са подчертани в съответните специфични за всяка държава препоръки. Мерките в подкрепа на социалната закрила и социалното жилищно настаняване възлизат на около 28,8 млрд. евро. Тези мерки са насочени по-специално към ефективността, качеството и издръжливостта на системите за социална закрила. По-голямата част от инвестициите в областта на социалната закрила в рамките на МВУ са свързани с модернизиране, разширяване или подобряване на мрежата и материалната база за социални услуги, предоставяни от публични и частни социални институции. В тях са включени и специфични мерки, насочени например към приобщаването на хората с увреждания, повишаването на адекватността и устойчивостта на социалните обезщетения и подобряването на условията на живот на възрастните хора, нуждаещи се от грижи. Редица държави членки предвиждат и важни инвестиции за увеличаване на предлагането на социални жилища и социална инфраструктура за групите в неравностойно положение, главно с използване на заеми. Някои държави членки също така включиха в своите ПВУ стъпки за реформа на минималните доходи и пенсионните системи с цел повишаване на тяхната адекватност и устойчивост.

Понастоящем са изпълнени 72 ключови етапа и цели, свързани с областите на политиката за социална закрила и социално жилищно настаняване (от общо 705 ключови етапа и цели), включително 67 от 1 март 2022 г. насам.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за социално и териториално сближаване (области на политиката „социална закрила“ и „социално жилищно настаняване“)

Реформи

- **Словакия** консолидира правомощията за надзор върху социалните грижи с цел да се намали разпокъсването, да се повиши ефективността на социалните грижи и да се подобри качеството на грижите, предоставяни по линия на социалните услуги и в домакинствата.
- **Испания** прие реформа на системата за социалноосигурителни вноски за самостоятелно заетите лица с цел постепенно преминаване към вноски, които да са базирани на реалния доход, за да се гарантира, че самостоятелно заетите лица ще

могат да получават по-адекватни приходи от пенсии в бъдеще.

Инвестиции:

- Във връзка със създаването на нова услуга за социално наставничество и с цел осигуряване на достатъчен човешки капацитет за предоставяне на социални услуги, **Хърватия** обучи 220 специалисти по социално наставничество, които ще могат да предоставят по-индивидуализирана подкрепа, включително по отношение на овластяването.
- **Франция** подкрепи санирането с цел повишаване на енергийната ефективност в областта на социалното жилищно настаняване, като предостави безвъзмездни средства за над 20 000 социални жилища.

Подкрепа за заетостта, модернизирание на институциите на пазара на труда и образование и обучение на възрастни за целеви групи, различни от младите хора

По-голямата част от държавите членки са включили в своите МВУ цялостен набор от реформи и инвестиции, за да насърчат създаването на работни места и модернизиранието на своите пазари на труда. Мерките в подкрепа на областите на политиката „заетост, различна от тази при младите хора“ и „модернизирание на институциите на пазара на труда“ възлизат общо на около 11,2 млрд. евро. Тези мерки са пряко насочени към специфичните за всяка държава препоръки, свързани с подкрепата на заетостта и подобряването на пазара на труда. Политиките в областта на заетостта и активните мерки на пазара на труда заемат важно място в почти всички МВУ. Плановете обхващат инвестиции и реформи, насочени към увеличаване на участието в пазара на труда на жените, младите хора и групите в неравностойно положение, подпомагане на създаването на работни места и прехода към нови сектори и професии. Тези мерки имат за цел също така да се стимулира заетостта и да се подобрят ефективността, функционирането и издръжливостта на пазарите на труда.

Във всички национални МВУ са включени мерки, отнасящи се до уменията и образованието и обучението на възрастни, често свързани с политиките за активно въздействие върху пазара на труда. Те включват например национални стратегии в областта на уменията, реформи за по-добро определяне на необходимите умения и управление на уменията, включително признаване и валидиране на умения, както и целеви инвестиции в повишаване на квалификацията и преквалификация на служителите, безработните лица и по-широки групи от населението. Включените в националните ПВУ реформи и инвестиции, свързани с образованието и обучението на възрастни, включително продължаващото професионално образование и обучение, както и с признаването и валидирането на умения, възлизат на около 17,7 млрд. евро.

Досега са изпълнени 83 ключови етапа и цели, свързани с областите на политиката „заетост, различна от тази при младите хора“, „модернизирание на институциите на пазара на труда“ и „образование и обучение на възрастни“, включително 73 след последния годишен доклад за МВУ от 2022 г. Изпълнените

ключови етапи и цели са свързани например с въвеждането на система от ваучери за програми за повишаване на квалификацията и преквалификация, целеви програми за развитие на уменията на безработните лица, актуализиране на учебните програми, както и с приемането на национални стратегии и планове за действие в областта на уменията.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за социално и териториално сближаване (области на политиката „заетост, различна от тази при младите хора“, „модернизирани институции на пазара на труда“ и „образование и обучение на възрастни“)

Реформи

- **Хърватия** въведе система от ваучери за финансиране на участието в образователни програми за развитие на екологосъобразни и цифрови умения. В нея са включени най-малко 25 образователни програми. Системата съдържа каталог на уменията, в който са съпоставени съществуващите и необходимите умения на пазара на труда, както и ИТ приложение за управление на ваучерите и предоставяне на ваучери.

От хърватската система за ваучери могат да се възползват заети и безработни лица, като се обръща специално внимание на уязвимите групи (дългосрочно безработни лица, неактивни лица или млади хора, незаети с работа, учене или обучение).

- **Австрия** приложи мярка, насочена към осигуряването на целева подкрепа за връщане на пазара на труда на дългосрочно безработни лица, изправени пред множество пречки. Очаква се координираната подкрепа да способства за преодоляването на тези многобройни пречки и за улесняването на достъпа до квалификация и обучение.
- **Испания** проведе реформа на пазара на труда, за да реши дългогодишни

структурни проблеми като двойна заетост и високо равнище на временна заетост. Същевременно нормативната уредба беше адаптирана, за да могат предприятията да се адаптират по-гъвкаво към сътресения. Една от основните характеристики на реформата е свързана с намаляване на множеството видове трудови договори само до три, като основен вариант станат безсрочните трудови договори.

Териториална инфраструктура и услуги, развитие на селските и отдалечените райони (включително островите)

Голям брой реформи и инвестиции са насочени към подобряване на териториалната инфраструктура и услугите на местно равнище и към преодоляване на разделението между градските, селските и отдалечените райони. С тях се стимулира местната икономика, повишава се конкурентоспособността на регионално и национално равнище и се оказва пряко положително въздействие върху качеството на всекидневния живот. Много от реформите и инвестициите са свързани с насърчаването и подобряването на устойчивата мобилност и транспорт, главно чрез модернизиране на железниците и пристанищата, както и с други проекти за устойчива мобилност, като например проекти за развитие на услугите на обществения транспорт и изграждане на велосипедни алеи. ПВУ включват и няколко мерки за по-добро използване на природните ресурси и опазване на околната среда на местно равнище. Тези мерки включват реформи и инвестиции за подобряване на управлението на отпадъците и отпадните води, включително на островите, за разширяване на системите за пречистване на вода и напоителните мрежи, за повишаване на устойчивостта на селскостопанския сектор и за подпомагане на създаването на консорциуми във функционални селски райони. Мерките са насочени и към други видове териториална инфраструктура и услуги, като например изграждане на широколентова инфраструктура и въвеждане на социални услуги и инфраструктура в отдалечени райони. Освен това реформите и инвестициите способстват за подобряване на работата на публичната администрация на местно равнище чрез укрепване на капацитета на общините да предоставят качествени услуги.

Мерките в подкрепа на териториалната инфраструктура и услуги възлизат на около 151,2 млрд. евро, а специфичните мерки в подкрепа на развитието на селските и отдалечените райони — на около 16,0 млрд. евро. Досега са изпълнени 124 ключови етапа и цели, свързани с тези две области на политиката, включително 121 след последния годишен доклад за МВУ от март 2022 г.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за социално и териториално сближаване (области на политиката „териториална инфраструктура и услуги“ и „развитие на селските и отдалечените райони“)

Реформи

- **България** засили прякото участие на регионалното и местното равнище в

управлението на средствата от ЕС, като увеличи ролята на тези равнища в разработването и изпълнението на интегрирани териториални стратегии и проекти.

- **Хърватия** подобри системите за реструктуриране и окрупняване на земеделските земи, като опрости процедурите за окрупняване и осигури непрекъснат мониторинг на земеделските земи. Това допринася за по-ефективното използване на земеделските земи, за опазването на околната среда и за подобряването на живота в селските райони.
- **Италия** подобри процедурите за оценяване на проекти в сектора на местните системи за обществен транспорт и в сектора на бързия масов транспорт, като ясно определи отговорностите при одобряването на проектите за местен обществен транспорт и опрости процедурата за плащане.
- **Испания** създаде Институт за Фонда за справедлив преход, който отговаря за определянето и приемането на мерки, гарантиращи справедливо третиране на работниците и териториите, засегнати от прехода към нисковъглеродна икономика, свеждане до минимум на отрицателните последици за тези територии и оптимизиране на възможностите на процеса на трансформация.

3.5. Принос на механизма за здравеопазването и икономическата, социалната и институционалната устойчивост с цел, наред с другото, увеличаване на капацитета за реагиране при кризи и готовността за действия при кризи (стълб 5)

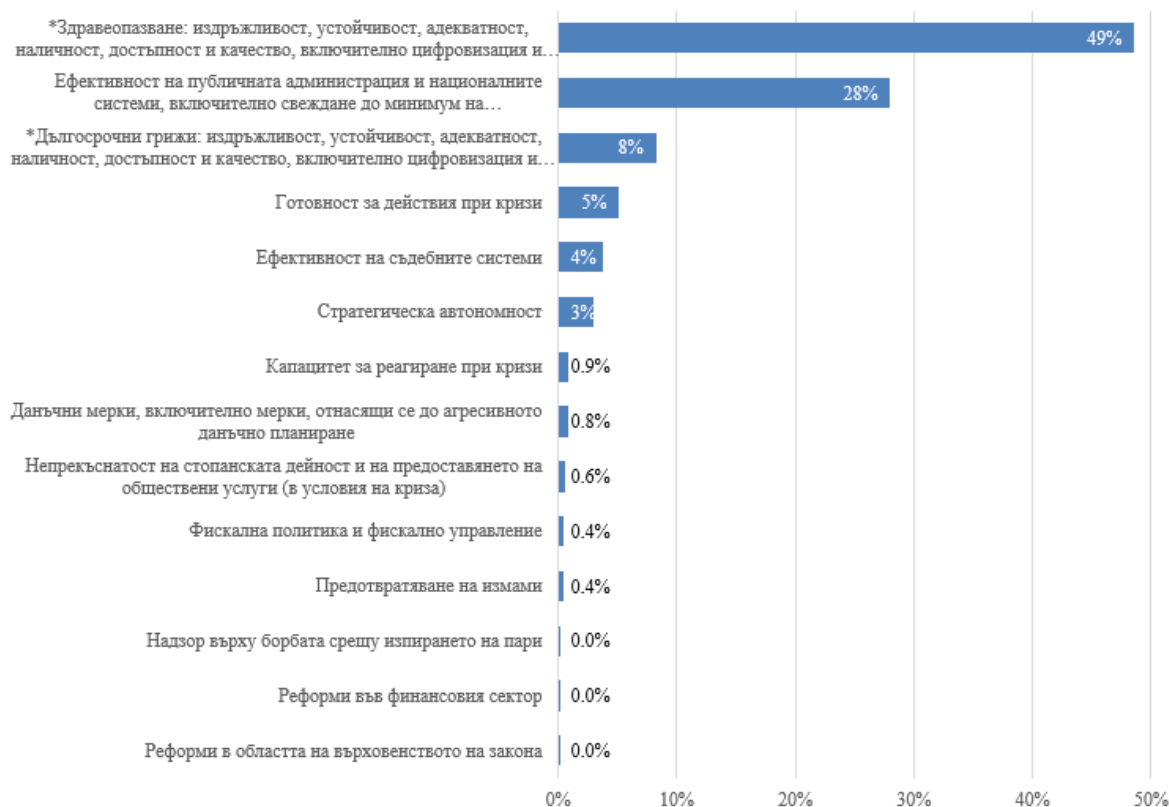
Плановите за възстановяване и устойчивост на държавите членки допринасят съществено за здравеопазването и икономическата, социалната и институционалната устойчивост с цел, наред с другото, увеличаване на капацитета за реагиране при кризи и готовността за действия при кризи. Над 1100 мерки и подмерки на стойност около 84,1 млрд. евро, включени в 27-те ПВУ, допринасят за стълба на политиката в областта на здравеопазването и икономическата, социалната и институционалната устойчивост. Тези мерки обхващат различни области на политиката — от здравеопазването и дългосрочните грижи до ефективността на съдебните системи и надзора върху борбата срещу изпирането на пари. Разпределението на разходите по различните области на политиката в рамките на стълба е показано на фигура 24⁵⁷.

От 705-те задоволително изпълнени ключови етапи и цели до момента, 296 допринасят за стълб 5, включително 274 ключови етапа и цели, изпълнени задоволително от 1 март 2022 г. насам. Най-голям напредък е постигнат в областите на политиката, свързани с ефективността на публичната администрация и националните системи (141 ключови етапа и цели, изпълнени по 95 мерки от 1 март

⁵⁷ Следва да се обърне внимание, че в някои области на политиката (като фискалната политика и фискалното управление или реформите в областта на върховенството на закона) съответните мерки са предимно реформи, които не са свързани с разходи.

2022 г. насам), здравеопазването (40 ключови етапа и цели по 35 мерки) и предотвратяването на измами (36 ключови етапа и цели по 22 мерки) (фигура 25).

Фигура 24: Разбивка на разходите в подкрепа на здравеопазването и устойчивостта по области на политиката

Бележка: На диаграмата е показана разбивка на прогнозния принос към стълба на политиката съгласно списъка с области на политиката, изготвен от Европейската комисия. Процентът се отнася до общия дял на плана, отнесен към този стълб на политиката. Методиката за отчитане на социалните разходи, както е определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, е напълно съгласувана с методиката за отчитане на разходите по шестте стълба и е изцяло интегрирана в нея. В рамките на този стълб областите на политиката, отбелязани със звездичка (*), се използват в методиката на социалните разходи.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Здравеопазване и дългосрочни грижи

По МВУ се изпълняват различни видове инвестиционни проекти и проекти за реформи в здравеопазването, включително в областта на първичната медицинска помощ, извънболничната помощ и цифровото здравеопазване, съчетани с ориентирани към ефективността мерки за подобряване на управлението, икономичността, достъпността и качеството на здравните услуги. Неотдавнашните здравни реформи са насочени към справянето с породените от пандемията предизвикателства, като например увеличаване на капацитета на общественото здравеопазване. Пандемията също така доведе до преориентиране политиката в посока към превенцията. Няколко държави членки предприемат реформи и инвестиции, специално насочени към психиатричните грижи, а също и осъществяват цялостна реорганизация на националните здравни стратегии. Например Италия, Литва и Португалия реорганизират здравните си системи, за да подобрят достъпа до здравни грижи на местно равнище, а

Латвия, Люксембург, Малта, Нидерландия и Полша се стремят към укрепване на работната сила в здравеопазването. За мерки, свързани със здравеопазването, в 27-те национални ПВУ са предвидени общо над 43,0 млрд. евро (или 8,7 % от общия размер на безвъзмездната финансова подкрепа и заемите по МВУ). Приблизително една трета от тези средства са предназначени за инвестиции и реформи за стимулиране на цифровизацията на здравните системи, което ще способства за повишаването на издръжливостта на тези системи.

Фигура 25: Брой мерки по стълб 5 със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката

Бележка: Методиката за отчитане на социалните разходи, както е определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, е напълно съгласувана с методиката за отчитане на разходите по шестте стълба и е изцяло интегрирана в нея. В рамките на този стълб областите на политиката, отбелязани със звездичка (*), се използват в методиката на социалните разходи.

Източник: Европейска комисия.

По МВУ няколко държави членки финансират реформи и инвестиции в областта на дългосрочните грижи. Достъпът до финансово приемливи висококачествени услуги за дългосрочни грижи е важен за задоволяване на потребностите от грижи на застаряващото население, както и на хората с увреждания. МВУ е съобразен с текущото развитие на политиката в областта на дългосрочните грижи, по-специално с европейската стратегия за грижите, Европейския стълб на социалните права и Препоръката на Съвета относно дългосрочните грижи⁵⁸. Целта на реформите е да се стимулират още повече домашните грижи и грижите в общността, включително чрез

⁵⁸ Препоръка на Съвета от 8 декември 2022 г. относно достъпа до финансово приемливи висококачествени дългосрочни грижи (2022/С 476/01).

деинституционализация на предоставянето на грижи. 18 държави членки са предвидили общо 7,3 млрд. евро за общо 52 мерки и подмерки (22 за реформи и 30 за инвестиции).

От 1 март 2022 г. досега са изпълнени 50 ключови етапа и цели, свързани с областите на политиката „здравеопазване“ и „дългосрочни грижи“.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост (области на политиката „здравеопазване“ и „дългосрочни грижи“)

Реформи

- **България** прие Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021—2030 г. и план за действие за изпълнение на стратегията. Тази стъпка е част от реформа, чиято цел е да се осигури стратегическа основа за бъдещи инвестиции и реформи в областта на здравеопазването чрез определяне на съответните препоръки и действия. Във връзка с това реформата включва приемането на редица стратегии и планове, обхващащи съответните области на здравеопазването.
- **Чехия** одобри Национална онкологична програма за периода 2022—2030 г. след провеждане на консултации с ключови участници и заинтересовани страни и създаде Национален съвет по изпълнението на програмата. Този ключов етап е свързан с реформа, чиято цел е да се повиши устойчивостта на системата за превенция на рака и полагане на грижи за болни от рак в Чехия, като са отразени приоритетите, залегнали в европейския план за борба с рака.
- **Дания** публикува доклад за оценка на запасите от лекарства от първа необходимост, извършена от Датската агенция по лекарствата. Този ключов етап е свързан с мярката, чиято цел е да се поддържат и гарантират запасите от важни лекарства във вторичния сектор на здравеопазването в Дания, за да се избегнат критични ситуации на недостиг на важни лекарства. Дания постигна и друг важен ключов етап, като изготви оценка на решения за телемедицина, насочени към тревожността, свързана с пандемията от COVID-19, с цел по-нататъшно развитие и увеличаване на използването на телемедицината и участието на пациентите. Този ключов етап е част от мярката, насочена към разработване на нови цифрови решения и насърчаване на широкото използване на цифрови технологии, участието на пациентите и телемедицината.
- В **Италия** влезе в сила законодателство, предвиждащо определянето на нов организационен модел на териториалната мрежа за здравно обслужване. Този ключов етап се отнася до реформа, с която се въвежда нов модел на териториално здравно обслужване и се създава нова институционална структура за превенция в областта на здравеопазването, околната среда и климата.
- **Португалия** осигури влизането в сила на нов декрет-закон за психичното здраве,

в който се определят ръководните принципи за организацията, управлението и оценката на услугите за психично здраве. Този ключов етап е един от основните стълбове на реформата в областта на психичното здраве, чиято цел е да се подобри управлението на психичното здраве в Португалия чрез създаване на по-благоприятни рамкови условия за деинституционализация на пациентите с психични заболявания, разширяване на местните и интегрираните услуги за непрекъснати грижи в областта на психичното здраве, устройване на съдебно-психиатричните служби и изпълнение на регионалните здравни планове относно деменцията.

Инвестиции

- **Австрия** прие и публикува насоки за финансирането на проекти за създаване на нови звена за първична медицинска помощ и на проекти за подобряване на съществуващите звена за първична медицинска помощ. Тази стъпка е част от инвестициите, насочени към повишаване на устойчивостта и издръжливостта на здравното обслужване чрез укрепване на общественото здравеопазване и първичната медицинска помощ.

Институционална устойчивост

Продължава също изпълнението на мерки за повишаване на институционалната устойчивост. Няколко държави членки приеха значителни реформи в областта на върховенството на закона, чрез които например се повишава качеството на законодателния процес или се укрепва независимостта на съдебната власт. Значителен напредък е постигнат и по отношение на повишаването на ефективността на съдебните системи, като са предприети специални мерки, вариращи от организационни промени в съдопроизводството до реформиране на структурата на съдилищата. Благодарение на положените от държавите членки усилия стана възможно също така да се засили борбата срещу корупцията и да се подобри надзорът върху борбата срещу изпирането на пари, по-специално чрез приемането на документи, свързани с националните политики, като планове за действие и стратегии.

Вече са изпълнени много мерки, насочени към изграждането на съвременни и гъвкави публични администрации, които служат на гражданите и предприятията в ЕС. Те се простират от инвестиции, предназначени за наблюдение на изпълнението, одита и контрола на ПВУ, до реформи за опростяване на публичната администрация и премахване на административните пречки. Понастоящем се изпълняват няколко мерки за цифровизация на публичната администрация, например в Люксембург и Хърватия. Някои държави членки се съсредоточиха върху капацитета на държавните служби и точно върху повишаване на прозрачността на системите за набиране на персонал и намаляване на временните назначения в публичната администрация.

По-голямата част от мерките за реагиране при кризи и готовността за действия при кризи, които вече се прилагат в рамките на МВУ, са насочени към адаптирането към изменението на климата, здравеопазването и цифровите технологии. Понастоящем се изпълняват мерки, насочени към ефективността, сигурността и съвместното използване на критични цифрови инфраструктури, включително система за сигурни мобилни комуникации за държавните служители. Положени са значителни усилия за управление на горите, за предотвратяване на горските пожари и намаляване на последиците от тях. Въпреки че изпълнението на съответните мерки в областта на здравеопазването продължава, отбелязва се по-активно прилагане на телемедицината, което е способствало за смекчаване на причинените от кризата с COVID-19 затруднения при предоставянето на здравни услуги.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост (област на политиката „ефективност на публичната администрация“)

Реформи

- В **Австрия** влезе в сила Закон за Фонда за цифровизация. Законът ще доведе до ускоряване на цифровизацията на федералната администрация и съответно до подобряване на услугите за гражданите и предприятията.
- **България** прие пътна карта за изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека.
- **Хърватия** прие нова стратегия за борба срещу корупцията за периода 2021—2030 г. Целите на стратегията са да се укрепи институционалната и нормативната рамка за борба срещу корупцията, да се повишат прозрачността и откритостта в работата на публичните органи, да се укрепят професионалната етика и системите за управление на конфликти на интереси, да се засили потенциалът на системата за обществени поръчки за борба срещу корупцията и да се увеличи информираността на обществото относно вредите, причинявани от корупцията, и относно необходимостта да се сигнализира за нередности и да се повишава прозрачността.
- В **Кипър** влезе в сила закон за защита от вътрешни санкции на лицата, подаващи сигнали за измами и корупция. Заедно с влизането в сила на закон за създаване на независим орган за борба срещу корупцията и на закон за прозрачност при вземането на решения и свързаните с тях въпроси, законът за защита на подаващите сигнали лица осигурява по-голяма съгласуваност в борбата срещу корупцията.
- **Гърция** започна въвеждането на основана на резултатите система за заплащане в публичната администрация, като прие първичното законодателство за пилотната

фаза.

- **Малта** укрепил независимостта на съдебната си система чрез реформа на реда на назначаване и освобождаване от длъжност на съдии и магистрати. Освен това, за да се намали рискът от политическа намеса, Комитетът по съдебните назначения вече ще се състои предимно от членове на съдебната власт. Сега вече трябва да се обявяват публични покани за заемане на свободните места в съдебната система, което ще доведе до увеличаване прозрачността на процеса на назначаване.

Променен е съставът на малтийския Комитет по съдебните назначения

Авторско право: малтийското правителство.

- **Малта** също така прилага цялостен набор от мерки за борба срещу корупцията, включително публикуване на Национална стратегия за борба с измамите и корупцията и законодателно укрепване на Постоянната комисия за борба с корупцията с цел нейните доклади се предават директно на главния прокурор.
- **Словакия** реструктурира съдебната си карта чрез определяне на нова система от съдилища. Реформата се отнася до подобряване на устройството и структурата на различните видове съдилища и тяхното физическо местоположение, както и до разпределяне или преразпределяне на съдиите по съдилища и райони, като по този начин се създават възможности за по-ефективно и бързо приемане на съдебните решения.

Фискална устойчивост и данъчно облагане

Няколко държави членки вече приложиха важни мерки по линия на МВУ за подобряване на управлението на публичните финанси, обхващащи както приходната, така и разходната част. Множество мерки са насочени към подобряване

на събираемостта на данъците и възпиране на укриването на данъци, включително чрез насърчаване на цифровизацията на трансакциите, събирането на данъци и подбора във връзка с извършването на одити. Очаква се благодарение на тези мерки да се подпомогнат националните приходи, да се противодейства на сенчестата икономика и да се намалят разходите на данъкоплатците за спазване на изискванията. Някои държави членки също така започнаха цялостни реформи на своите данъчните системи, насочени към подпомагане на икономическия растеж и повишаване на справедливостта. Що се отнася до публичните разходи, в редица държави членки са осъществени няколко стъпки за започване на прегледи на разходите, за интегрирането им в националния бюджетен процес или, където това вече е постигнато, за подобряване и укрепване на тяхната структура и управление. Някои държави членки също така предприеха мерки за подобряване на управлението на държавните предприятия, за усъвършенстване на инструментите за извършване на бюджетни прогнози и за прецизиране на счетоводната рамка.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба за здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост (области на политиката „фискална политика и фискално управление“ и „данъчни мерки“)

Реформи

- **Италия** въведе цялостен набор от мерки срещу укриването на данъци, насочени към насърчаване на спазването на изискванията и подобряване на контрола. Насочването на данъчните проверки е усъвършенствано благодарение на техниките за машинно самообучение и взаимната свързаност на различните набори от данни, които вече включват също корпоративни данни за електронните трансакции. Италия също така разшири обхвата на задължителното електронно фактуриране, така че да обхване и освободени преди това сектори, увеличи насърченията за електронните разплащания и подобри лотарията с бонове, за да обезсърчи неиздаването на фактури.
- **Испания** създаде постоянно звено в рамките на Независимия орган за фискална отговорност (AIReF), което да извършва прегледи на разходите, и промени организационната структура на Министерството на финансите като част от систематични последващи действия по препоръките от прегледите на разходите. Целта на тези реформи е да се подобри качеството на разходването на публични средства. Испания също така преразгледа Закона срещу укриването на данъци и данъчните измами и актуализира испанския списък на юрисдикциите, които не сътрудничат по данъчни въпроси. Целта на тези мерки е да се постигне по-висока степен на спазване на данъчното законодателство и данъчната система да стане по-справедлива.

Инвестиции:

➤ **Румъния** осъществи инвестиция, насочена към подобряване на данъчната администрация чрез прилагане на интегрирано управление на риска. Очаква се инвестицията да окаже въздействие върху равнището на спазване на данъчното законодателство и върху събирането на бюджетните приходи, като се осигури конкурентна пазарна среда и се повиши събираемостта на данъците. По тази конкретна мярка е предвидено най-малко 150 000 касови апарата да бъдат свързани с електронната система на Национална агенция „Фискална администрация“. Чрез пълното свързване ще се противодейства по-специално на измамите в областта на търговията и ще се допринесе за намаляване на неизпълнението на потенциалните приходи от ДДС.

3.6. Принос на механизма за политиките за следващото поколение, децата и младите хора, като например образованието и уменията (стълб 6)

Мерките в рамките на политиките за следващото поколение, децата и младите хора са насочени предимно към образованието, обучението, образованието и грижите в ранна детска възраст, както и подкрепата на младежката заетост. Приетите от Съвета 27 ПВУ подкрепят стълб 6 с около 54,9 млрд. евро. Около три четвърти от всички разходи по стълб 6 допринасят за общото, професионалното и висшето образование. Оставащите 25 % се разпределят почти поравно между образованието и грижите в ранна детска възраст и подкрепата за младежката заетост. Разбивка на разходите в обхвата на стълба е показана на фигура 26.

За стълб 6 допринасят 64 от 705-те задоволително изпълнени досега ключови етапи и цели, включително 61 ключови етапа и цели, изпълнени задоволително от 1 март 2022 г. насам. От 1 март 2022 г. насам са изпълнени 56 ключови етапи и цели по 45 мерки в областта на политиката за общото, професионалното и висшето образование (фигура 27). Ключовите етапи и целите по стълб 6 са свързани с мерки за повишаване на качеството, подобряване на достъпността и приобщаването на образователните системи, укрепване на активните политики на пазара на труда, подкрепа за цифровата трансформация в образованието, осигуряване на обучение и подкрепа за учителите, по-нататъшно модернизирание на професионалното обучение, както и с осигуряване на подкрепа за висшето образование и сътрудничество с публичната администрация и предприятията.

Фигура 26: Разбивка на разходите в подкрепа на политиките за следващото поколение по области на политиката

Бележка: На диаграмата е показана разбивка на прогнозния принос към стълба на политиката съгласно списъка с области на политиката, изготвен от Европейската комисия. Процентът се отнася до общия дял на плана, отнесен към този стълб на политиката. Методиката за отчитане на социалните разходи, както е определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, е напълно съгласувана с методиката за отчитане на разходите по шестте стълба и е изцяло интегрирана в нея. В рамките на този стълб областите на политиката, отбелязани със звездичка (*), се използват в методиката за социалните разходи.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Фигура 27: Брой мерки по стълб б със задоволително изпълнени ключови етапи и цели след последния годишен доклад за МВУ, по области на политиката

Бележка: Методиката за отчитане на социалните разходи, както е определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, е напълно съгласувана с методиката за отчитане на разходите по шестте стълба и е изцяло интегрирана в нея. В рамките на този стълб областите на политиката, отбелязани със звездичка (*), се използват в методиката на социалните разходи.

Източник: Европейска комисия.

Общо, професионално и висше образование — достъпност, финансова достъпност, качество и приобщаване, включително цифровизация и инфраструктура

Инвестиции и реформи на обща стойност над 43,2 млрд. евро в общото училищно образование ще подпомогнат подобряването на качеството и приобщаването. Някои държави членки ще предлагат индивидуална подкрепа на училища и ученици в неравностойно положение, включително наставничество, с цел, наред с другото, преодоляване на пропуските в ученето и предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Други мерки включват инвестиции, насочени към увеличаване на броя на учебните часове и създаване на условия за целодневно обучение. Няколко мерки са насочени към въпроси като провеждането на реформа на учебните програми, реформирането на механизмите за набиране на учители, подобряването на образованието на деца със специални нужди, подкрепата за учениците със слаби резултати, усъвършенстването на външното оценяване на училищата или подкрепата за десеграцията.

Повечето държави предвиждат да инвестират в цифровата инфраструктура и свързаността на училищата, често с акцент върху училищата в неравностойно положение и тези в селските райони. Тези инвестиции включват превръщането на класните стаи в гъвкава и свързана учебна среда и предоставянето на учащите и на учителите цифрови устройства с цел да се намали цифровото разделение. Компетентността в областта на цифровите технологии на учениците ще бъде подобрена чрез адаптиране на учебните програми и разработване на цифрови ресурси и съдържание. Много държави членки включват в плановете си обучение на учители в областта на цифровото образование.

Някои държави членки ще използват МВУ, за да подкрепят трансформацията на тяхното висше образование с широк набор от мерки. Тези мерки включват модернизиране на учебните програми, разширяване на местата за учене, въвеждане на нови учебни курсове, преразглеждане на моделите за финансиране на висшето образование, разработване на механизми за осигуряване на качеството и за управление, въвеждане на системи за проследяване на завършилите и интернационализиране на висшето образование. Освен това редица в държави членки, като например Белгия, България, Ирландия, Испания, Полша, Португалия, Румъния, Финландия, Франция, Хърватия и Швеция, ще се финансира подобряването на достъпа до висше образование.

Образование и грижи в ранна детска възраст — достъпност, финансова достъпност, качество и приобщаване, включително цифровизация и инфраструктура

Очаква се инвестициите и реформите в качествено приобщаващо образование и грижи в ранна детска възраст, който възлизат на повече от 8 млрд. евро, да доведат до увеличаване на процента на участие, по-специално сред групите в

неравностойно положение, като по този начин се допринесе за намаляване на неравенствата и за изпълнението на Европейската гаранция за децата⁵⁹. Над половината държави членки са включили мерки за подобряване на достъпа до образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) чрез разширяване на капацитета, приобщаването и/или качеството на системите за ОГРДВ. Осигуряването на качествени и финансово достъпни ОГРДВ създава условия, от една страна, за предоставяне на равни възможности за всички деца, независимо от техния социално-икономически произход, и от друга — за интегрирането на пазара на труда на лицата, полагащи грижи, най-често жени, с което се намалява рискът от бедност или социално изключване. Инвестициите в изграждането и обновяването на инфраструктурата често са съпроводени с реформи. Например държавите планират да намалят възрастта за задължително предучилищно образование, да въведат законово право на място, да преразгледат модела на финансиране, да намалят таксите за ОГРДВ, да подобрят ранната диагностика и подкрепата за децата с увреждания, да преразгледат системата за набиране на персонал за ОГРДВ и да приемат нормативна уредба, която да благоприятства достъпа до обучение и възможностите за по-нататъшна професионализация на персонала.

Подкрепа за младежката заетост и създаване на работни места за младежи, включително стимули за наемане на работа и професионален преход и подкрепа за самостоятелна заетост

Мерките в подкрепа на младежката заетост обхващат субсидии за стажове, инвестиции за персонализиране на услугите, предоставяни на младите хора от публичните служби по заетостта, подобряване на обучението на младите хора и на индивидуалното ориентиране към заетост и самостоятелност, както и схеми за стимулиране на наемането на млади хора от частния сектор, които възлизат на стойност от около 6,1 млрд. евро.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели по стълба, обхващащ политиките за следващото поколение

Реформи

- **България** изпълни три ключови етапа, които са насочени към повишаване на ефективността на всички равнища на образователната система — предучилищно, училищно и висше образование. Те включват изменения в Закона за предучилищното и училищното образование и свързаното с него вторично законодателство, включително въвеждане на задължително предучилищно образование от четиригодишна възраст, изменения на Закона за висшето образование, с които се въвежда преразгледана система за акредитация на висшите учебни заведения, както и приемане на национална карта на висшето образование.

⁵⁹ Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета.

България повиши ефективността на училищната си система

- **Чехия** изпълни няколко ключови етапа и цели в областта на образованието. Реформата се отнася до преразглеждане на учебните програми на началните, прогимназиалните и гимназиалните училища с цел насърчаване на цифровата грамотност и усвояване на усъвършенствани умения в областта на ИКТ, като например обработване на данни и моделиране, писане на код и програмиране, роботика и виртуална/разширена реалност. Освен това бяха избрани поне 20 университета, които да подкрепят разработването на нови учебни програми, насочени към повишаване на квалификацията и преквалификация.
- В **Италия** влезе в сила реформа на учителската професия. Реформата се състои от четири точки: i) подобряване и опростяване на процедурите за провеждане на публични конкурси; ii) засилване на квалификационните изисквания за достъп до учителската професия; iii) създаване на по-ефективна рамка за мобилност на учителите в интерес на приемствеността в преподаването; както и iv) установяване на система за кариерно развитие, свързана с резултатите от атестирането и непрекъснатото професионално развитие.

Инвестиции:

- **Чехия** предостави на 4102 начални и средни училища общо 74 000 цифрови устройства (таблети, лаптопи, мобилни телефони и други), предназначени за дистанционно обучение.

3.7. Принос на механизма към социалната политика, включително равенството между половете, както и към децата и младежите.

Социална политика

Държавите членки са включили в своите ПВУ значителен брой мерки за насърчаване на социалната политика, включително по отношение на равенството

между половете, както и на децата и младежите, като по този начин се подкрепя прилагането на Европейския стълб на социалните права. От 2042 ключови етапа и цели, чрез които се насърчава социалната политика, 213 са изпълнени, като 199 от тях са изпълнени след 1 март 2022 г. (вж. раздели 3.4, 3.5 и 3.6 за специален анализ на мерките, допринасящи за заетостта и уменията, образованието като цяло и образованието и грижите в ранна детска възраст, здравеопазването и дългосрочните грижи, както и за социалните политики).

За социалните разходи⁶⁰ допринасят общо около 139,8 млрд. евро, отпуснати от държавите членки, което представлява около 28 % от общите прогнозни разходи. Около една трета от тази сума е предназначена за разходи за образование и грижи в ранна детска възраст, друга една трета — за здравеопазване и дългосрочни грижи, а останалата част се разпределя между разходите за заетост и умения и социалните политики (фигура 28).

Фигура 28: Дял на социалните разходи по МВУ по основни социални категории

⁶⁰ Като се има предвид значението на социалните разходи след пандемията от COVID, с Регламента за МВУ Комисията е оправомощена да приеме делегиран акт за създаване на методика за отчитане на социалните разходи в рамките на МВУ, включително за децата и младите хора (член 29, параграф 4, буква б). Съгласно приетата от Комисията методика всички финансирани от механизма разходи, свързани с реформи и инвестиции, са класифицирани в девет широки области на политиката, които след това са обобщени в четири социални категории: 1) заетост и умения, 2) образование и грижи за децата, 3) здравеопазване и дългосрочни грижи и 4) социални политики. Вж. [Делегиран регламент 2021/2105](#).

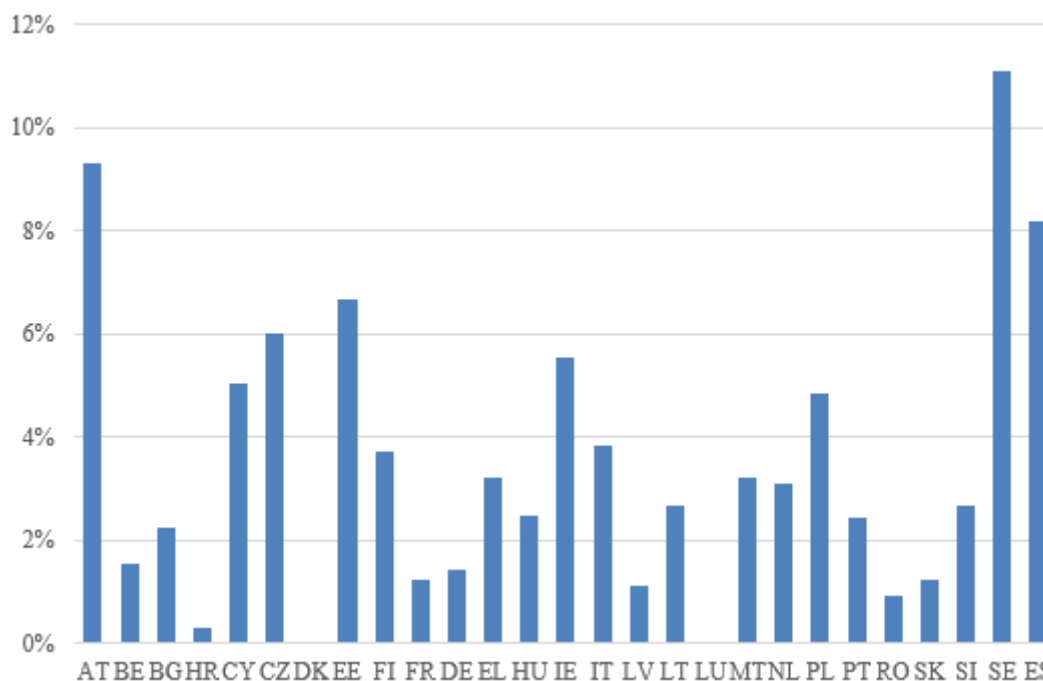
Бележка: На тази фигура е представена разбивката на прогнозните социални разходи във всички одобрени ПВУ. Социалните категории са определени и се прилагат въз основа на методиката, приета от Комисията след консултации с Европейския парламент и с държавите членки с Делегиран регламент 2021/2105.

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

Равенство между половете

ПВУ на държавите членки допринасят за равенството между половете по няколко начина. Приетите 27 плана съдържат 134 мерки и подмерки с акцент върху равенството между половете, както и много реформи и инвестиции, изрично предназначени да допринесат за равните възможности като цяло. Разбивка по държави членки на мерките, свързани с равенството между половете, е представена на фигура 29⁶¹⁶².

Фигура 29: Дял (в %) на мерките с акцент върху равенството между половете в приетите ПВУ

Източник: Набор от показатели за възстановяване и устойчивост.

⁶¹ Данните са илюстративни, предназначени са за качествено анализ и не представляват сравнителна оценка на ПВУ на държавите членки. Броят и структурата на мерките във всеки национален план се различават значително, както и подходът за отразяване на ангажиментите за равенство между половете. По-подробен анализ е направен в работните документи на службите на Комисията, приети от Европейската комисия за всеки одобрен план, както и в [тематичния анализ по отношение на равенството](#), включен в [набора от показатели за възстановяване и устойчивост](#).

⁶² В съответствие с методиката за отчитане на социалните разходи, определена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105, Комисията маркира мерките, включващи акцент върху равенството между половете. Следва да се отбележи, че Комисията приложи тази методика не само към мерките от социален характер, но и към всички други мерки в приетите ПВУ, включващи акцент върху равенството между половете, с цел по-доброто разпознаване на тези мерки в плановете. Не беше задължително този акцент да бъде основен за съответните мерки. Това означава, че мерки, които не са маркирани, също могат да имат въздействие върху равенството между половете. Тук са представени данни за *броя и дела* на всички мерки с такъв акцент, а не за свързаните с тях разходи.

В допълнение към мерките, които изрично допринасят за равните възможности, държавите членки включиха в плановете си и други реформи и инвестиции, чрез които се интегрират съображения за равенство. Понякога това включва изрични подцели или други разпоредби, чрез които се гарантира отразяването на нуждите на специфични групи в други области на политиката. Същевременно, дори ако мерките в областта на пазара на труда, жилищното настаняване, енергетиката, транспорта и цифровизацията първоначално невинаги се разглеждат като политики, допринасящи за равенството, тяхното ефективно прилагане може да има значителен принос за насърчаване на равните възможности. Например реформите и инвестициите в инфраструктурата, обществения транспорт или цифровата свързаност, дори да не са били предназначени за целите на равните възможности, могат да имат положително въздействие по отношение на достъпа до дистанционно образование, основни (здравни) услуги и комунални услуги, или да способстват за участието в икономически дейности и в обществения живот на хората с ограничена мобилност или тези, живеещи в отдалечени райони.

Държавите членки постигат напредък в изпълнението на мерките, насочени към равенството между половете. От 134-те мерки и подмерки с акцент върху равенството между половете в 27-те МВУ, 25 съдържат ключови етапи или цели, които са изпълнени, включително 20 от 1 март 2023 г. насам. Примери за мерки с акцент върху равенството между половете с постигнати ключови етапи и цели са представени в карето по-долу.

Примери за съответни мерки с акцент върху равенството между половете с постигнати ключови етапи и цели

Реформи

- **Хърватия** прие ново трудово законодателство, което включва разпоредби за по-голяма гъвкавост по отношение на работното време и работното място, както и разпоредби за намаляване на разликата в заплащането на жените и мъжете. Допълнителната гъвкавост позволява най-вече на родителите и полагащите грижи лица да използват повече механизми за работа на непълно работно време.
- **Испания** въведе ново законодателство за гарантиране на равно заплащане на мъжете и жените чрез задължение за равно заплащане за равностоен труд, насърчаване на прозрачността в заплащането с цел установяване и недопускане на дискриминация и разработване на инструменти за спазване на принципа за прозрачност в заплащането.

Инвестиции:

- **Италия** осъществи инвестиция в подкрепа на създаването и растежа на предприятия, ръководени от жени, като създаде нов фонд и укрепил два съществуващи към 2021 г. Съответният ключов етап е изпълнен задоволително като част от първото искане за плащане. Очаква се първите 700 предприятия да

имат право на подкрепа от юли 2023 г., а според националните данни до юни 2023 г. официално са избрани повече от 1000 предприятия. Италия също така създаде сертификационна система за равенство между половете с цел да насърчава и стимулира корпоративни практики, които благоприятстват равенството между половете.

Деца и младежи

425-те мерки и подмерки, насочени към децата и младежите, са разпределени в редица области на политиката, отнасящи се предимно до образованието и обучението. Специален анализ на политиките за следващото поколение, децата и младежите, например в областта на образованието и обучението, е даден в раздел 3.6.

От мерките и подмерките с акцент върху децата и младежите, включени в 27-те ПВУ, 83 съдържат ключови етапи или цели, които са изпълнени, включително 79 мерки и подмерки с изпълнени ключови етапи или цели от 1 март 2022 г. насам. Голям брой държави членки стартираха реформи и инвестиции в подкрепа на децата и младите хора. Примери за мерки в подкрепа на децата и младите хора с постигнати ключови етапи и цели са представени в карето по-долу.

Примери за съответни мерки с акцент върху децата и младите хора с постигнати ключови етапи и цели

Реформи

- **Австрия** въведе пакет за коригиращо образование и свързани с него мерки за подкрепа, насочени по-специално към учениците в неравностойно положение, включително предоставяне на ресурси за уроци за подкрепа, разделяне на групи/класове, мерки за индивидуална подкрепа и допълнителни уроци през лятната ваканция. Проведени са вече много допълнителни занятия за подкрепа с цел да се компенсират натрупаните дефицити в обучението и потенциалните пропуски в образованието по време на пандемията от COVID-19.
- **България** осъществи първата част от реформата в областта на предучилищното и училищното образование и ученето през целия живот, включително чрез въвеждането на ново задължение децата да участват в предучилищно образование от четиригодишна възраст. Други изменения на законодателството включват актуализиране на основните учебни програми по природни науки, технологии, инженерство и математика (STEM) и допълнителни възможности за дистанционно учене.
- **Литва** пристъпи към реформа на своята системата за професионално ориентиране, като акцентира върху професионално ориентиране и ученето през целия живот, за да се подобри връзката между търсенето и предлагането на пазара на труда. С първите завършени стъпки бяха установени рамката и управлението на системата,

изискванията за компетентност на специалистите по професионално ориентиране, системата за финансиране на предоставяните услуги и обхвата на участието на институциите и социалните партньори.

- **Малта** започна осъществяването на реформа за повишаване на качеството на приобщаващото образование, по-специално чрез създаване на нови звена по аутизъм в средните училища в полза на младите хора с разстройство от аутистичния спектър, които вече имат достъп до оборудване, съобразено със специфичните им образователни потребности.

Инвестиции:

- През първата половина на 2021 г. **Франция** подкрепи младежката заетост с над 337 000 субсидии за наемане на работа на младежи под 26 години. Субсидиите се изплащат на работодателя при назначаването на срочен (с продължителност най-малко три месеца) или безсрочен договор на младежи под 26 години на работни места, за които се изискват елементарни умения или средно равнище на квалификация.

Групи в неравностойно положение

ПВУ на няколко държави членки включват също мерки за икономическа и социална интеграция на хората с увреждания, както и за защита и интеграция на други групи в неравностойно положение, като например хората с мигрантски произход или ромите. Освен няколкото мерки, насочени към младите хора, и по-специално към групите в неравностойно положение, както е описано по-горе, държавите членки въвеждат например стимули за работодателите да наемат хора с увреждания и да подпомагат тяхната интеграция на пазара на труда или полагат целенасочени усилия за премахване на препятствията в обществените сгради и за улесняване на участието на хората с увреждания в образованието и на тяхното приобщаване към обществото.

От 1 март 2022 г. насам няколко държави членки (например Австрия, Италия, Испания, Португалия, Словакия и Хърватия) завършиха или започнаха важни реформи и/или инвестиции, чиято цел е да се насърчи приобщаването на групи в неравностойно положение, като например хора с увреждания и хора с мигрантски или малцинствен етнически произход. Понякога тези мерки са изрично насочени към ромското население. Освен това някои държави членки предприеха реформи и инвестиции за подобряване и/или цифровизиране на системата за приемане на мигранти и бежанци. Примери за мерки в подкрепа на приобщаването на групите в неравностойно положение с изпълнени ключови етапи и цели са представени в карето по-долу.

Примери за съответни мерки с акцент върху групите в неравностойно положение

с постигнати ключови етапи и цели

Реформи

- **Словакия** въведе нова, ускорена визова схема, насочена към търсеци работа висококвалифицирани граждани на трети държави, която им позволява незабавно да започнат работа въз основа на национална виза.
- **Гърция** въведе закон, с който се създават условия за преход към грижи за хората с увреждания в общността и постави началото на първия етап от пилотната фаза на схема за лична помощ.
- **Хърватия** проведе състоящо се от 15 модула обучение по социално наставничество на 256 специалисти в 9 града — Вараждин, Карловац, Загреб, Славонски Брод, Сплит, Осиек, Задар, Риека и Пула. Целта на обучението беше да се повиши компетентността на специалистите в системата за социално подпомагане, за да се осигури възможно най-успешно прилагане на услугата за социално наставничество при работата с лица в маргинализирана позиция в обществото или в риск.
- **Италия** подкрепи проекти, насочени към повишаване на самостоятелността на хората с увреждания. Проектите се състоят в обновяване на домашните пространства и предоставяне на информационни и комуникационни устройства на хора с увреждания, придружено от обучение по цифрови умения. Към края на 2022 г. отговорните социални райони вече бяха изпълнили над 500 проекта в полза на хора с увреждания. Общата цел е до края на март 2026 г. да бъдат обхванати поне 5000 души с увреждания в цялата страна.

Завършен в края на 2022 г. проект в Каза Витиниа, Рим, състоящ се от ремонтиране на жилище и предоставяне на възможности за обучение по цифрови умения на 12 души с увреждания.

Авторско право: италианското правителство.

Инвестиции:

- **Латвия** осигури на социално уязвими групи достъп до учебно съдържание и възможности да участват в дистанционно обучение. През 2021 г. беше одобрена рамка за организиране и прилагане на дистанционно учене в образователните институции. Инвестициите, залегнали в ПВУ, се състоят от закупуване на оборудване за информационни и комуникационни технологии за общообразователните институции, целева подкрепа за ученици от социално уязвими групи, учители и създаване на „компютърна библиотека“ в образователните институции.

3.8. Принос за трансгранични и многонационални проекти

По МВУ се подкрепя участието на държавите членки в трансгранични проекти, като планирането на реформите и инвестициите се извършва едновременно и координирано. Въпреки че всеки ПВУ отразява специфичното положение на всяка държава членка, някои общи предизвикателства изискват координирани реформи и инвестиции. Многостранното сътрудничество може да създаде възможност за подпомагане на големи проекти, които една държава членка не би могла да разработи самостоятелно, както и за обединяване на ресурси, водещо до увеличаване на въздействието, икономии от мащаба и полезни взаимодействия.

По време на изготвянето на планове Комисията насърчаваше държавите членки да участват в ключови многонационални проекти, с което би се подобрила координацията на инвестициите от критично значение в стратегически сектори и биха се осигурили осезаеми ползи за единния пазар. Значението на многонационалните проекти беше допълнително засилено с изменението на Регламента за МВУ и по-специално с изискването, въведено чрез допълнителен критерий за оценка, да се поставя силен акцент върху това всички мерки по главата за REPowerEU да допринасят за трансгранични или многонационални проекти.

Екологичен преход

Повече от половината ПВУ включват мерки, допринасящи за многонационални проекти или трансгранични инициативи, свързани с мерките по стълба за екологичен преход (вж. следващата таблица 8) — общо над 38 мерки са от значение за „зелени“ многонационални или трансгранични проекти.

- **Многонационалните проекти** с най-голям дял в ПВУ са важните проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ), включени в свързани с водорода мерки (девет такива мерки на шест държави членки). Многонационалните проекти, свързани с екологичния преход, включват също две междусистемни електроенергийни връзки и (0,3 млрд. евро) и междусистемна железопътна връзка между Верона и Бренер (0,9 млрд. евро).

- **Чрез няколко трансгранични проекта ще бъде насърчена оперативната съвместимост на железопътния транспорт в ЕС, със значително трансгранично измерение.** Някои от тези проекти са свързани с внедряването на Европейската система за управление на железопътното движение (ERTMS) (пет ПБУ, осем проекта на стойност 3,4 млрд. евро). ERTMS се отнася до оперативната съвместимост, цифровизацията и безопасността на железопътните услуги и е от ключово значение за прехвърлянето от автомобилния към железопътния транспорт на железопътния товарен превоз по трансграничните маршрути. Нуждите от инвестиции по отношение на железопътната сигнализация в целия ЕС са значителни, като се има предвид, че подходящо оборудвани са само 11 % от коридорите на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T). Освен това по линия на МВУ ще бъде финансирано изграждането на железопътните коридори на TEN-T (например RailBaltica, Средиземноморския коридор (Испания—Франция), Скандинавско-средиземноморския коридор (италианската отсечка), Северноморско—средиземноморския коридор (Белгия—Люксембург) на стойност над 24,9 млрд. евро (11 ПБУ, 17 проекта и над 40 ключови етапа и цели).

От последния годишен доклад за МВУ от март 2022 г. досега са изпълнени задоволително пет от общо десетте ключови етапа и цели, свързани със „зелени“ трансгранични и/или многонационални проекти. Освен това вследствие на преразглеждането на ПБУ една мярка за коридорите на TEN-T **беше отменена** въз основа на член 18 от Регламента за МВУ, а въз основа на член 21 беше добавена друга мярка — за междусистемните железопътни връзки. В допълнение, Комисията одобри глави за REPowerEU, включващи мерки с трансграничен характер, представени от следните държави членки: Естония, Малта, Словакия и Франция (за повече информация вж. раздел 4.2 относно REPowerEU).

Таблица 8: Многонационални проекти, свързани с мерки по стълба за екологичен преход

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Общо
ВПОИ за водород	•				•				•	•		•								•						•		7
Междусистемна електроенергийна връзка		•											•															2
Междусистемна железопътна връзка						•						•																2
ERTMS		•							•			•							•				•					5
Коридори на TEN-T	•	•						•	•		•	•					•			•	•		•	•				11

Източник: плановете за възстановяване и устойчивост на всички 27 държави членки.

Цифров преход

Повечето ПВУ включват и мерки, допринасящи за многонационални проекти или трансгранични инициативи, свързани с цифровия преход, като такива проекти са залегнали в 21 от 27-те плана. За многонационални или трансгранични проекти допринасят общо над 50 мерки и подмерки.

Чрез цифровите многонационални проекти ПВУ ще допринасят за приоритетите на ЕС. 12 ПВУ включват принос към многонационалния проект за микроелектроника, чиято цел е да се засили конкурентоспособността на ЕС в областта на полупроводниковите технологии. Осем държави членки включват в своите ПВУ подкрепа за европейската мрежа от центрове за цифрови иновации, която ще способства за насърчаване на цифровизацията в МСП. Множество ПВУ включват също така подкрепа за многонационални проекти, чрез които се подпомага разработването и изграждането на трансгранични коридори за 5G, на облачна инфраструктура и услуги, на капацитет в областта на микроелектрониката, инфраструктурата за квантови комуникации, високопроизводителните изчислителни технологии и други. В таблица 9 е обобщено включването на цифрови многонационални проекти в 27-те ПВУ.

От началото на МВУ досега са изпълнени задоволително 13 ключови етапа и цели, свързани с трансгранични и/или многонационални проекти в областта на цифровите технологии. (Освен това вследствие на преразглеждането на МВУ някои мерки бяха отменени въз основа на член 18 или член 21 от Регламента за МВУ.)

Таблица 9: Цифрови многонационални проекти

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Общо
Микроелектроника	•		•		•				•	•		•		•						•			•	•	•	•		12
Европейски центрове за цифрови иновации			•				•		•		•	•		•								•			•			8
5G коридори			•					•	•			•		•	•											•	7	
Облачни технологии					•				•	•		•		•							•			•			7	
Инфраструктура за квантови комуникации за Европа			•					•								•								•			4	
Високопроизводителни изчислителни технологии за Европа								•				•													•		3	
Свързана публична администрация								•			•											•					3	
Геном на Европа								•						•	•												3	

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Общо
Подводни кабели								•					•															2
Блокова верига (EBSI)			•																					•				2
Оперативни центрове за сигурност								•				•																2
Друго			•			•		•	•			•		•									•		•	•		9

Източник: плановете за възстановяване и устойчивост на всички 27 държави членки.

Примери за съответни мерки с изпълнени ключови етапи и цели в рамките на трансгранични и многонационални проекти

Реформи

- В **Чехия** заработи Централноевропейска обсерватория за цифрови медии. Обсерваторията е част от Европейската обсерватория за цифрови медии и ще допринася за борбата с дезинформацията онлайн на национално, транснационално и европейско равнище.
- **Франция** публикува национални стратегии, насочени към увеличаване на инвестициите в ключови цифрови технологии, включително квантови технологии, киберсигурност, 5G и бъдещи телекомуникационни и облачни решения, и е предвидила приноси към важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ), насочени към изграждането на европейски капацитет в областта на важни съвременни технологии.
- **Италия** прие национален нормативен акт, с който се отпускат необходимите средства за предоставяне на подкрепа на участниците във ВПОИ, като се уточняват процедурите и сроковете за представяне на проекти и изискванията за достъп на потенциалните бенефициери.

Инвестиции

- **Австрия** избра проекти в подкрепа на разработването на иновативни технологии в областта на микроелектрониката и свързаността, допринасяйки за ВПОИ в областта на микроелектрониката и комуникационните технологии.
- **Португалия** избра консорциуми от центрове за цифрови иновации, които да функционират като инкубатори/ускорители за насърчаване на предприемаческата екосистема в областта на цифровия преход. Тези центрове ще бъдат част от мрежата от европейски центрове за цифрови иновации.

3.9. Принос към изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки

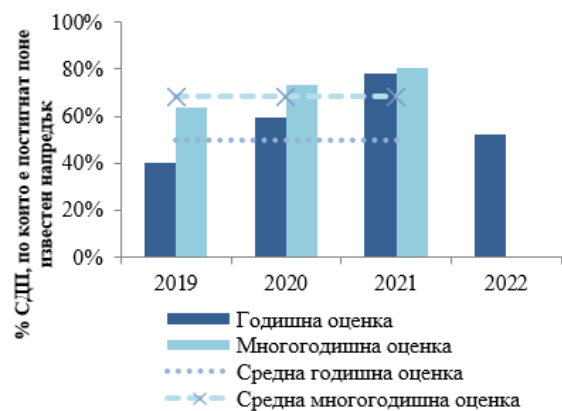
Отбелязан е напредък в изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки (СДП), като поне известен напредък е постигнат по 68 % от СДП за периода 2019—2020 г. (фигура 30). Оценката на СДП, публикувана като част от пролетния пакет на европейския семестър за 2023 г., показва стабилно нарастване на изпълнението както на СДП за 2019 г. със структурен характер, така и на СДП за 2020 г., които са в по-голям степен насочени към кризи. Това ясно показва стимулите, предоставяни по МВУ от 2021 г. насам, като се очаква основаният на резултатите подход по МВУ да продължи да способства за изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки през следващите години. От 2019 г. насам държавите членки са постигнали най-голям напредък по отношение на достъпа до финанси и финансови услуги, следван от функционирането на пазара на труда, борбата срещу изпирането на пари и средата за развитие на стопанска дейност. В същото време по-малко видим е напредъкът в областта на единния пазар, конкуренцията и държавните помощи, жилищното настаняване, дългосрочните грижи и пенсионните системи.

Фигура 30: Настоящо равнище на изпълнение на специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019—2020 г.

Източник: пролетен пакет на европейския семестър 2023 г.

Фигура 31: Изпълнение на специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019—2022 г.: годишна оценка за всяка поредна година спрямо изпълнението до днешна дата

Източник: пролетен пакет на европейския семестър 2023 г.

Значителен е също напредъкът в изпълнението на препоръките, приети през 2022 г., като поне известен напредък е постигнат по почти 52 % от препоръките, отправени към държавите членки през юли 2022 г. (фигура 31). Най-голям напредък като цяло е постигнат в областите на бюджетната рамка и фискалното управление, следвани от транспорта, средата за развитие на стопанска дейност и енергийната ефективност. От друга страна, по-малък напредък е постигнат при изпълнението на препоръките относно данъчната политика.

4. План REPowerEU

След установяването на Регламента за МВУ през февруари 2021 г. безпрецедентни геополитически събития причиниха нарушения на функционирането на европейските и световните икономики и енергийни пазари. Държавите членки са изправени пред редица нови трудности, свързани с високите цени на енергията, свръхнатоварения административен капацитет, прекъсването на веригите за доставки или социално-икономическите последици от агресията на Русия срещу Украйна. В отговор на тези неотдавнашни събития Комисията изготви плана REPowerEU, чиято цел е до 2030 г. ЕС да стане независим от руските изкопаеми горива. Основният акцент на REPowerEU е върху диверсификацията на вноса на газ и предприемането на свързаните с това промени в енергийната инфраструктура, като същевременно се ускори навлизането на електроенергията от възобновяеми източници и се създадат условия за икономии на енергия в цялата икономика.

В плана REPowerEU, предложен през май 2022 г. като отговор на ЕС на глобалната енергийна криза, се признава ролята на МВУ, заедно с други инструменти на ЕС, включително фондовете по политиката на сближаване⁶³, за осигуряването на сигурна, финансово достъпна и екологична енергия. По линия на REPowerEU МВУ ще подкрепя държавите членки в това да предлагат допълнителни реформи и инвестиции за постигане на целите на REPowerEU, включително бързо поэтапно премахване на зависимостта на ЕС от руски изкопаеми горива, ускоряване на прехода към чиста енергия, намаляване на енергопотреблението, подкрепа за преквалификацията на работната сила, преодоляване на енергийната бедност и подпомагане на веригите за създаване на стойност в областта на критичните суровини и технологии, свързани с екологичния преход. Тези нови или увеличени по мащаб мерки, които следва да бъдат включени в специални глави за REPowerEU, ще допълнят вече амбициозната екологична програма, залегнала в съществуващите ПВУ. За тях може да се разчита на техническата помощ на Комисията, предоставяна чрез Инструмента за техническа подкрепа (ИТП). 17 държави членки получиха или в момента получават подкрепа, която е от значение за REPowerEU⁶⁴. Някои от тези мерки ще имат и цифрово измерение (например цифровизация на енергетиката).

Както е посочено в раздел 2.3., **Комисията получи 25 изменени ПВУ и 20 глави за REPowerEU**. В следващия раздел е разгледано по-подробно съдържанието на главите за REPowerEU, приети от Съвета на ЕС към момента на изготвяне на настоящия доклад.

---

⁶³ Програмите по политиката на сближаване допринасят за подкрепата на прехода към по-сигурна и устойчива енергийна система. В допълнение, инициативата за подкрепа на финансово достъпна енергия (SAFE) дава на държави членки възможност да използват неизразходваните средства по кохезионните фондове за периода 2014—2020 г. в подкрепа на домакинствата и МСП, които са засегнати от високи цени на енергията.

⁶⁴ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition/supporting-repowerEU-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_en

4.1. Мерки, включени в главите за REPowerEU

Приетите глави за REPowerEU са насочени пряко към целите, залегнали в изменения Регламент за МВУ. Приетите глави включват мерки, които са пряко насочени към целите на законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии и законодателния акт за суровините от критично значение в рамките на промишления план на Зеления пакт. Те включват мерки за подобряване на процесите на издаване на разрешителни за енергия от възобновяеми източници, за подобряване на екологичните умения на работната сила и за подкрепа на веригите за създаване на стойност в областта на суровините от критично значение и технологиите, свързани с екологичния преход. Обзорен преглед на главите за REPowerEU, оценени положително от Комисията и одобрени от Съвета, е представен в таблица 10.

Таблица 10: Обзорен преглед на съдържанието на приетите глави за REPowerEU

	Брой нови или увеличени по мащаб инвестиции и реформи	Принос в областта на климата	Общ размер на прогнозните разходи (в млн. евро)	Цели по REPowerEU, залегнали в главата на държавата членка
Естония	2 нови инвестиции 1 увеличена по мащаб реформа	100 %	Общо: 90 СТЕ: 83,3 РППБ: 6,6	б) Ускоряване на навлизането на енергията от възобновяеми източници (ВЕИ), критична енергийна инфраструктура, организация на промишлеността, навлизане на устойчив биометан д) Ускоряване на интеграцията на ВЕИ
Франция	3 нови инвестиции 3 нови реформи 1 увеличена по мащаб инвестиция	91,6 %	Общо: 2,825 СТЕ: 2,321 РППБ: 504	б) Подобряване на енергийната ефективност на сградите, ускоряване на навлизането на енергията от възобновяеми източници и декарбонизация на промишлеността г) Стимулиране на намаляването на потребностите от енергия д) Ускоряване на интеграцията на ВЕИ, подкрепа за съхранението на електроенергия, подкрепа за транспорта с нулеви емисии
Малта	1 нова реформа 1 нова инвестиция	100 %	Общо: 70 СТЕ: 30 РППБ: 40	б) Ускоряване на навлизането на енергията от възобновяеми източници, подобряване на енергийната ефективност на сградите д) Ускоряване на интеграцията на ВЕИ и подкрепа за транспорта с нулеви емисии и неговата инфраструктура
Словакия	6 нови реформи 6 нови инвестиции 2 увеличени по мащаб инвестиции	85,26 %	Общо: 402,7 СТЕ: 366,4 РППБ: 36,3	б) Ускоряване на навлизането на енергията от възобновяеми източници, подобряване на енергийната ефективност на сградите в) Преодоляване на енергийната бедност д) Ускоряване на интеграцията на ВЕИ и подкрепа за транспорта с нулеви емисии и неговата инфраструктура е) Ускорено преквалифициране на работната сила към „зелени“ и свързаните с това цифрови умения

Източник: Европейска комисия.

Глава за REPowerEU: Естония

Естонската глава за REPowerEU се състои от една увеличена по мащаб реформа и две нови инвестиции в областта на възобновяемите енергийни източници и производството, както и мерки за навлизане на устойчив биометан, на обща

стойност 90 млн. евро. Както инвестициите, така и реформата имат трансгранично измерение, като 100 % от прогнозните разходи са отнесени към областта на климата. Следващият списък представлява обобщение на реформата и инвестициите в главата:

- **Реформа, свързана с навлизането на енергията от възобновяеми източници.** В допълнение към предвидената вече реформа в естонския ПВУ тази мярка допринася за ускоряване на изпълнението на проекти за вятърна енергия чрез намаляване на законодателните пречки пред инвеститорите в областта на вятърната енергия. Освен това реформата е насочена към укрепването на капацитета на местните власти в областта на административните процедури, необходими за развитие на вятърната енергия.
- **Инвестиция за увеличаване на достъпа на енергията от възобновяеми източници до електроразпределителната мрежа.** Благодарение на тази инвестиция капацитетът на разпределителните мрежи ще се увеличи с още 160 MW и по този начин ще се създадат условия за допълнителен достъп на производителите на възобновяема енергия до мрежата.
- **Инвестиция за увеличаване на производството и навлизането на устойчив биогаз и биометан.** Целта на тази мярка е да се стимулира навлизането на устойчив биогаз и устойчив биометан в съответствие с Директивата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (RED II)⁶⁵ и да се ускори интегрирането на енергията от ВЕИ. Инвестицията се състои от подинвестиции за създаване на необходимите нормативни, организационни и финансови условия за увеличаване на използването на устойчив биогаз и устойчив биометан и от втора подинвестиция за изграждане на производствени съоръжения.

Глава за REPowerEU: Франция

Френската глава за REPowerEU се състои от три нови реформи, три нови инвестиции и една увеличена по мащаб инвестиция с прогнозна стойност 2,82 млрд. евро. 91,2 % от прогнозните разходи по главата са разпределени за трансгранични инвестиции, а 91,6 % от прогнозните разходи са отнесени към областта на климата. Следващият списък представлява обобщение на реформата и инвестициите в главата:

- **Като част от френската глава за REPowerEU ще бъде осъществена реформа, свързана с ускоряването на производството на енергия от възобновяеми източници чрез опростяване на процедурите за издаване на разрешителни и с по-бързото планиране на проекти за енергия от ВЕИ.** Това се постига чрез преодоляване на съществуващите пречки пред навлизането на енергията от възобновяеми източници.

---

⁶⁵ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.

- **Реформа по отношение на умереността в потреблението на енергия:** целта е до 2024 г. да се постигне 10 % намаление на енергопотреблението във всички сектори в сравнение със зимния период 2018—2019 г. Реформата се състои от предложения за действия, чрез които да се насърчи намаляването на енергопотреблението в множество сектори, включително жилищното настаняване, транспорта и промишлеността.
- **Реформа, свързана със създаването на Генерален секретариат за екологично планиране:** основната цел на генералния секретариат ще е да способства за координацията на националните стратегии, свързани с екологичния преход. Това ще включва привличане на различни министерства и заинтересовани страни, както и оценка на ефективността на осъществените действия в тези области.
- **Инвестиции в декарбонизацията на промишлеността.** Целта на мярката е да се подпомагат инвестиции за декарбонизиране на производството на топлинна енергия за промишлеността, както и инвестиции в енергийна ефективност и промени на технологичните процеси в промишлеността, за да се намали потреблението на енергия от изкопаеми горива и съответно да се ограничат емисиите на парникови газове.
- **Инвестиция в производството и навлизането на възобновяем водород,** получен без използване на изкопаеми суровини, чрез финансиране на четири важни проекта от общоевропейски интерес (ВПОИ) в областта на водорода. Целта на тази мярка е да се засили промишленият сектор, като се вземат предвид екологичните, технологичните и икономическите аспекти, и същевременно да се сведат до минимум емисиите и да се повиши капацитетът за съхранение на енергия в промишлеността.
- **Инвестиции в енергийно саниране на обществени сгради и увеличена по мащаб мярка за енергийно саниране на частни жилища.** Основната цел е да се предостави финансова помощ за енергийно саниране на обществени и частни сгради, което да доведе до намаляване на енергопотреблението в сектора на сградите в краткосрочен план, както и до намаляване на зависимостта от изкопаеми горива.

Глава за REPowerEU: Малта

Малтийската глава за REPowerEU се състои от една реформа и една инвестиция на стойност 70 млн. евро. 100 % от прогнозните разходи по главата са разпределени за трансгранични инвестиции, и 100 % от прогнозните разходи са отнесени към областта на климата.

- **Реформа на съществуващите системи за издаване на разрешителни.** Целта на тази реформа е да се ускорят процедурите за издаване на разрешителни за проекти за възобновяема енергия и да се въведе задължение за инсталиране на покривни соларни панели на нови сгради. Новата реформа допълва първия и втория компонент на ПВУ на Малта, които са насочени към подобряване на

енергийната ефективност в секторите на сградите и транспорта и отчасти към увеличаване на производството на енергия от възобновяеми източници.

- **Инвестиция в електроенергийната мрежа.** Основната цел е електроразпределителната мрежа да бъде укрепена и разширена чрез инвестиции в самата мрежа, в услугите за разпределение и в съоръженията за съхранение на енергия.

Глава за REPowerEU: Словакия

Словашката глава за REPowerEU се състои от шест нови реформи, шест нови инвестиции и две увеличени по мащаб инвестиции на обща стойност 402,7 млн. евро. 91,2 % от прогнозните разходи по главата са разпределени за трансгранични инвестиции, а 64,1 % от прогнозните разходи са отнесени към областта на климата. Следващият списък представлява обобщение на реформата и инвестициите по четирите тематични области на главата, които са придружени от инвестиция за осигуряване на целенасочена комуникация и координация за изпълнението:

- **Възобновяеми енергийни източници, мрежи и процедури за издаване на разрешителни:** Подмерките в тази област са насочени към оптимизиране на процедурите за издаване на разрешителни в областта на околната среда, подобряване на използването на геотермална енергия и подпомагане на внедряването на термопомпи. Освен това се подкрепя оценката на траекториите за постигане на устойчивост при употребата на биомаса и снабдяването с биомаса, както и развитието и насърчаването на производството на биометан. Ще бъдат създадени препоръчителни зони за вятърна енергия, както и план за действие по националната стратегия за водорода и мерки за насърчаване на интегрирането на енергията от възобновяеми източници в електроенергийната мрежа. Инвестициите са насочени към модернизация и цифровизация на електроразпределителните системи, включително изграждане на център за енергийни данни.
- **Енергийна ефективност на сградите:** включва създаване на единна цифрова платформа за събиране на информация за енергийните характеристики на всички обществени и частни сгради и реформа за подобряване на енергийното управление на сградите на държавната администрация. Инвестициите ще доведат до икономии на енергия в обществените сгради и в домакинствата, изложени на риск от енергийна бедност, и ще включват помощ за уязвимите групи при определянето на подходящ набор от мерки и разглеждането на заявленията за безвъзмездни средства.
- **Устойчив транспорт:** съществуващите мерки в тази област мерки по словашкия ПВУ са увеличени по мащаб с цел да се осигури по-нататъшно развитие на инфраструктурата на транспорта с нулеви емисии и да се насърчава екологосъобразният пътнически транспорт.
- **Екологични умения:** Чрез реформата и инвестициите по нея се подпомага разработването на актуализирана учебна програма за училищата в

професионалното образование и нова програма за обучение на преподавателския състав. По мерките е предвидена и подкрепа за акредитирана програма за образование и обучение на възрастни с акцент върху екологичните умения и осигуряването на материално и техническо оборудване.

4.2. Финансиране на план REPowerEU

Докато първоначалните ПВУ се финансираха единствено със заеми по NGEU, главите за REPowerEU могат да се финансират от различни източници. С влизането в сила на изменения Регламент (ЕС) № 2021/241 за МВУ за всеки изменен ПВУ с глава за REPowerEU може да се поиска допълнителна финансова подкрепа под формата на ресурси от системата за търговия с емисии (СТЕ), прехвърляне от резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит (РППБ) и структурните фондове и/или заеми. Освен това, след преизчисляването на разпределените средства на държавите членки съгласно член 18, някои държави членки получиха допълнителна безвъзмездна финансова подкрепа, която също може да се използва за финансиране на техните глави за REPowerEU. Допълнителната финансова подкрепа, свързана с главата за REPowerEU, ще бъде изплатена заедно с останалата част от финансовото участие по МВУ и, където е приложимо, с подкрепата под формата на заеми съгласно общ график на траншовете.

Главите за REPowerEU ще бъдат финансирани общо с 20 млрд. евро от тръжната продажба на квоти по СТЕ и с прехвърляния от РППБ на стойност 2,1 млрд. евро. Наред с това, както е посочено в раздел 2.3, мерките в главите за REPowerEU може също да бъдат финансирани с допълнителната безвъзмездна подкрепа от МВУ по член 18 от Регламента за МВУ и с допълнителните заеми по МВУ съгласно член 14.

Приходи от тръжната продажба на квоти по СТЕ на ЕС

В съответствие с член 21а от изменения Регламент за МВУ, 20 млрд. евро се предоставят като допълнителна безвъзмездна финансова подкрепа по МВУ. Тези външни цели приходи допринасят за повишаване на издръжливостта на енергийната система на Съюза чрез намаляване на зависимостта от изкопаеми горива и подпомагане на диверсификацията на енергийните доставки на равнището на Съюза. Те могат да се използват изключително за финансирането на мерки, включени в главите за REPowerEU, с изричното изключение на реформи и инвестиции, насочени към подобряване на енергийната инфраструктура и съоръжения за посрещане на непосредствените нужди от сигурност на доставките на газ.

Допълнителните 20 млрд. евро ще бъдат набрани чрез продажба на квоти на търг в рамките на системата за търговия с емисии (СТЕ) при следното разпределение:

- 60 % (12 млрд. евро) ще постъпят от продажбата на квоти на търг по линия на Фонда за иновации; и
- 40 % (8 млрд. евро) ще постъпят от продажбата на предварително захранените квоти на държавите членки по СТЕ.

Тръжната продажба на квоти по СТЕ започна на 3 юли 2023 г. (понеделник). До 1 септември 2023 г. бяха събрани 931 млн. евро от тръжната продажба на 5,88 млн. квоти от Фонда за иновации и 4,98 квоти от квотите на държавите членки по СТЕ. Многократният успех на тези емисии показва, че участниците на финансовите пазари подкрепят целите в план REPowerEU и са готови да инвестират в проекти по REPowerEU. Темпът на търговете и приходите съответстват на предвиденото в графиците, така че да се осигури безпрепятствено изпълнение и финансиране на главите за REPowerEU.

Допълнителната безвъзмездна финансова подкрепа се разпределя между държавите членки въз основа на актуализиран коефициент на разпределение (таблица 11). При определянето на коефициента са взети предвид зависимостта на държавите членки от изкопаеми горива и увеличението на цените на капиталовите стоки. Това позволява да се обхванат по-добре последиците от военната агресия на Русия срещу Украйна и съответно повече средства да бъдат предоставени на най-засегнатите държави членки.

Таблица 11: Налична допълнителна безвъзмездна подкрепа по държави членки

	Окончателен размер на нетната налична безвъзмездна подкрепа (в евро по текущи цени)
Белгия	281,716,188
България	479,327,545
Чехия	680,543,170
Дания	130,714,933
Германия	2,086,423,922
Естония	83,297,553
Ирландия	89,428,389
Гърция	768,069,923
Испания	2,582,276,223
Франция	2,317,477,900
Хърватия	269,037,883
Италия	2,755,867,236
Кипър	52,408,822
Латвия	123,797,035
Литва	193,729,642
Люксембург	29,955,009
Унгария	700,513,718
Малта	29,955,027
Нидерландия	454,359,575
Австрия	210,304,520
Полша	2,755,862,361
Португалия	703,364,724
Румъния	1,397,228,597
Словения	116,734,327
Словакия	366,409,448
Финландия	112,766,671
Швеция	198,429,659
ЕС-27	19,970,000,000

Източник: Европейска комисия.

Прехвърлени ресурси от фондовете по политиката на сближаване и резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит (РППБ)

Като част от съществуващите възможности съгласно Регламента за МВУ и Регламента за общоприложимите разпоредби, държавите членки могат да прехвърлят към МВУ до 5 % от първоначално отпуснатите им средства от фондовете по политиката на сближаване. Към 1 септември Комисията не е получавала искания за такова прехвърляне. Освен това съгласно Регламента за REPowerEU държавите членки могат да използват до 7,5 % от първоначално отпуснатите им национални средства от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс и Кохезионния фонд в подкрепа на целите по REPowerEU в съответствие със специфичните за фондовете правила.

В допълнение към тази възможност държавите членки могат доброволно да прехвърлят към МВУ всички или част от предварително отпуснатите им средства по РППБ за финансиране на инвестициите и реформите, включени в главата за REPowerEU. Към 1 март 2023 г. всички държави членки са уведомили Комисията, че възнамеряват да прехвърлят средства от РППБ в МВУ. Тези средства се прехвърлят към МВУ и за тях се поема ангажимент след приемането на решението за изпълнение на Съвета, с което се одобрява съответния преразгледан ПВУ с глава за REPowerEU. На таблица 12 е показан общият размер на сумите, прехвърлени от РППБ към МВУ за всяка държава членка.

Таблица 12: Прехвърляне на разпределени средства по РППБ

	Общ размер на прехвърлените средства (в евро по текущи цени)
Белгия	228,850,088
България	6,000,000
Чехия	54,918,029
Дания	66,026,588
Германия	219,739,187
Естония	6,615,616
Ирландия	150,000,000
Гърция	25,600,000
Испания	58,000,000
Франция	504,000,000
Хърватия	7,190,532
Италия	0
Кипър	52,056,350
Латвия	10,946,343
Литва	4,700,000
Люксембург	128,475,124
Унгария	0
Малта	40,000,000
Нидерландия	280,000,000
Австрия	0
Полша	0
Португалия	81,358,359
Румъния	43,162,623
Словения	5,257,380
Словакия	36,307,747

Финландия	14,242,037
Швеция	66,000,000
ЕС-27	2,089,446,003

Източник: Европейска комисия.

5. Заключение

Механизмът за възстановяване и устойчивост беше създаден по време на кризата с COVID-19, но развитието му протича в променящ се геополитически контекст, който оказва влияние върху обществото и икономиката на Съюза. Глобалната нестабилност, нарушенията във функционирането на веригата на доставки, енергийната криза и инфлацията оказват натиск върху националните органи, което допълнително затруднява изпълнението на плановете за възстановяване и устойчивост при зададените времеви ограничения. Едновременно с това, именно заради тези предизвикателства успешното и навременно изпълнение на плановете в ограничения срок на действие на механизма добива още по-решаващо значение.

Преразглеждането на плановете и добавянето на глави за REPowerEU представлява възможност да се вземе предвид придобитият през първите години опит и да се ускори изпълнението на МВУ. В плана REPowerEU, обявен през май 2022 г., се отбелязва, че МВУ може да има важна роля за осигуряването на сигурна, финансово достъпна и чиста енергия. Като осигурява допълнително финансиране от ЕС и създава условия за преразглеждане на ПВУ и включване на глави за REPowerEU, МВУ подпомага държавите членки в осъществяването на реформи и инвестиции, които са от критично значение за бързото укрепване на тяхната енергийна устойчивост. Същевременно тези реформи и инвестиции представляват възможност държавите членки да отстранят затрудненията и препятствията пред изпълнението.

Две години и половина след създаването на МВУ държавите членки продължават да изпълняват ангажиментите си за реформи и инвестиции успоредна с напредъка в прилагането на механизма. Комисията насърчава държавите членки да продължат бързо да изпълняват техните ПВУ и подават искания за плащане.

С навлизането на механизма във втората половина от неговия срок на действия Комисията, като работи съвместно с държавите членки и всички ключови партньори, все така ще акцентира върху изпълнението на ПВУ. Комисията ще насърчава и подпомага полаганите от държавите членки най-добри усилия за пълноценно използване на възможностите по МВУ за бързо осъществяване на инвестиции и реформи, насочени към преодоляването на ключовите предизвикателства на нашето време, с цел да се повиши издръжливостта на Европейския съюз и да се осигури ориентирано към бъдещето възстановяване след пандемията от COVID-19.